

Kahramanmaraş suları gürül gürül çağlayan, her damlasında bir hikâye taşıyan, onlarca şelaleye sahip şehirlerden biridir. Berrak sularımız yaylalarıyla meşhur, yüksek dağlarımızın zirvesinde adeta saklanmış, yüzyıllar boyunca lezzetlenmiştir. Savruk, Galgamaç veya Döngel şelalelerinin akışında bambaşka ezgiler gizlidir. Şelalelerimizin yüksekliğinden derinliğine, sesinden güzelliğine kadar her özelliği ayrı bir mirastır.

Evelâhir'imizin diğer dosya konusu ise, yüzyılın felaketi 6 Şubat depreminde kaybettiğimiz şehrimizin kıymetli ediplerinden Recep Şükrü Güngör'dür. Onu dostlarına sorduk. Sağ olsunlar, kelimeler Recep Şükrü Güngör'ü anlatmakta güçlük çekse de, onun ifade ettiği, mücadelesini verdiği değerleri dergimize taşıdılar. Öyle sanıyorum ki Kahramanmaraşlı bu değerli hikâyecimizin hayatı, şahsiyeti, kitapları örneklik teşkil edecek, edebiyat yolunda ilerlemek isteyen gençlere yol gösterecektir. Rabbim ona ve tüm deprem şehitlerine rahmetiyle muamele etsin.

Unutmamak gerekir ki kültür, şehirle hayat bulur, gelişir, büyür, yenilenir. Kahramanmaraş bu hayat buluşun, gelişmenin, büyümenin ve yenilenmenin adresidir.

Hayrettin GÜNGÖR
Kahramanmaraş Büyükşehir Belediye Başkanı

**KAHRAMANMARAŞ
BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ
KÜLTÜR-SANAT VE ŞEHİR DERGİSİ**

Eylül - Aralık 2023
Sayı: 18 Yerel Süreli

Büyükşehir Belediyesi Adına İmtiyaz Sahibi
Hayrettin Güngör

Yazı İşleri Müdürü
Duran Doğan

Yayın Danışmanı
Yusuf Genç

Editör
Ömer Yalçınova
Elif Naz Baykuş

Tasarım ve Uygulama
Ali Şenocak

Kapak Tasarım
Ali Şenocak

Kapak Fotoğrafı
Yasin Mortaş

Son Okuma
Sevgi Korkut

ISSN: 2718-0662

Baskı
Akbaba İletişim Matbaa

Baskı Adresi
Akbaba İletişim Matbaa Basım Yayın
Tanıtım Eğitim Danışmanlık ve Anket Hizmetleri
Şazibey Mah. 2. Sk. Hisar Apt. No:10/A
Onikişubat / KAHRAMANMARAŞ
Tel: (0344) 235 40 02 - 0532 517 62 24
akbabailetisim46@hotmail.com

Sertifika No
40581

Sosyal Medya
instagram - twitter - facebook
@evelahirdergisi

Yönetim Yeri ve Yazışma Adresi
Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi
İsmetpaşa Mahallesi Azerbaycan Bulvarı, No: 25
Dulkadiroğlu / Kahramanmaraş

Dergide yer verilen yazı ve fotoğrafların
hukuki sorumluluğu ürün sahibine aittir.

İÇİNDE

04

TARİH VE HAFIZA

Mehmet Işık

08

TARİHE ÇIKANLAR

İbrahim Kanadıkırık

12

ŞEHİR KONUŞMALARI

Söyleşi: Ömer Yalçınova

20

RECEP'İN ACISI

Sadık Yalsızuçanlar

24

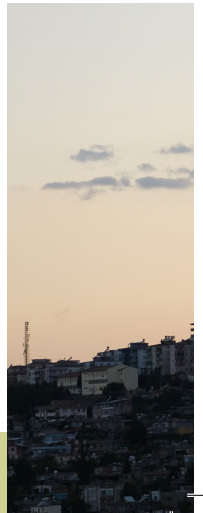
BAŞAK YANIĞI

Yasin Mortaş

31

AREFE GÜNÜMÜZÜ BULAMIYORUZ RECEP ŞÜKRÜ

Hüseyin Burak Us

EKİLERİ

08

36

40

34

MARAŞ'TA BİR AN

Gülizar Güneş

36

MARAŞ'TA KİTAP

Söyleşi: Elif Naz Baykuş

40

MARAŞ'TA BİR GÜN

Eray Sarıçam

47

BİR DÜNYA İDİ KÖPRÜBAŞI

Arif Bilgin

70

LEZZETİN MEKÂNI

Betül Aslantürk

76

KÜLTÜR SANAT

MARAŞ İSTİKLAL HARBI'NİN CUMHURİYET'E GİDEN YOLDAKİ ROLÜ VE ÖNEMİ

MEHMET IŞIK

Maraş İstiklal Harbi'nin öncesi, savaş süreci ve sonrası Türkiye Cumhuriyeti'nin şekillenmesinde hayati önemdedir. Batılı tarihçilerin Anadolu İhtilali veya Ankara Hükümeti ihtilali dedikleri; Ulusal Kurtuluş Savaşı ve sonrasında kurulan Cumhuriyet idaresi, İtilaf Devletleri'nin Osmanlı toprakları üzerindeki kanunsuz işgal sürecine karşı koyuştur.

Mondros Ateşkes Antlaşması'nın ardından düşman kuvvetlerinin 13 Kasım 1918'de Osmanlı payitahtını işgal ile başlayan ve yine aynı düşman kuvvetlerinin İstanbul'dan çekildiği 6 Ekim 1923'e ka-

dar devam eden süreç derinlemesine ele alınmalıdır. Osmanlı Devleti'nin başkentinin dahil tüm topraklarının işgal altında inlediği bir dönemde kurtuluş çareleri Anadolu'da aranmıştır. Başta Mustafa Kemal olmak üzere, Osmanlı ordusunun birçok subayı, Anadolu'ya geçerek bir kurtuluş mücadelesi verme düşüncesine sahipti. Ancak kaybetmiş bir devletin sağlayabileceği bir imkan yoktu veya oldukça kısıtlıydı. Orduları terhis edilmiş, donanmasına, telgraf hatlarına, posta işletmelerine, caddelerine el konulmuş, şehirler arası gidiş gelişlerde pasaport/izin belgesi zorunluluğu getirilmiş bir ülkede, kurtuluş hareketini başlatmaya yönelik cesaret göstermek pek mümkün değildi.

Subayların içine düştüğü karamsarlık hâli Anadolu'nun şehir, kasaba ve köylerinde de hâkimdi. Dömeke'den Trablusgarp'a, Balkan Savaşları'ndan Cihan Harbi'nde ona yakın cepheye sürekli asker gönderen Anadolu'da çift bozulmuştu. "Giden gelmiyor acep ne iştir!" türkülerinin yakıldığı bir dönemdi; Anadolu'nun eli silah tutan genç, yetişmiş, okumuş evlatları cephelerde şehit düşmüştü. Gazi olarak dönenler düşmanın gücünü görmüş, bazı cephelerde ihanete uğramanın ağır bedellerini ödemişlerdi. Siyasi, askeri ve ekonomik güç olarak yeni bir kurtuluş mücadelesi vermek hayalden ibaret görülüyordu.

İstanbul'da padişah ve hükümet üyeleri ile aydınların, din adamlarının çoğu kurtuluş çaresi olarak manda ve himayeyi görüyorlardı. Savaşta müttefikleriyle birlikte kaybetmiş, ağır bir ateşkes antlaşması imzalamış Osmanlı Devleti'nin yeniden tam bağımsız bir yapıya kavuşmasına neredeyse kimse inanmıyordu.

Anadolu'da milli bir hareket gerçekleştirmeyi düşünenler: Mustafa Kemal ve silah arkadaşları dahi Anadolu'da neyle karşıla-

Sütçü İmam'ın Fransızlara ve onların maşası durumundaki Ermenilere yönelik ilk kurşunu tarihin seyrini değiştirmiştir.

şacaklarını pek kestiremiyorlardı. 9. Ordu Müfettişi olarak Samsun'a çıkan Mustafa Kemal ve arkadaşlarının, Anadolu'da kendileri gibi millî düşünceye sahip subay kadrolarının, 15 Mayıs 1919'daki İzmir'in Yunanlılar tarafından işgaliyle başlayan süreçte ilk aşamada yapabilecekleri pek de bir şey yoktu. İşgallerin ve yapılan katliamların protesto edilmesinden başka.

Anadolu'da ise durum izzet-i nefis noktasına gelmişti. Mondros Mütarekesi sonrasında Anadolu'nun dört bir yanı işgal edildiğinde İstanbul Hükümetinin sessizliği; Anadolu'ya geçen subaylar, ordunun dağılması sürecinde Anadolu'ya kaçan askerler ve millî şuura sahip halk için kurtuluş çareleri aramayı zorunlu kılıyordu.

Mustafa Kemal Paşa, Havza ve Amasya genelgeleri ile Anadolu'da yürütülmesi gereken millî mücadelenin amacı ve yöntemine dair bir istikamet belirlemeye çalışmıştı. Fakat Erzurum'da Kazım Karabekir ve 15. Kolordu avantajına rağmen yapılan kongrede gerekli desteği sağlamakta çok zorlanmıştı. Erzurum Kongresi bölgesel nitelikliydi ve katılımcıların uzak hedefler belirlemek gibi pek de niyetleri yoktu. Ancak tüm bunlara rağmen bölgesel nitelikli toplanan Erzurum Kongresi'nden ulusal nitelikte kararlar çıkarmayı başaran Mustafa Kemal Paşa, İşgal Kuvvetleri ve İstanbul Hükümeti'nin hedefi hâline gelmişti.

Sivas'ta planlanan ulusal kongrenin engellenmesi için hemen her yola başvuruldu. Mustafa Kemal Paşa ve arkadaşlarının Anadolu'daki millî derneklerin destekleriyle, katılım beklenenden çok azdı, kongre toplanmış, Temsil Heyeti'nin yetki sahası genişletilmişti. Millî derneklerin ve onlara bağlı güçlerin birleştirilmesi hususunda kararlar alınmıştı.

Millî Mücadele'nin kongreler süreci, fikri oluşum sahası olarak kabul edilen bu süreçte Temsil Heyeti'ne cesaret veren, onun fikirlerinin fiili yansıması, mümtaz bir örnek olarak, Maraş İstiklal Harbi süreci tam da burada önemli bir rol üstlenmiştir.

Henüz TBMM açılmamışken, henüz Ankara'da bir hükümet teşkil etmemişken, İstanbul'da manda ve himaye fikrinin yaygın bir görüş olarak kabul gördüğü bir süreçte Sütçü İmam'ın Fransızlara ve onların maşası durumundaki Ermenilere yönelik ilk kurşunu tarihin seyrini değiştirmiştir.

Sütçü İmam'ın Uzunluk Hamamı önünde Türk milletinin izzetini, şerefini ve namusunu korumaya yönelik attığı ilk kurşun, verilecek İstiklal Mücadelesi'nin Maraş özelinde olduğu gibi Anadolu genelinde de hangi amaçlar uğruna yapılacağına delili olmuştur.

Fransız üniformasını hedef alan Sütçü İmam'ın kurşunu aslında emperyalizme karşı bir başkaldırıdır. Yenilmez olarak kabul edilen ordulara karşı bir dik duruşun simgesidir. Sütçü İmam'ın ilk kurşunun ardından bu kez de Maraş Kalesi'ndeki bayrağın indirilmesi hadisesine Türk Maraş'ın "Bayrağımız hürriyetimizin sembolüdür. Hür olmayan bir memlekette Cuma namazı kılmak caiz değildir. Kalesinde hürriyetinin simgesi olmayan bayrağı indirilmiş Maraş'ta da Cuma namazı kılınamaz!" düşüncesiyle verdiği karşılığın hayati önemi göz ardı edilemez. 28 Kasım 1919'da Maraş Kalesi'ne yeniden dikilen Türk bayrağı, Anadolu'daki millî hareketin umut meşalesi olmuştur. Anadolu'nun güney sathında Fransız ve Ermeni kuvvetlerine karşı Maraşlıla-

rın başlattığı istiklal mücadelesi, hem Anadolu içlerine istikamet çizmiş olan Fransız işgaline ket vurmuştur hem de Kilikya Bölgesinde, Antep, Urfa ve Kilis hattında millî güçleri cesaretlendirmiştir. Nihayetinde İstanbul Hükümeti'nin görmezden geldiği hatta hata sayıp, özür dilenerek tekrar Fransızların Maraş'ta misafir edilmesini Maraşlılardan istediği bir süreçte Ankara'daki Temsil Heyeti örnek olarak sunacakları bir istiklal mücadelesini Maraş'ta gösteren Maraşlıları tebrik etmiştir.

22 Ocak 1920'de başlayıp 12 Şubat 1920'de Türk'ün zaferiyle neticelenen Maraş İstiklal Harbi, Anadolu'daki düşmanın güçlü, Anadolu halkının zor durumda olduğu, millî kuvvetlerin tam donanımlı düşman karşısında başarılı olamayacağı yönündeki tüm menfi düşünceleri dağıtmıştır.

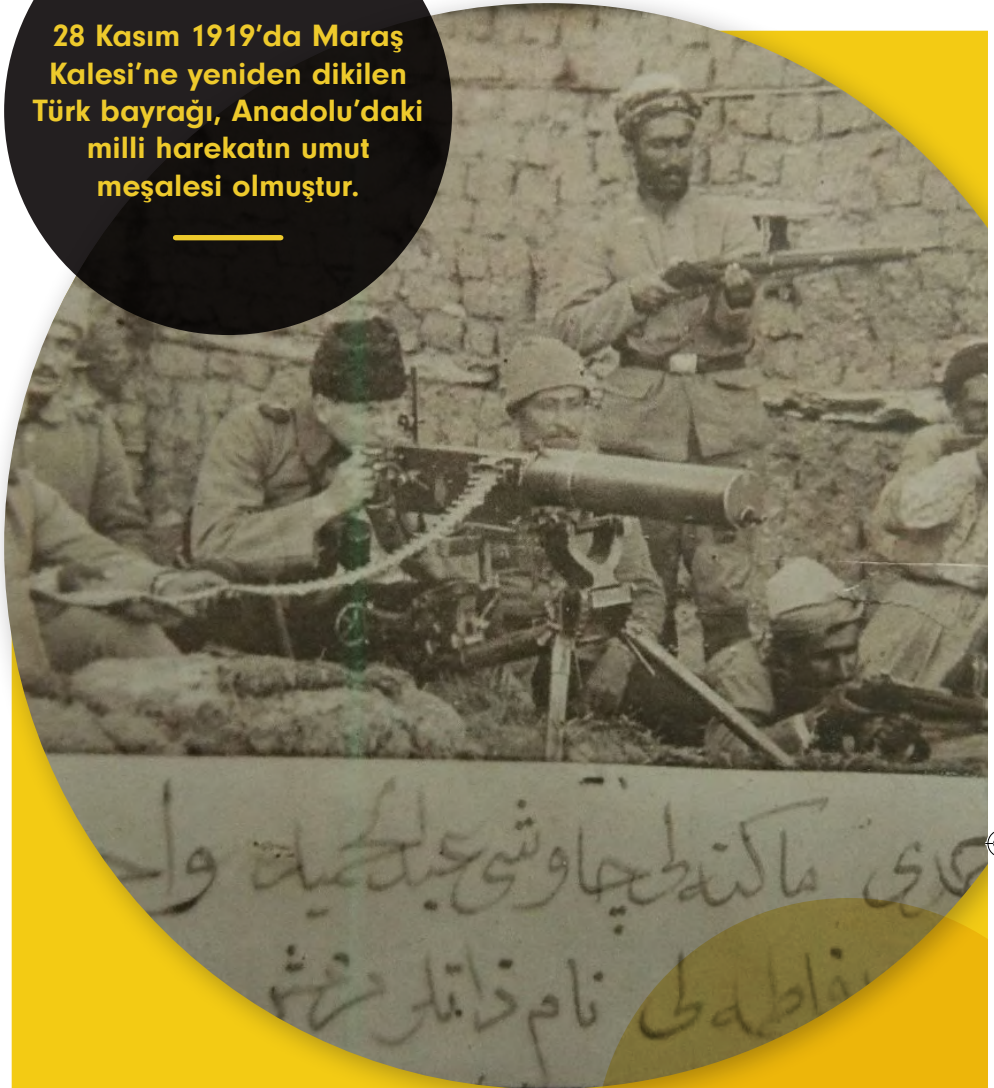
Maraş'ın, kendinden kat be kat güçlü düşman işgalinden kendi imkanlarıyla kurtulması, ardından Antep ve Osmaniye'nin yardımına koşması Anadolu'da heyecan yaratmış, bağımsızlık mücadelesine olan inancı artırmıştır.

Temsil Heyeti ve Kuvayimilliyeye'nin itibar kazanmasını sağlayan Maraş İstiklal Harbi, bölgesel ve ulusal kurtuluş mücadelesinin meşalesi olmuştur. Maraş İstiklal Harbi sonrasında bölgeye gelen Selahattin Adil Paşa'ya hem asker hem de ekonomik destek veren Maraşlılar, Sakarya Savaşı'ndaki muazzam zafere de büyük katkılar sağlamışlardır.

Mütareke yıllarının karamsarlığına duçar olmuş Anadolu'da umutları yeşerten, vatan, bayrak ve ezan üzerine verilecek bir istiklal mücadelesinin halkın gönlünde karşılık bulacağını gösteren Maraş İstiklal Harbi, yeni Türk devletinin, Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş sürecindeki temel sütunlardan biri olmuştur.

TBMM'nin açılış sürecinde temsilciler gönderen, Kurtuluş Savaşı sürecinin tam ortasında yer alan Maraşlılar, gösterdikleri kahramanlık örneğiyle mazlum milletlere örnek olmuşlardır. Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş sürecindeki tarihi rolüyle adını

28 Kasım 1919'da Maraş Kalesi'ne yeniden dikilen Türk bayrağı, Anadolu'daki millî hareketin umut meşalesi olmuştur.

tarihe altın harflerle yazdırmış olan Maraşlılar, Cumhuriyetin ilan ediliş sürecinde de millî şuurla hareket ettiler.

29 Ekim 1923'te ilan edilen Cumhuriyet, Maraş'ta karşılık bulmuş, cumhuriyetin getirdiği yenilikler siyasi, ekonomik ve toplumsal alanlarda ciddi değişimleri beraberinde getirmiştir. Cemiyet hayatının olduğu Maraş'ta, üretim artmış, evrensel değerler toplumsal hayatta görülür hâle gelmiştir.

Türkiye, bugün bölgesinde ve dünyada saygın bir konumdadır. Mazlum milletlerin hamisi, üreten, gelişen ve değişen Türkiye Cumhuriyeti, cumhuriyetin, demokrasinin erdemleri üzerinde yükselmeye devam etmektedir.

Kahramanmaraş, Türkiye'nin cumhuriyet yolculuğunda en az Samsun, Amasya, Erzurum ve Sivas kadar katkı sağlamıştır. Kahramanmaraşlılar, Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş aşamasındaki süreçte, ecdatlarının verdiği mücadeleye daha çok sahip çıkmalıdır. Ya istiklal ya ölüm parolasıyla yola çıkılan ve bağımsız Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulmasıyla neticelenen bu ulvi yolculukta ilk kıvılcımın yakıldığı yerin Maraş olduğu unutulmamalıdır.

Cumhuriyetimizin 100. Yılıni onurla, gururla, şerefle kutluyoruz. Bu güzel günleri yaşamımıza vesile olan başta Gazi Mustafa Kemal Atatürk olmak üzere, Sütçü İmam'ı, Arslan Bey'i, Şehit Evliya'yı, tüm şehitlerimizi; ecdadı rahmetle minnetle anıyorum.

MARAŞ'TA BİR SEYYÂH-I FAKİR:

EVLIYA ÇELEBİ

İBRAHİM KANADIKIRIK

Evlîya Çelebi Maraş'a 1649 ve 1671-72 yıllarında olmak üzere iki kez gelmiştir.

Tarihimizin en büyük seyyahı olan Evliya Çelebi (1611-1682) gerek diplomatik vazifeleri, gerekse de yaptığı kişisel seyahatleriyle 40 yılı aşkın bir süre Osmanlı coğrafyasını karış karış gezerek 10 cildi bulan muazzam seyahatnamesini vücuda getirmiştir. Seyahatlerinde eniştesi Sadrazam Damad Melek Ahmed Paşa'nın hamiliği de mühim rol oynamıştır. 4.Murad, Sultan İbrahim ve 4.Mehmed'le şahsen tanışıp, iltifatlarına mazhar olmuş, tatlı dili ve nüktedanlığı ile 4.Murad'ın musahipliğini de yapmıştır. Devletin en geniş sınırlarını muhafaza ettiği bir dönemde Viyana'dan Arabistan'a, Kafkaslardan Mısır'a, Anadolu'dan Kuzey Karadeniz'e kadar tüm Osmanlı ülkesini (Yemen, Trablusgarp, Tunus, Cezayir ve Kıbrıs hariç) gezip görmüştür. Bu sebeple seyahatname dönemin Osmanlı coğrafyasının çok ayrıntılı bir tarih kaynağıdır (Öztuna, 1994, s.285-286).

Evlîya Çelebi Maraş'a 1649 ve 1671-72 yıllarında olmak üzere 2 kez gelmiştir. Eserinin 3. ve 9. ciltlerinde yer alan Maraş seyahatleri dönemin Maraş'ına ait oldukça ayrıntılı bilgiler vererek geçmişten günümüze bir kıyas yapma imkânı sunmaktadır. Evliya Çelebi'nin anlatılarındaki meşhur mübalağa sanatına bilimsel açıdan yaklaşıldığında bu tip anlatımların çokluk ve yoğunluk ifadesi olarak algılanması gerekmektedir. Ayrıca verdiği bir kısım efsanevi bilgiler yerel hafızadaki bir kısım hakikatlere de ışık tutmaktadır.

1649 yılına denk gelen 3. ciltte Evliya Çelebi'ye göre, eski Maraş şimdiki şehrin güney yönündeki harabelik alanda imiş. Şehrin harap olma sebebi; Hz. Ömer, şehrin hâkimi Cincime'ye Mikdat bin Esved'le bir mektup gönderip İslâm'a girme, haraç verme veya şehri teslim etme teklifinde bulununca halkın şehri boşaltıp Şir (Ahır Dağı'na çekilmesi üzerine Hz. Ömer ve sahabelerin "Maraş boş ve viran kala" diye beddua etmeleridir. Maraş'ı şimdiki hâliyle Alauddevle imar etmiştir. Kaleyi Ahır Dağı eteklerinde vadi arasına "Omzı-Keçili"

adlı sirta inşa eder. Kanuni de kaleyi yeniden yaptırıp içine asker koyar (Seyahatnâme, 1999, s.100).

Bundan sonra Evliya Çelebi Maraş'ı şöyle tanıtır: Ahır Dağı'ndan şehre Pınarbaşı suyu gelir. Su şehirde 8 değirmen döndürür. Elmalı tarafından gelen su da şehrin bahçelerini sulayıp 16 değirmen döndürür. Bu 24 değirmenin hepsi vakıftır. Alauddevle Camii (Ulu Camii) içindeki değirmen hepsinden hızlı döner. Cemaat değirmenin arkından abdest alır.

Dağın zirvesinde küçük bir denize benzettiği Karagöl ve yakınında eni boyu 4'er yüz adımlık bir sarnıç mevcuttur. Cincime'nin bu yaylalarda ve Göksun yaylasında bulunan 70 bin koyun, keçi, sığır ve mandasının sağılan sütü yeraltındaki beyaz mermerden bir kanal vasıtasıyla 3 saatlik mesafeden sarayındaki havuza dökülür ve ahali ondan faydalanırmış. Artanı ise sütlü aş yapıp, ikram edilirmiş. Cincime'nin kudret ve zenginliği öyle büyümüş ki mutfağı, hayvanları ve sair ihtiyacı için günlük 70 katır yükü tuz kullanırmış. Onun zamanında Maraş öyle mamurmuş ki, bir horuz şehrin bir ucundan bir ucuna damdan dama sıçrayarak gidirmiş. Evliya, şehrin hâlâ mamur ve süslü olduğunu ifade eder.

Aksu Nehrinde ise Maraş ve Antep'in pamuk ve pirinci üretilir. Ahır Dağ ve diğer tepeler Türkmenlerle doludur. Kadim Türkî lisan kullanırlar. Dillerinin kökeni Buhara'dır. Allah'a "Çalap", peygambere "yalvaç" derler dedikten sonra çok sayıda yerel kelimeyi tanıtır. Bura Türkmenlerinin atalarının Maveraünnehir'deki Mahan'dan Danişmendli, Selçuklu ve Akkoyunlularla birlikte Anadolu'ya geldiklerini söyler (Seyahatnâme, 199, s.100).

Bölge Türkmenlerini Zülkadirli, Kara-keçili, Deveyli, Akkoyunlu, Mamaylı, Pehlivanlı, Kaçarlı, Dermelek, Yuvacık, Keçeli, Avşarlı, Avcılar, Dedeler, Torunlar şeklinde saydıktan sonra hepsinin Beğdilli oymaklarından olduğunu belirtir (Seyahatnâme, 1999, s.101).

Maraş'ın Osmanlı'ya katılma sürecini Alauddevle, Safeviler, Çaldıran ve Memlûklüler bağlamında anlatıp, "Göksun Savaşı" dediği Turnadağı Savaşından bahseder. Bu savaşın Osmanlı'nın en büyük 11 meydan muharebesinden birisi olduğundan bahsedip, Alauddevle'nin mezarının Göksun'da olduğunu söyler (Seyahatnâme, 1999, s.102).

Evlîya Çelebi, 1671-1672 yıllarına denk gelen ikinci seyahati notlarında Ceyhan Nehri'ne karışan ırmaklardan bahsettikten sonra şehrin ismiyle ilgili bir efsane anlatır. Efsaneye göre; burası Dahhak'ın şehri olup; Dahhâk, şeytanın yol göstermesiyle omuzlarındaki yılanlara insan beyni yedirirmiş. Bu sebeple halkını yılan yediği için "Mar'ı İş"ten galat olarak halkını yılan (ejderha) yiyen anlamında "Mer'aş" dediğini kaydeder (Seyahatnâme, 2011, s.369-370).

İslam döneminde Mikdat bin Esved'in 40 bin askerle şehri fethederek kalesini yıktığını, Yavuz döneminde Osmanlı'ya katıldığını ve Kanuni zamanında büyük bir isyan hadisesi (Baba Zünnun ve Kalender Çelebi İsyânları-bk.Uzunçar-

* **Dahhak**; Eski İran-Hint mitolojisinde omuzlarında insan beyni yiyen yılanların olduğu zalim bir kişidir (Demirci, s.408-409, 1993).

şılı, 2016, s.346-347) olduğunu söyler. Kanuni'nin eski kalenin yerinde toprak bir sırt üzerine ve kare şeklinde, çevresi 600 adım gelecek şekilde kaleyi yeniden yaptırdığını yazıp, hendeğinin olmadığını, kuleleri ile güneye bakar 3 kapısının olduğunu ve kapının dışında siyah taştan karşılıklı 4 tane korkutucu aslan heykelinin bulunduğunu belirtir. Ayrıca Sultan Süleyman'ın imar ve Sultan İbrahim döneminin 1643-1644 tarihli tamir kitabelerinin metnini verir. (Seyahatnâme, 2011, s.370).

Kalede 100 toprak damlı eski evlerden oluşan bir mahalle, küçük bir Sultan Süleyman Camii, kale dizdarı ve erleri bulunduğunu, Maraş'ın eski bir eyalet merkezi olduğunu yazıp, has, zeamet ve tımar gelirlerini belirtir. Antep, Malatya, Niğde, Kadiri ve Samsad Maraş'a bağlı sancaklar olup, 2000'i eyalet merkezi olan Maraş'ta olmak üzere tüm eyaletin 5500 süvari çıkardığını söyler. Sancağın kazalarını Camustil, Güvercinlik, Yenicekale,

**1649 yılına denk gelen
Seyahatname'nin 3.
Cildinde Evliya Çelebi'ye
göre, eski Maraş şimdiki
şehrin güney yönündeki
harabelik alanda imiş.**

Zeyton, Bertiz, Göynük, Yürükan, Haruniye, Andırın, Elbeğli olarak sayar. Şehrin müftü, nakibüleşraf, sipahiyan kethüdayeri, yeniçeri serdari, dizdar, ayân-eşraf ve zeki ulemalara sahip olup; 42 mahalle ile 11 bin haneden müteşekkil olduğunu belirtir. (Seyahatnâme, 2011, s.371-372).

Kışı şiddetli olan ve güneyden kuzeye dağ eteğine doğru yerleşen şehrin evlerini; dere ve tepeler üzerinde bağlı bahçeli içinden suyu akar, duvarları kireçli toprak ve kargirden şeklinde tanıttıktan sonra, cami ve mescit ola-

rak 39 mihrabının bulunduğunu yazıp, Ulu Camii hakkında genişçe bilgi verir. Ona göre; cemaati en kalabalık olanı çarşı içindeki Ada Camii (Ulu Cami) olup, uzunluğu 150, genişliği 50 ayaktır. Üstü çam kirişler üzerine sade tavanlı ve kireçle örtülüdür. İki kapısından biri yan kapı, diğeri kible kapısıdır. Kapı üzerinde celf hatt ile kelime-i şahadet yazılıdır. Minare kible kapısı önünde olup, avluda sofa ve harem kısmı ile birkaç büyük çınar ağacı mevcuttur. İçindeki büyük değirmen suyundan cemaat abdest alır. Bundan sonra Kale, Boğazkesen, Beğdudiye, Hatuniye, Ese Divanlı, Hazinesdarlı, Hatipzâde, Şadiyye, Kara Maraş camilerinden bahsederek, her caminin suhte hücrelerine sahip olduğunu, şehirde 11 medrese, 40 sıbyan mektebi ve şöretli müderrisler bulunduğunu belirtir. Meşhur medreseler ise Beğdudiye, Taş Medrese, Yenicekale, İmaret-i Ulu Camii ve İmaret-i Kaderiyye'dir (Seyahatnâme, 2011, s.372-373).

Şehirde; en ferah ve hoşları Çarşı, Boğazkesen ve Çukur Hamam olmak üzere 5 hamam, Acemler ve Müfti Hanı (Kâtip Han) en mamurları olmak üzere hanlar, 70 çeşme, 1045 dükkân, 2 bedesten (biri atıl), Paşa Sarayı ve Halil Bey adına yazılı kitabesiyle Zülkadıroğlu Sarayı olduğundan bahseder. Çoğunluğu Türkmen olan ahalinin dost canlısı, uzun boylu, su ve havanın letafeti dolayısıyla yanakları kırmızıya çalan, hacılara hizmet etmeyi seven misafirperver kişiler olduklarını, kadife külah üzerine beyaz sarık sardıklarını, kuzu derisinden kırmızı kolsuz yekek giydiklerini yazar (Seyahatnâme, 2011, 2.373).

Çok uzun yaşayan ihtiyarlarından bahsederek, Hazinesarılı Mahallesi'ndeki bir ihtiyardan bahseder. İhtiyarın ifadesine göre Yavuz'un Mısır Seferi sırasında (1516) 11 yaşında olup, Ilıcak belinde padişahın elini öpmüştür. Halkın zindeliğinde şehrin bahçeleri altından akmakta olan Erkenez Nehri'nin etkili olduğunu söyler. Kadınların güzel yüzü

Seyahatname'de Antep, Malatya, Niğde, Kadirli ve Samsad'ın Maraş'a bağlı sancaklar olduğu belirtilir.

ve çok düzgün konuştuğunu, sarı çizme giyip, başlarına saf gümüş tas veya sırma işli sivri takke takıp, beyaz çarşaf kullandıklarını ifade eder.

En meşhurları kar altından çıkarıp yedikleri kabak, cem ve sarı cinsleri olmak üzere 20 çeşit üzüm olduğunu, bol sulu ve lezzetli Şehriban narının başta Sivas olmak üzere birçok vilayete deve yükleriyle taşındığını ve şehrin meyvesinin bol olduğunu yazar (Seyahatnâme, 2011, s.374).

Son olarak şehrin ziyaretgâhlarından bahserek bunları "Melâmi" dervişleri olarak tanımlayıp; Deli Fakih Sultan, Omzı (Omuzu) Küçü (Güçlü/Keçili/Keçeli) Dede, Uzun Hasan'a Fatih'e yenileceği-

ni söyleyen Derdimend Dede, Çomaklı Sultan, sahabe diye tanımladığı Malik Eşter, Karlı Baba, Çeşm-i Çerez Baba, Sofi Dağında sahabeden Hazreti Ukkâşe ve civarında Şeyh Cemcemeddin, Hazreti Ukkâşe'nin batısında Kafir (Gavur) Dağı dibinde İbrahim Dede ve Sadeddin Taftazani Ziyaretgâhı, Alaüddevle Camiinde Ali bin Bali Efendi şeklinde sıralar (Seyahatnâme, 2011, s.375).

İkinci seyahatinde Maraş'ta daha uzun kaldığı anlaşılan Evliya Çelebi'nin verdiği bilgiler 17. asrın 2. yarısındaki Maraş'a ışık tutan en mühim kaynaklardan birisi olmakla birlikte, şehrin o günden bu güne demografik, kültürel ve zirai dokusunun büyük oranda korunduğu görülmektedir.

KAYNAKÇA

1. Demirci, Kürşat, "Dahhâk", TDV İslâm Ansiklopedisi, c.8, İstanbul, 1993.
2. Evliya Çelebi Seyahatnâmesi, c.3 (1999) ve c.9 (2011), YKY, İstanbul.
3. Öztuna, Yılmaz. Büyük Osmanlı Tarihi, c.9, Ötüken, İstanbul, 1994.
4. Uzunçarşılı, İsmail Hakkı, Osmanlı Tarihi, c.2, TTK, Ankara, 2016.
5. <https://www.ttk.gov.tr/tarih-cevirme-kilavuzu/>

AYKUT ERTUĞRUL:

“ŞEHİR BÜYÜK HİKÂYELER LÜTFEDER”

SÖYLEŞİ: ÖMER YALÇINOVA

Her şehrin onunla sahici bir bağ kurmak için sokaklarında dolaşan her bir kişi için hazırladığı özel (her zaman güzel olmayabilir elbette) sürprizleri, büyük anları vardır.

Şehirlerini merak ediyoruz. "Benim" diyeceğin şehirler hangileri? Ve neden onlar?

Aslında bu soruya uzun bir listeyle cevap verebilirim; hatta bir zamanlar Cins dergisinde düzenli olarak "Şehirler ve Şeyler" isimli bir köşede yazıyordum. Liste uzun olabilir dedim çünkü gittiğim, bir süre kaldığım şehirlere çabuk alışıyor ve seviyorum. Biraz hızlı bağ kurduğum söylenebilir. Bir şehrin havasını teneffüs etmeye başlar başlamaz önce minik düğümler atmaya koyuluyorum; düğüm düğüme, şehir şehire eklene eklene kentler bir örümcek ağı gibi, belleğimde hatırı sayılır bir yer işgal etmeye başlıyor.

Elbette sokaklarında (Keçiören) büyüdüğüm Ankara ve memleketim Yozgat, kentlerden oluşan bu örgünün merkezinde yer alıyor. Ancak ömrümün ve hikâyemin en önemli durağı İstanbul; gittiğim her seferinde beni biraz daha büyüleyen Mardin, ilk gördüğüm anda kendimi hayretle bir parçası saydığım ve yeni seferleri dört gözle beklediğim Madrid, Barcelona, Strazburg, Roma, Lviv, Bursa, Kahramanmaraş, Brugge, Erzurum, Şanlıurfa, Seul ve elbette elbette Kudüs bu haritanın önemli durakları. Yine de "neden" sorusuna verecek kuvvetli cevaplarım yok.

Bilinen özelliklerini hafife aldığım için değil ama mesela Madrid be-

nim için bir akşamüzeri rastgele girdiğim bir tiyatrodaki izlediğim 45 dakikalık olağanüstü Flamenko performansdır; Barcelona, sokaklarında yorgun adımlarla yürürken karşıma çıkan bir Katalan'la ayaküstü edilmiş (ikimiz de birbirimizi pek anlamıyorduk aslında) beş dakikalık bir sohbetir. Roma; sanırım bir müzenin önünde sıra beklerken annesinin elinden kurtulup koşarak az ötedeki kemancının yanına giden ve hiç tereddüt etmeden dünyanın en tatlı dansına başlayan o kız çocuğunun gözlerindeki ışıltıdır. Şanlıurfa, kadim bir çarşının içinde bir o kadar zamandır çalışmış görünen ihtiyar bakırcının yüzündeki asırlık çizgilerdir.

Ne benim ne de başkasının bir daha asla yaşayamayacağı, alabildiğine şahsi ve şimdiki zaman atının üzerinde dolu dizgin gözden kaybolan anlardan bahsediyorum. Anlar mı dedim atlar da olur. Çünkü bana göre her şehrin onunla sahici bir bağ kurmak için sokaklarında dolaşan her bir kişi için hazırladığı özel (her zaman güzel olmayabilir elbette) sürprizleri, büyük anları vardır. Yeter ki, kişi/ yolcu onları alıp eşsiz magnetler gibi belleğinin duvarlarına iliştirebilmeyi bilsin.

Şehir-öykü ilişkisini sorsak, neler söylersin?

Aslında yukarıda dilimi tutamayıp söyledim: Evliya Çelebi'den Marco Polo'ya, Calvino'dan Borges'e, Marquez'den Kafka'ya, Dostoyevski'ye, İbn Batuta'ya farklı saiklerle bile olsa merak edenlere şehir bü-

yük hikâyeler lütfeder. Bu hikâyelerle ne yapacağı ise artık kendisine hediyeler sunulanlara kalmıştır. Ben evvela (elbette kendimce) insanı ve onun yeryüzüyle, nesnelere ve başka insanlarla ilişki kurma biçimini anlamaya çalıştıkça, o sonsuz, büyüleyici döngüsel çevrimlerle karşılaşılıyor ve hayranlıkla hayretle dehşetle yeniden yeniden yazmaya çalışıyorum.

Aykut Ertuğrul'un öyküleri belli bir şehirde geçer mi? Öykülerine hangi şehirlerin etkisi, katkısı olmuştur?

Yukarıda saydıklarım ve yolumun düştüğü her şehir cevapta yer almayı hak ediyor; ama en çok İstanbul ve Ankara. Geçenlerde İstanbul'un 500 yılını fotoğraf ve belgelerle anlatan bir sergiye gitmiştim. 17. yüzyılda bir seyyah, İstanbul'u anlatırken büyüleyici

fakat kaotik, karmaşık oluşundan bahsediyordu. Biz ise bugün o dönem yapılmış çizimlere fotoğraflara bakıp "ah ne sakin ne güzelmiş İstanbul" diyoruz. İlginç değil mi?

Galiba şehirlerin bin yıl geçse değişmeyecek ruhları ve insanlar gibi mizaçları var. İstanbul sadece şimdi değil 500 yıl önce de içinde kaybolunan, sırlarını kolay teslim etmeyen bir şehir: Muğlak, gölgeli ve kutsal. Eh bunlar tam da bir hikayecinin aradığı şeyler değil mi? O yüzden sorunuza cevabım İstanbul. Daima.

İlk kez gittiğin bir şehrin hangi yönlerine dikkat edersin?

Tanpınar, Beş Şehir'de Avrupalı ressam Melling'i İstanbul'a gelen diğer Avrupalı sanatçılardan ayıran hususiyetin "şehri bizimle

Evliya Çelebi'den Marco Polo'ya, Calvino'dan Borges'e, Marquez'den Kafka'ya, Dostoyevski'ye, İbni Batuta'ya farklı saiklerle bile olsa merak edenlere şehir büyük hikâyeler lütfeder.

İçinde kaybolarak büyülenmiş hâlde gezdiğimiz Kahramanmaraş sokaklarını, çarşılarını, tarihi konaklarını, Ulu Camii'yi (buraya da bir ah) her daim yeniden görmek isterim.

yaşaması" olduğunu söyler. Devamında ise şöyle ekler: "O ne Kadim Yunan'ın ne Şarki Roma'nın peşindedir. Hatice Sultan'ın saray ve bahçe mimarı bir İstanbullu gibi şehri kendisi için sever." Şehri kendisi için sevmek! Ne müthiş bir ölçü. Bu ölçüyü bulup bu hissiyatı bir kere yakaladığımızda artık her şehir bize kendisini açar. En çok dikkat ettiğim şey bir şekilde bu hissiyatı yakalayabilmek.

Kahramanmaraş'a birkaç defa geldiğini biliyorum. Kahramanmaraş denilince aklına neler geliyor?

Ah Ömer, sevgili dostum, Kahramanmaraş deyince maalesef hepimizin aklına bir süredir aynı şey geliyor. O dehşetli afette kaybettiklerimiz. En çok da dostlarımız. Bir fotoğraf var elimde. 2022 yılının

Aralık ayında, neredeyse 1 yıl önce *Post Öykü* dergisi olarak Kahramanmaraş'a geldiğimizde senin öncülüğünde dostlarla toplanmış ve tadına doyumaz bir sohbet halkası oluşturmuştuk. Edebiyattan, Kahramanmaraş'ın tarihinden, kültüründen konuşulmuş, türküler söylenmişti o akşam. Rahmetli Ferhat Ağca kardeşimiz, tam karşımda oturuyordu; zaten birbirimize aşınaydık ama o gün ayrıca dikkatimi çekmişti. Edebi, bilgisi, tevazuu, simasına yansıyan safiyane berraklık. Mehmet Raşit Küçükkürtül'le biz söylenen türküye dalmışken (belleğimi zorlasam da hatırlayamıyorum, kim bilir hangi Maraş türküsüydü?) Ferhat uzaktan bir fotoğrafımızı çekmiş. Çıkışta fotoğrafı gönderdi, biraz daha sohbet ettik; söz ortak dostumuz Şahin Aslan'a geldi, "ah o da

burada olsaydı" dedik. Nereden bilecektik, sonraları (depremden sonra) Şahin'le İstanbul'da defalarca Ferhat'ı anacağımızı: "ah o da.." diyerek. Yukarıdaki sorulara cevap verirken şehirler ve anlardan bahsettim. Kahramanmaraş da benim için bir süredir tam bu ân. Allah gidenlere rahmet, kalanlara sabır sabır versin.

Kahramanmaraş'ta özellikle dikkatini çeken, seni şaşırtan, fazlasıyla beğendiğin ve "Bir kez daha görmek isterim" dediğin bir mekân oldu mu?

İçinde kaybolarak büyülenmiş hâlde gezdiğimiz Kahramanmaraş sokaklarını, çarşılarını, tarihi konaklarını, Ulu Camii'yi (buraya da bir ah) her daim yeniden görmek isterim.

RECEP ŞÜKRÜ GÜNGÖR

Hikâyecinin Hikâyesi

- BÜNYAMİN K.: ÖLMÜŞ BİR KARDEŞ İÇİN NE YAPILABİLİR?
- SADIK YALSIZUÇANLAR: RECEP'İN ACISI
- MUSTAFA UÇURUM: BİR ÖYKÜ ADAM, RECEP ŞÜKRÜ GÜNGÖR
- YASİN MORTAŞ: BAŞAK YANIĞI
- İBRAHİM GÖKBURUN: HERKESE GÜLÜNÜR AMA HERKESE AĞLANMAZ
- HÜSEYİN BURAK US: AREFE GÜNÜMÜZÜ BULAMIYORUZ RECEP ŞÜKRÜ

İbrahim Gökburun, Arif Burun, Bünyamin K., Recep Şükrü Güngör

ÖLMÜŞ BİR KARDEŞ İÇİN NE YAPILABİLİR?

 BÜNYAMİN K.

Ölmüş bir kardeş için söze nasıl başlanır bilmem... Ölmüş bir kardeş için ne yapmak gerekir? Bilsem de çok yeri yoktur kitapta. Recep Şükrü, deprem oluyor diye uyarıldığımda can havliyle telefon ettiğim dördüncü kişiydi. Beş kardeşimden dördüncüsüyümüş kim bilir?

Can alıp can veriyorduk resmen. İlk gün İbrahim Gökburun aradı; "Küçük bir iş makinası temin ettik, enkazı

eşeleyip duruyoruz" dedi. İkinci gün Recep Şükrü'nün kitaplarına, sayfalarına, kelimelerine ve satırlarına ulaşmışlar. Ne tuhaf değil mi? Satırlarına ulaşabilecek kadar yakinken sadırına ulaşamayacak kadar uzak olmak... Üçüncü gün ise kendisine ve kucağında sıkı sıkıya sarıldığı yavrucağına ulaşmışlar. İbrahim, "Cenazeler üç günlük var" dedi. Yani "Çaresizce mi nefes alıp vermişlerdir?" dedim. "Öyledir herhalde" dedi.

Çoğu zaman farklı şehirlerde yaşadık. Recep Şükrü ise içinde biriktirip ya beni arardı ya da İbrahim'i. İbrahim onu olabildiğince ferahlatarak teskin ederdi. Ben "yorma canını" diyebilirdim.

Huzur ve refah alanında yemediği dayak kalmadı onun. Dağa giderdik, ben çadır alırdım, defter alırdım. O fener ve kitap alırdı. Hep bitirmesi gereken kitaplar olurdu. Sonra nehre varırdık,

ben olta atar balık beklerdim, o ise oltanın ucunda hikâye arardı. Çarşıya inerdik, ben sığınacak dulda arardım, o ise dinleyecek adamı sorardı. Sıkılmadan dinlerdi ve dahası yormayacak kadar yorumlardı.

Yıllar böylece geçti, kardeşim Recep Şükrü Güngör soyadına yaraşır bir gün görmeden göçtü gitti bu alemden. Onun gün görmesine günler yetmedi... Sonra padişah ferman gönderdi, o icabet edip işini terk etti, işsiz kaldı. Bir binanın bodrumunda yaşadı. Bu esnada yüksek lisans ve doktora yaptı. Akabinde devlet 'çocuk bakıcılığı' türünden bir iş verdi. Sayın doktor Güngör kimse-siz çocuklara yemek yaptı, çamaşlıklarını yıkadı, temizliklerini yaptı.

Ne ki bir gün 'sen vatan haini olabilirsin' deyip işinden el çektirdiler. Mahkemelere gitti geldi.

Eşin dostun dükkânında tezgahtarlık yaptı. Gün geldi 'hain değilmişsin' denildi ve bulaşık yıkamaya tuvalet temizlemeye kaldığı yerden devam etti.

Çok sert düşerdi, dizleri kanardı. Çok seveni vardı İbrahimler, Mustafalar (Köneçoğlu), Cumalar... Onlar Recep Şükrü her düştüğünde koluna girip omuz verirdi... Yaşadığı mahallede üzerine göçüp un ufak olanın binanın dışın-da herhangi bir evde oturuyor olsaydı şimdi yaşıyor olacaktı. Ne ben bunları anlatacaktım ne de sizler okuyor olacaktınız. Ama olmadı işte... Peki ölmüş bir kardeş için ne yapılabilir?

1. Cüz dağıtıp, lokma dağıtabiliriz.
2. Afrika'da kuyu açtırabiliriz.
3. Bitiremediği bir kitap kaldığı yerden okuyup tamamlayabiliriz.
4. Ruhunu (bulunabilirse) bulup "Yıllarca suladığın zeytinliğin ve meyve bahçen sen olmasan kurur

du. Onları senden başka sulayacak kimse yoktu. Aradım durdum hakikaten yoktu... O gün yolda kalmış arabamı sen olmasan bir kilometre çekip götürebilecek kimse yoktu. Sordum hakikaten yoktu. İyice çöktüğün günlerde benimle çöl geçtin. Geri dönelim demedin. Böyle birçok yoldaşlığın kimleri iyileştirdi az çok biliyorum. Dosttuk biz. Aylarca ulaşamadığımız zamanlarda gün olur çıkar gelirsin. Gene gel olur mu?" denebilir...

**Dağa giderdik,
ben çadır alırdım,
defter alırdım.
O fener ve kitap
alırdı. Hep
bitirmesi gereken
kitaplar olurdu.**

Güray Süngü, R.Ş.Güngör

RECEP'İN ACISI

SADIK YALSIZUÇANLAR

Modern Türk edebiyatının, münhasıran öykü dağarımızın en güzel parçalarından birisi olan değerli kardeşim Recep Şükrü Güngör, altı şubat felaketinde cemale gitmişti. Recep ile tanışıklığımız, Çağrı kardeşimizin çıkardığı *Martı* edebiyat dergisine değin uzanıyor. Martı vesilesiyle yakinen tanıdığım Recep Şükrü ile muhabbet ve dostluğumuz vefatına değin sürdü. Ölüm haberini aldığımızda ciğerim yandı, Kahramanmaraş'ın bu değerli evladını, aziz bir dostu ve değerli bir yazarı kaybetmenin acısını hâlâ yaşıyorum.

Bir ocak bin dokuz yüz yetmiş bir yılında Pazarcık'ta doğdu. Cumhuriyet Üniversitesi'nden mezun oldu. Öğretmenlik yaptı. Ne güzel bir öğretmendi. Uzunluk'ta başlayan edebî serüveni, *Martı*, *Destina*, *İksir* ile devam etti. Çok kıymetli öyküler, romanlar, denemeler yazdı. Sessiz, mütevazı, güzel gönüllü bir insandı. Sonrasında yaşadığı sıkıntılara da tanık oldum doğrusu. Recep, memleketini, milletini seven, samimi, içten, dürüst bir adamdı. Titiz bir yazardı. Kendi memleketinin, yöresinin, çocukluk ve ilköğretim yıllarının kültürel/

folklorik ikliminin evladıydı. Kaderin cilvelerine karşı da sabırlı ve mütevekkil idi. Tiyatroya özel bir ilgisi vardı, Kuruluş'u yazdı ve sahnelendiğini de gördü. Türk-İslam Edebiyatı alanında Senih-i Mevlevî'nin kayıp defterini bularak hazırlamış, dağarımıza kazandırmıştı. Ardından Bağdatlı Hüseyin Murtaza Efendi'nin *Tezkire-i Evliyâ-ı Bağdat* adlı eserini hazırlayarak doktorasını da tamamlamıştı. En verimli çağına gelmişti. Bundan sonra akademyada Recep Şükrü'nün pek güzel çalışmalar yapacağını umuyordum. O saf, samimi,

nitelikli öykülerine bilimsel alanda da yeni kazanımlar ekleyeceğini düşünüyordum. Onu yakından tanıyan ve seven bütün dostları öyle düşünüyordu. Kader-i İlahî, izin vermedi. Efendim ârifler şöyle demiştir : "Hak, intikamını kul eliyle alır. Bilmeyen ilm-i ledünni, onu kul yaptı sanır. Herşeyin fâili, Hak'tır; kul eliyle işlenir. İzn-i Hak olmadan sanma bir çöp depre-nir." Recep'in bu ani vefatını da ancak böylesi bir sır ile açıklamak mümkün görünüyor. Bizi çevreleyen bir hâle var, onu idrakte zorluk çekiyoruz. Bilmiyoruz, yarın başımıza neler gelecek kestiremiyoruz. Biz faniler plan yapıyoruz ama kader bir köşede kıs kıs gü-lüyor. Ruhu şad olsun.

Recep'in, öykü yazımı, yazma teknikleri vs. ilişkin de çeşitli çalışmaları oldu. Zaten farklı alan ve türlerde yazsa da Recep, bir rafine öykücü idi. Onun öykülerine yeniden bakmak, incelemek, üniversite hocala-

rımıza da taalluk eden bir vazife diye düşünüyorum. Öykücülüğüne ilişkin yüksek lisans ve doktora tezleri hazırlanabilir ve bunlar kitap olarak yayımlanabilir.

Recep'in bazı kitapları, çeşitli dünya dillerinde de yayımlanmıştı. O sıralar, Kahramanmaraş Kitap Fuarı'na gelmiştim. Her gelişimde mutlaka kendisi de gelir, bizi ziyaret ederdi, konuşur, hâlleşirdik. Kitapları çevrildikçe, yabancı dillerde yayımlandıkça ne kadar mutlu olduğunu bugünmüş gibi hatırlıyorum.

Recep ile özel, samimi, hasbî bir dostluğumuz vardı. Onun cemalini görünce fuardaki stantta, oturduğum yerden birden kalkar, hoş geldin der, hasretle sarılırdım. Ne kadar samimi, içten bir insandı. Kahramanmaraş, okur yazarlarıyla, insanıyla, Türkiye'mizin, Anadolu-muzun gerçekten kalbi gibidir. O kalbin en güzel parçalarından birisi de, Recep Şükrü Güngör'dü.

Son görüşmemizde yaşadığı bazı maddî sıkıntılardan da kısaca söz etti. İçimize bir kor, bir hicran bıraktı. Sanki oraya, sadece Recep'in derdini duymak için gitmiş gibiydim. O fuardan Recep'in acısıyla döndüm. Vefatını öğrenince acı katmerleşti. Doğrusu, şimdi de ne söyleyeceğimi bilemiyorum, zorlanıyorum. Ruhu şad olsun. Kahramanmaraş'ın bu güzel, temiz kalpli evladına rahmetler dilerim. Yazdıkları, bize bıraktıklarıyla gönümüzde ışı ışıl yaşayacak, bir hayal gibi zihnimizde, kalbimizde dolaşacaktır. Okunacak, anılacaktır.

Recep Şükrü'nün öykü yazımı, yazma teknikleri vs. ilişkin çeşitli çalışmaları oldu. Zaten farklı alan ve türlerde yazsa da, Recep Şükrü rafine bir öykücü idi.

BİR ÖYKÜ ADAM, RECEP ŞÜKRÜ GÜNGÖR

MUSTAFA UÇURUM

Saat gecenin yarısını geçmiş. Yatağın içindesin ama dışarıdaki ayazı sanki hissediyorsun. Hafifçe cama vurulan rüzgârın sesi bunu haber veriyor. İçin titreyerek uyumaya çalışıyorsun. Sivas demek soğuşun öz kardeşi demek bir yerde. Tam uykuya dalmak üzereyken kapı çalınıyor, açıyorsun ki karşında başında beresi, sırtında montu ve omzunda çantası ile Recep Şükrü. Gecelerin öykücüsü. "Hadi şair, hazırlan, gel." diyor. İtiraz ne mümkün. Kat kat giyinerek çıkıyorum. Düşüyorum öykücünün peşine. Konuşmuyoruz uzun süre. Sadece soğuşu duyuyoruz. Cıbrırlar Parkı'na kadar gidiyoruz. Köşede ki yerimize geçiyoruz. Öykücü çıkıyor bankın üstüne. Yeni yazdığı öyküyü okuyor. Çit yok parkta. Bitiyor öykü. "Nasıl olmuş?" diyor. "Geceye inat, sımsıcak." diyorum. Ben de şiirimi okuyorum. Sonra herkes evine.

Bu sahne kaç kez tekrarlandı hatırlamıyorum. Her yeni öyküden sonra buluştuk bıkmadan, usanmadan. Onun hızına yetişmek için ben de şiirden atlara bindim. "Yarın deneme günü" dedi. Deneme yazmaya başladım. Haftaya kitap tahlili yapacağız dedi. Elimdeki kitabın ruhunun derinliklerine sızarak okudum. Hatta Recep Şükrü'nün deyimiyle "etini kemiğini çıkararak" okudum.

90'lı yılların başıydı. Kitap bulmak bugünkü kadar kolay değildi. Serde öğrencilik de olunca kısıtlı imkânlarla ne bulursak okuduğumuz zamanları yaşadık bir avuç genç. Recep Şükrü Güngör'ü tam deyimiyle Allah çıkarmıştı karşımıza. Maraş'ın cevval abisiydi o. Yaşı hepimizden büyüktü. Elimizdeki dergiler, kitaplar buluşturmuştu bizleri. Tanıdık bir adres gibi, buluşma noktası gibi dergiler, dergiler, dergiler.

Sivas'ta bir avuç genç, öğrenci harçlıklarımızla ulaşabildiğimiz dergileri alıp değişe değişe satır satır okuduk her bir cümleyi. Okunan tüm dergiler

Tam uykuya dalmak üzereyken kapı çalınıyor, açıyorsun ki karşında başında beresi, sırtında montu ve omzunda çantası ile Recep Şükrü. Gecelerin öykücüsü.

Recep Şükrü'nün bekâr evinde toplandı. Zaten onun evi hepimiz için bir sığınaktı. Yalnızlığımızı, sessizliğimizi, yazamadığımız şiirleri bu evin duvarlarına naksettik.

Şehrin kalabalık caddelerinden daha çok sessiz köşeleri bizimdi. Recep Şükrü, "Hadi gidiyoruz," dediği zaman durmak olmazdı. Elimizde dergiler, şiirler, öyküler dağ bayır demeden çıkardık soluk soluğa. Maraş'ın öykücüsüydü o. Benim şairliğim gizlidir derdi. Tok sesiyle Sezai Karakoç şiirleri okurdu. En güzel de o okurdu.

İlk dergimizi çıkardığımız zaman matbaada sabahlayan da oydu. *Martı'nın* her satırını tekrar tekrar okuyup düzelten de yine Recep Şükrü'yü. Hepimizin mektebi olmuştu *Martı*. Matbaadan alıp dergileri postanede tek tek gönderirken içimizdeki çocuksu heyecan bizi birbirimize sımsıkı bağlamıştı. Dokuz sayılık dev koro gibiydi dergimiz. Dergiye gelen her öykü Recep Şükrü'nün elinden geçti. O cevaplar yazdı okuyuculara. Altını çize çize okudu tüm mektupları. Cümali Örgün ismiyle de kısa metinler yazdı dergide arada bir.

Sadece yakınındakilerin anlayabildiği bir hüznü vardı yakasına yapışmış kalan. Bu hüznü içinde büyütüp durdu. Öykümü besliyor dediği bir kırılmaydı bu. Her fırsatta, "Hadi gidelim." deyip de bizi yollara düşüren de bu hüznüdü. Küçük bir teybi vardı. "Getir şu

Müslüm kasetlerini." demişti bir gün. Getirmiştim. Döne döne dinlemiştik Müslüm'ün acıya yaslı sesini. Bu şarkılar adamı içirir deyip aradı ardına yakmıştı sigarasının ucunu. Duman altı şiirler, öyküler doldurmuştu duvarları kavruk odasının içini.

Maraş'ın öykücüsüydü o. "Aynı Rasim abiyim." derdi hep. Rasim Özdenören'le söyleşi yapmıştık *Martı'nın* 4. sayısında. "İşte bu!" deyip durmuştu dergiye elinde bir bayrak gibi sallayarak. Sene 1996.

Gidişi de yaşayışı gibi, öyküleri gibi oldu. Çokça karmaşık, hüznü ve derinden. Ardında bıraktığı her cümle onun yüz akı olacak bir içtenlikle yanı başımızda olmaya devam edecek. Bir gece yarısı kapımızı çalmayacak artık ama bize bıraktığı öyküleri kalbimizin kapısına dayanıp duracak.

Ruhu şâd, mekânı cennet olsun.

evelāhir

BAŞAK YANIĞI

 YASIN MORTAŞ

Recep Şükrü Güngör'e

Başaklar yandığında hüznün mü öğütülür?

O, içindeki yalnızlığı itinayla büyüttü, büyüttükçe ateş tarlaları kaldı kendine ve o tarlalara aşk ektiler.

Öykülerinin içine girip büründüğü sessizlikte, söz yakamozları topladı elem içinde.

Su, Âdem'dir dedi, yeryüzü akaklarına unutulmaz nice ırmaklar bıraktı ve o öykülerle yıkadı yüzünü.

Sonra;

Hava topraktır, dedi, ruhuna aşılacağı aşkla büyüttü dağı, dağı kendine Âdem oldu. Kendi sözcüsü oldu yalınkat hayata karşı.

Ben, cennetimi toplamalıyım, dedi her adımda.

Metanet, hangi yağmurun altında bir öykü sarmalıdır, ona sormalıydık ki, kar altındaki kardelenin şifrelerini bize fısıldayıp, ısılar bıraksındı ruhumuza.

Sessizliğe çözülen bir öykünün içine bıraktığı göl, bize yansımalar çağırıp gittiğinde akşam olmuştu ve o akşam ne kadar ağrıttı ıssız bakışlarımızı... Sen cennete bak dostum, sağ omzundaki çiçekleri buketle.

Metanet, hangi yağmurun altında bir öykü sarmalıdır, ona sormalıydık ki, kar altındaki kardelenin şifrelerini bize fısıldayıp, ısılar bıraksındı ruhumuza.

Loş kıraathanelerin çatılarında, öykü kumruları besleyen elleriyle, bir varmış bir yokmuş kalemiyle, vaveylalar toplardı masalara, masalarda kırılan kalemiyle kaç ufuk boyu yalnızlık çağırırdı kalbine, bilirim.

Canı ağrıyanlar kentinde bir trajedi satıyordu onun geçtiği sokaklar. Sokaklara bir başak güneşi bırakıp gitti dostum.

Güngör'ener caddesinde, baygın ışıklar altında kalemler yonttu hüsn ile aşk ile. Yüreğinin mevsimlerine yorgun turnalar bekledi. Anadolu'nun sıcak topraklarına sardı duygularını. Sardıkça, uzaklar bir türkü gibi tütü uzletlere.

Sükût vadilerinde, Anka kuşlarına gök harfleri öğretmek için, içindeki gökleri savurdu rüzgârlara, rüzgârları yığılıp kaldı duyguları eşliğine ve sessiz ruhlar köşesinde üstü hep çay lekeleriyle kaldı. Dudaklarının ucunda yandı bütün hayatı.

Demli bir acıyla kaldı içindeki sükût.

Dağılmış kervanını bir kuyu etrafına toplamak için çöle vaha olmanın donanımıyla koştu, Leyla'yı bulduğunda, hayatın bütün kum tepelerinin üzerine yığılışına Mecnun anlamları verdi, yoluna tekrar revan olmanın haritalarını taşıdı cebinde.

Ah dostum, üzerine çöreklenmiş toprağın altında öyküler içmiş yağmurlar dokunsun sana, açsın ahret zambakları.

Artık, sular toz oluyor dostum.

Yağmurlar göğe ağmıyor

Toprakta yarım bir elma çürüğüyle geçiyor zaman.

Ah, öyküleri içindeki ateş harmanı kalemim.

Ölüm, bir kuşluk vaktine yaslanan çocuğun ağılatılı rüyasıdır, dedikçe, üzerimize yığıldı hayat.

HERKESLE GÜLÜNÜR AMA HERKESLE AĞLANMAZ

 İBRAHİM GÖKBURUN

Necip Fazıl'ı, Nazım Hikmet'i, Sezai Karakoç'u, Attila İlhan'ı, Cahit Zarifoğlu'nu, Turgut Uyar'ı, İsmet Özel'i ve daha birçok şairi ilk Recep Şükrü'nün konuşmaları ve okuduğu şiirlerle tanıdım.

Yaşamın dönüm noktalarında, dönüp geriye bakma ihtiyacı hissediyor insan. Özellikle kırılma anlarında, her zamankinden daha keskin bir dikkatle geçmişe odaklanmak zorunda kalıyoruz. Doğup büyüdüğümüz ev, yaşadığımız şehrin sokakları, okulları, parkları; yaşamınızda iz bırakan olaylar ve insanlar peşimizi bırakmıyor. Çünkü insan geleceğini geçmişin üzerine inşa ediyor. 6 Şubat 2023'te yaşanan deprem felaketi, benim için yaşamın dönüm noktalarından biri oldu. Deprem anında deprem bölgesinden yaklaşık bin kilometre uzakta Denizli'de bulunuyordum. Ancak ailem, akrabalarım, çocukluk arkadaşlarım, anılarım ve dostlarım deprem bölgesinde, Kahramanmaraş'taydı. Deprem anında Maraş'ta şubat ayında nadir görülen bir karakış, yağmur, kar, gök gürültüsü olduğunu öğrendik. Hava sıcaklığı eksilerde. Yollar kapalı. Telefonlar kapalı. Birçok yakınım, akrabaya, eşe dosta, konu komşuya, arkadaşım depremi ilk günü ulaşamadık. Bir süre sonra yollar açıldı, telefonlar açıldı ama bazı telefonlar açılmadı. Arkadaşım, dostum, kuzenim, ağabeyim öykücü Recep Şükrü Güngör'ün telefonu hâlâ kapalı.

Yaşarken arkadaşlıklar dostluklar kurulur. Bazıları biter, bazıları yarım kalır. Bazı dostlarımıza kırılırız, bazılarını kırar incitiriz. Ama bazıları yaşamınızda iz bırakır. Onları kırsanız da kırılmazsınız da bırakıp gidemezsiniz. Dönüp dolaşıp yeniden bir şekilde bir bahanesini bulup kapısını çalarsınız. Ya da bütün kapıları kapattığınız bir anda kapınız çalınabilir. Yokluğunu hissettiğiniz, muhabbetini özlediğiniz bir anda bir çay evinde, kafede, parkta, durakta herhangi bir yerde tanıdık bir el omzunuza dokunabilir. Bu insanları unutmazsınız, yaşamınızdan çıkarmanız mümkün değil. Öykücü Recep Şükrü Güngör, benim böyle yakın dostlarımdan biriydi.

Recep Şükrü Güngör ile dostluğun ötesinde bir hukukumuz, akrabamız vardı. Öz dayımın oğlu olmasına rağmen ortaokul son sınıfta tanışmıştım onunla. Ben orta sonda iken öykücü Recep Şükrü, Cumhuriyet Üniversitesi Edebiyat Fakültesi 2. sınıfta okuyordu. Akrabalık bağlarımızı

rağmen bu kadar geç tanışmamızın nedeni, galiba yaşadığımız coğrafi ortamda Maraş'ta sıralanan dağlardan ve bir göç hikâyesinden kaynaklıdır. Recep Şükrü Güngör babası Bertiz Kale Köyü'nde yaşayan on iki nüfuslu bir ailenin ilk çocuğu. Toros Dağları'nın bir parçası olan Engizek Dağları'nın eteğinde kurulmuş bulunan Bertiz Kale Köyü'nde doğan Recep Şükrü, ilkokula başlarken bir sebepten Türkoğlu Ovası'nda yer alan Kadioğluciftliği'ne göç ediyor. Recep Şükrü, ilkokul eğitimine burada Kadioğluciftliği'nde başlıyor. Ben, Bertiz Soğukpınar (Honbur) Köyü'nde doğup büyüdüm. İlkokulu burada bitirdim. Ortaokul son sınıfa geçtiğim yıl ailem, Engizek Dağları'nın eteğinde bulunan köylerden biri olan Soğukpınar Köyü'nden Kadioğluciftliği'ne göç eyledi. Recep Şükrü ile ilk kez o yıl, yani orta son sınıfta görüşüp tanıştım. Ancak daha önceden bayramlarda, düğünlerde, ziyaretlerde bir Recep Şükrü adı geçerci evdeki konuşmalarda. Özellikle edebiyat fakültesini kazandığı ilişkin haber, Recep Şükrü'yü kuzenlerim arasında farklı bir yere taşımıştı gözümde. O dönemlerde üniversite öğrenci olmak oldukça saygın bir kimlikti. Üniversiteyi bitiren hemen herkes bir şekilde iş gücü sahibi oluyordu. Eğitim veren de alan da toplumda, ayrı bir değer görüyordu. İlk anlarda Recep Şükrü'ye sosyolojik nedenlerle saygı duymuş olabilirim ama aramızdaki dostluk, arkadaşlık edebiyat, şiir, hikâye bağıyla kuruldu.

Recep Şükrü ilk kez şiir, hikâye konuşmaya başladığımızda Karacaoğlan, Yunus Emre gibi birkaç şairi; Ömer Seyfettin, Sait Faik gibi bazı hikayecileri tanıyordum. Özellikle liseye başladığım yıl Recep Şükrü ile daha

sık görüşmeye; şiir, hikâye okumaya başladık, okuduklarımız üzerine konuşurduk. Necip Fazıl'ı, Nazım Hikmet'i, Cahit Sıtkı Tarancı'yı, Sezai Karakoç'u, Attila İlhan'ı, Erdem Beyazıt'ı, Cahit Zarifoğlu'nu, Turgut Uyar'ı, İsmet Özel'i ve daha birçok şairi ilk onun konuşmaları ve okuduğu şiirlerle tanıdım. Belki de bu sebepten yaz tatilleri benim için apayrı, edebiyata özel bir okul deneyimi oldu diyebiliriz.

Dergâh dergisini ilk kez Recep Şükrü'nün elinde gördüm. *Varlık*, *Hece*, *Dolunay* ve *İkiyazları*'nı ilk kez Recep Şükrü'nün masasında gördüm. Maraş'ta Şairler Parkı'nda ve Belman Sitesinde küçük tabureli çay evlerinde edebiyat, sanat, şiir konuşulan çay evlerinde, beni birçok şairle tanıştırdı Recep Şükrü. Özellikle şair Bahattin Karakoç'u ziyarete gittiğimiz, Türk şiirinin ak sakalıyla tanıştığımız günü ve muhabbeti unutamıyorum. Şevket Bulut ile Trabzon Caddesi'nde karşılaştığımız an, beni Şevket Bulut'a şair olarak tanıtması, benim için çok özel bir anı olarak kaldı.

Recep Şükrü üniversiteyi bitirdi, öğretmen oldu. Birkaç yıl Kahramanmaraş'ta görev yaptıktan sonra İstanbul'a göç etti. Ben liseyi bitirdim. Üniversite eğitimi için Uşak iline gittim. Recep Şükrü'nün İstanbul'a göç etmesinin tek nedeni edebiyat, hikâye aşkıydı. İstanbul'da, edebiyatın merkezinde bulunmak ve burada yaşamak istiyordu. İstanbul'da üretken bir süreç yaşadı. Recep Şükrü'nün peşinden ben de İstanbul'a yerleştim. Recep Şükrü, Beylikdüzü'nde ikâmet ederken ben Beyoğlu'nda çalışıyordum ve İstinye'de ikâmet ediyordum. Bir iki saatlik sohbet için Beylikdüzü'nden Beyoğlu'na gelirdi. Ya da ben Beyoğlu'ndan Beylikdüzü'ne giderdim. Bazen ortak bir yerde buluşur farklı şair ve yazarlarla görüşmeye giderdik. Birçok şair, yazar ve sanatçıyla görüşüp muhabbet etme imkânımız oldu. Özellikle Mustafa Kutlu, Sezai Karakoç ziyaretlerimiz, unutulmaz anılarımız arasında yer alıyor. Bazen çalıştığı kurumda bir meseleye canı sıkılır, sövmek için Beyoğlu'na kadar gelir. Bir sigara yakar; söver, sayar, içini döker, dönüp giderdi. *Millî Gazete*'de çalışan ortak bir dostumuz

vardı. Bu buluşmalara bazen o da katılırdı. Daha doğrusu akşam muhabbetlerinde mutlaka üçümüz bir yerde buluşurduk. Bulduğumuz oda duman altı olurdu. Çayın demlisi, kahvenin acısı... muhabbet uzun ve huzurlu olurdu. Türk şiirini konuşur, yeni çıkan kitapları takip eder, dergilerde heyecan uyandıran yeni keşfettiğimiz şairlerin dizelerini, hikayecilerin eserlerini okur, uzun uzun değerlendirirdik. Sadece bunlar değil. Evin kirası, beyaz eşyanın taksitleri de girerdi araya. Bazen Kendehar'ı kirletenlere sözle sataşırđık. Sonra Kudüs'ü, Karabağ'ı, Türk dünyasını konuşurđuk. Recep Şükrü'nün Kazak Türkçesi'ne uyarlanmış hikâyesini okur, "y" seslerinin "j" seslerine dönüştürülmüş hâlleri gibi durumları fark eder güler, eğlenirdik. Kazakistan'a gitsek Kazak kardeşlerimizle rahat rahat anlaşabileceğimize inanırdık. En kısa sürede Semerkant'a gitme planı yapardık. Kırgızistan'da atlara binmeyi, kımız içmeyi hayal ederdik. Cengiz Ay-

Recep Şükrü Güngör, herkesle konuşamadığımız konuları konuştuğumuz bir dostluk, arkadaşlık ve yolculuktu.

matov'un yazdığı, yaşadığı Issık Gölü'nü merak ederdik. Şu an bu satırları yazarken bile o günlerde yaşadığım huzuru, mutluluğu, dostluğu, samimiyeti yeniden yaşıyorum. Sonra birdenbire bir hüznün çöküyor içime. Her şey bir yokluğa dönüşüyor.

İstanbul'da bu uzun geceler birdenbire kesildi. Çünkü Recep Şükrü, İstanbul'da çalıştığı kurumda bazı sorunlar yaşadı. Bu nedenle önce Sakarya iline sonra Batman'a gitmek zorunda kaldı. En sonunda da işsiz kaldı. Yuvası dağıldı. Yeniden Maraş'a taşındı. Bu süreçte ben de şark

hizmeti için Hakkâri Yüksekova ilçesine taşındım. Batman'dan kalkıp Hakkâri-Yüksekova'ya yanıma gelirdi. Herkesin bir an önce şark hizmetini bitirip bir an önce ayrılmak istediği Yüksekova'yı çok sevdiğini söylerdi. Aslında bilirdim, beni yalnız bırakmamak için gelirdi Yüksekova'ya. Çünkü bu dönemde güvenlik, terör olayları ve kara kış nedeniyle Yüksekova'da sokağa çıkmak, sokakta yürümek başlı başına bir meseleydi. Van-Yüksekova arası dört saatlik bir yol ama yol boyunca güvenlik kontrolleri nedeniyle yolculuk bazen beş- altı saate kadar uzayabiliyordu.

Batman defterini kapatıp Maraş'a döndü Recep Şükrü. Bir yıl sonra şark hizmetini tamamlayarak Maraş'a döndüğümde Recep Şükrü Güngör'ün bir evin bodrum katında yaşadığını gördüm. Yaklaşık iki yıl orada yaşadı. Şair Bünyamin K. ve benden başka kimse bilmedi bu durumu. Hiç kimseye de belli etmedi. O dönemde Maraş'ta edebiyat çevrelerini buluşturan Kıraathaneye uğradı cuma akşamları. Bazen de şair Arif Burun'un işlettiği Kalyon kafede buluşan şairlerin masasına uğradı. Günlük yaşamını idame ettirmek için bir nalburcunun yanında çıraklık etti. Nal, mih, çekic gibi ıvr zıvr şeylerin satıldığı nalburcudada tezgâhtarlık yaptı. Bu süreçte eğitimine uygun bir iş aradı. Belki başka bir kapı açılır diye yüksek lisans ve doktora eğitimini tamamladı. Üniversitelerin kapıla-

rını aşındırdı. En sonunda şair Mustafa Köneçoğlu, Recep Şükrü'ye kefil oldu. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı bünyesinde hizmet veren Sevgi Evleri'nde göreve başladı. Çocukların yemeğini yaptı, çamaşırını yıkadı, evini temizledi. O çocuklarla oyunlar oynadı, kitap okudular birlikte. Bir gün halı sahada bu çocuklarla futbol maçı yaparken gördüm Recep Şükrü'yü, aslında futbolla ilişkisi sadece millî takımların maç günleriyle sınırlıydı. "Hoca hayırdır, yeşil sahalardasın" dediğimde; "Çocuklar evde çok sıkılıyor, mutlu olsunlar" istiyorum dedi. Sevgi Evleri'nde çalışmaktan pek hoşnut değildi. Ama orada barınan çocuklarla vakit geçirirken ayrı bir mutluluk yaşadığına tanık oldum. Belki de bu sepetten şair Mustafa Köneçoğlu'na ayrı bir saygı duyardı. Edebiyat camiasına, şairlere, yazarlara kırıldı, ama hiç kimseye belli etmedi kırınlığını.

Maraş'tan ayrılmaya başka bir şehre gitmeye karar verdiği süreçte yeni bir yaşam kurdu. Böylece yeraltı edebiyat günleri de son buldu. Bu süreçte Maraş'tan ayrılmak için her türlü bahaneyi arayan Recep Şükrü, Maraş'ta kaldı. Ben 2018 yılında Denizli'ye taşındım. Bu taşınma hikâyesine biraz kırıldı, aslında zor günlerinde yanında olmamızı istiyordu. Fakat gönüller bir olsun diyerek, uzun telefon görüşmeleri yaptık.

Ne zaman telefon açsam "Nal, mıh, keser, keser sapı var. Buyrun ne istemiştiniz?" derdi.

Bir defasında kızdım. Dilim tutulaydı, belki de içini böyle dökermiş öykücü. Bir süre telefonları açmadı. Belki de yalnız bıraktık o günlerde öykücüyü. Ama bu kırınlık çok sürmedi. Yaz döneminde Maraş'a gittiğimde bir bahanesini bulup geldi. Akşama evine davet etti. Pınarbaşı'nda Dulkadiroğlu ilçesi Sütçü İmam Mahallesi Salman Zülkadiroğlu Bulvarı No: 21 Maraş'ın ilk apartmanlarının birinin balkonunda bütün gece sohbet ettik. Çay, sigara. Bu dönemde ben sigarayı bırakmışım. Recep Şükrü sigarayı iki pakete çıkarıyordu. "Eskiden şiiir konuşurduk, bir süredir benim işsizliğimi konuşur olduk, farkında mısın, şair" dedi. O gecenin son sözleriydi galiba bu cümleler.

Herkes korana günlerini yaşarken Recep Şükrü'den bir telefon geldi. Yargı, mahkeme ve adli süreçten bahsetti. Kendini şikayet eden bir isim söyledi, okkalı küfürler savurdu. Son işinden de olduğunu, bundan sonra kimsenin kendisini nalbant

çırağı bile yapmayacağını söyledi. Zor günler yaşandı. Oldukça gergin ve öfkeliydi. Telefon görüşmelerimizin azaldığı, çünkü zaman zaman bizim de sınırlarımızın zorlandığı bir süreçte öykücüden bir telefon geldi. Mahkeme sürecinin tamamlandığı, Recep Şükrü Güngör'ün aklandığını söyledi. "Şairim, yoksulluktan, işsizlikten, evin kirası denkleştirememekten daha ağır bir yük varmış omuzumuzda. O da Vatan" dedi. Herkesten gizlediği kırınlığını, işsizliğini, yoksulluğunu neden sadece bizimle konuşmak istediğini şimdi anlıyorum. Çünkü herkesle gülünür ama herkesle ağlanmaz. Recep Şükrü Güngör, herkesle konuşamadığımız konuları konuştuğumuz bir dostluk, arkadaşlık, yolculuktu benim için. Hayat devam ediyor ama bazı konuları konuşmak, bazı şeyleri susmak için bir şeyler eksik kalıyor şimdi bende. Bazı şehirler, evler, eller, yüzler, sesler ve dostlar eksik yaşıyoruz. Her gün biraz daha eksiliyoruz.

AREFE GÜNÜMÜZÜ BULAMIYORUZ RECEP ŞÜKRÜ

HÜSEYİN BURAK US

Recep Şükrü, sağ kulağına ezan, sol kulağına kamet okunduğu zamandan beri yazardı. Mevsimlere sonbaharı ekleyen adamdı. "Merhaba" dedikten sonra mimiklerde dolaşan son tebessümdü. "Haydi görüşürüz" cümlesinden sonraki hüzüdü. Bayram değildi ama arefe günüydü. Herkesin değildi ama bizim en güzel günümüzdü.

Ne zaman tevatukla karşılaşsak, "Vay benim öykücüm de buradaymış" der sarılırdım. Hayatımda ne zaman iyi bir şey olsa, hayatımda ne zaman kötü bir şey olsa -ki bu daha fazladır- ilk arayan soranlardan olurdu. "Hocam ben senin öykülerine malzeme topluyorum.

Topladığım malzemeleri önce ben yaşıyorum, sonra sana kalıpları gönderiyorum. Gözünü seveyim aklı başında bir yaşam olsun. İçli olmasın mesela. Senin yüzünden içli köfte yiyemiyorum. Çünkü içli köfte yerken kendimi yemiş gibi hissediyorum." Anlamasa da, benim anlattıklarımın, yaşadıklarımın ucundan tutar gülerdi. Bilirdi benim neyi, nasıl, neden, niçin söylediğimi. Anlamasak da senin araya gitmiş sözün yok derdi. "Yanlış söylersen şiir olur, doğru söylersen öykü olur. Resme de başlayacağını tahayyül edemiyorum." Ne gülüşlerdi onlar, ne rahatlıktı. Dost yüzü gençleştirir insanı, kulak çınlamasına dost kahkahası iyi gelir, dostun geldiği yol kataraktı önlere... atasözlerimde olduğu gibi.

İstanbul'da mutlu olmaya çalışırken yanına gitmişim bir gün. Büyükçekmece'deki parkın ne kadar güzel olduğundan bahsediyordu durmadan. Bir insan parktan bu kadar bahseder mi? Benim başka şeyler anlamam gerekiyordu. Anladım da. "Yapma abi" dedim. "Bu parkı var ya bu parkı göğsünde yumuşat öyle sev" dedim. Dinlemedi. Bildiği gibi sevdi. Belki iyi de oldu. Keşke dedim öyle bir cümle kurmasaydım. BARadan yirmi yıl geçti. Ve ben onları yeniden hatırlıyorum. Şubat gibi hatırlıyorum. Unutsam da yılda bir ay çalar saat gibi çaldığını, çalacağını hatırlıyorum, hatırlayacağım.

**Dost yüzü
gençleştirir
insanı, kulak
çınlamasına
dost kakhahası
iyi gelir, dostun
geldiği yol
kataraktı önler...**

“Ölüm insanın zihnini temizler” demediler büyüklerimiz. Deseler inanırdık. Bize bıraktılar bu sözü söylemeyi. Hem söyledik hem inandık. Bu kadar yükü nasıl kaldırıyoruz o da ayrı bir mevzu.

Yakın bir zamanda küsmüştü dünyaya Recep Şükrü. İnsana küsmüştü. Şiir kitaplarına, öykü başlıklarına. Kara kalem resimlere küsmüştü. Vesikalık fotoğraflara. Virajlı yollara. Dökülen saçlara küsmüştü de küsmüştü. Kara ziyaretli ruhu. Tam bu dönemlerde İstanbul’a gitmiştim. Orda Recep Şükrü’nün ünlü bir sanatçı arkadaşı aynen şöyle söylemişti: “Biz Recep Şükrü’nün yanında yetiştik. Onun yıllar önce söylediği sözleri hâlâ hatırlıyoruz. Sivas kadar hatırlıyoruz. Dergilerin ve yayın evlerinin peşinden koştuğu adam şimdi kara ziyarette. Bu olay sadece kendisi için değil ülkemiz için de, yazın dünyası için de büyük bir kayıp. Recep Şükrü’yü tekrar sahalara döndürmek gerek. Bu bir nevi, Recep Şükrü’nün etrafındaki yazan çizen insanlar için manevi bir ödevdir. Bu ödevi bir şekilde yapın Hüseyin hoca!” Çok ilgimi çekti böyle bir muhabbet. O dergi senin, o şiir şöleni benim diyerek dolaşan bir insan kara ziyaretlerde vakit geçiren Recep Şükrü için bu

güzel cümleleri kurması beni harekete geçirdi. Maraş’a dönünce hemen arkadaşlarla bir araya gelip bu konuşmayı paylaştım. O zamanlar küçük bir kitap kafe tarzında bir çay ocağımız vardı. Yirmi-yirmi beş beş kişilik dinleyici kitlesini ağırlayabiliydik. Mükemmel bir afiş hazırladık. ÖYKÜ ŞÖLENİ onur konuğu RECEP ŞÜKRÜ GÜNGÖR. Bir fotoğrafını da ekledik afişe. Sağı solu arayıp davet ettik. Sonra kendisini aradım. Dedim biz böyle böyle bir iş yaptık. Sen genelde cumartesi akşamları müsait olabiliyorsun o zaman gel bizi aydınlat dedim. Çaylar benden diye de ekledim. Kızdı, gelmem dedi. Niye böyle bir iş yaptın dedi. Daha önce söyleseydin dedi. Dedim ki: Hocam haklısın. Ne desen haklısın. Gelmesen de haklısın. Benim bu zamana kadar doğru bir iş yaptığımı gördün mü? Görmedin. Bu da yanlış işlerimden bir tanesi. Senin kaderin kara. Az bir yerinde aydınlık vardı. O aydınlıkta benimle tanı-

şınca kayboldu. Şimdi söyle bana burada kim suçlu? Neyse cumartesi görüşürüz dedi ve kapattı telefonu. O gün erkenden geldi. Biraz sohbet ettik. Sonra dinleyiciler geldi. Çok da güzel bir program oldu. Kendi sesinden bir de öykü dinledik. Yaklaşık yirmi kişi falan gelmişti Recep Şükrü’yü dinlemeye. Bir zarfın içerisine yirmi çay parasını koydum. Kendisi görmeden ajandasının arasına yerleştirdim. Ertesi günü beni aradı, bu zarfın içindeki paralar ne diye. Telif ücreti dedim. Biz çağırdığımız sanatçılara telif ücreti de veriyoruz. Çünkü biz büyük adamız dedim. Sen bizi Karamürsel sepeti mi zannediyorsun dedim. Ve arkasından kesik, kısa ve sesli güldüm. Sen dedi âlem adamsın dedi ve telefonu kapattı.

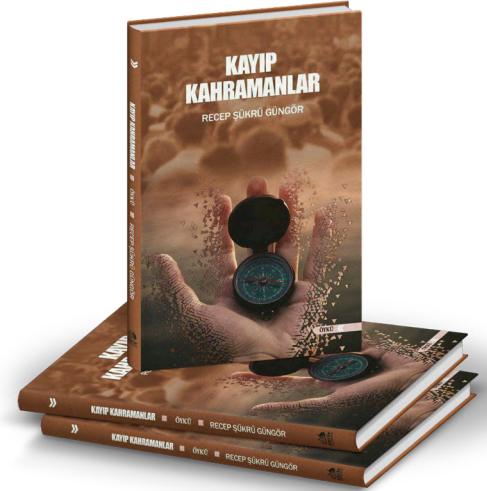
Yıllar önce düzenli olarak yaşadığım bela ve musibetlerden birini yaşamış bitirmiştim. Kısmi olarak haberliydi bu içli olaylardan Recep Şükrü. Bir gün uzun uzun dertleştik bu mevzu

hakkında. Yerinde olsam hocam ne yazarım bu öyküyü dedim. Her öykücü yanında bir Hüseyin Burak gezdirmeli dedim. En azından her öykücünün yanında benim bir vesikalik fotoğrafım olmalı dedim. Bir zaman sonra, bir dergide kendi öykümü okudum Recep Şükrü'nün kaleminden. Kıyısına varıp döndüğüm denizleri bile yazmış. Yanıp kül olduğum ateşlerden daha büyük yazmış beni. Bir kıtadan bir kıtaya geçmişim ama ne köprü yazılmış ne de yol. Kendi öyküme ağladım desem az söylemiş olurum. Kadir gecesi kadar ağladığıma da kimse inanmaz. Salih Ceyhan da inanmaz. Ferhat Ağca da inanmaz. Ahmet abi de inanmaz. Ercan Kozanoğlu, Oğuz Alp Paköz ve binlerce insan da inanmaz. Hele anam hiç inanmaz. Garip anam inanmaz. Benim anam inanmaz. Anam inanmaz, oğlunun ağladığına...

Recep Şükrü inanırdı ama. İnanmıştı da. Çok güzel inanmıştı. "Ben bile ağlama provaları yaptıktan sonra sen haydi haydi alkışı alıp perdeyi kapatırsın" demişti.

Perdelerimiz yırtıldı Recep Şükrü. Zaten gelişine yaşadığımız hayatı nasıl toparlayıp da atığa çıkacağız. Her yer karanlık. Güneşimiz bile yaşlandı, gölgemiz eğri büğrü. Nazım ile Hikmet dağlarda gezen yaban atlarını evcilleştirip satmak istemişler. Akarı yok, kokarı yok, vergisi yok, sigortası yok mis gibi temiz para. Kaça satarlarsa satsınlar kar. Çıkılmışlar dağlara. Hikmet bir at yakalayıp binmiş üstüne. Yaban atı bu, durur mu yerinde. Huysuzlanıp atmış Hikmet'i yere. Hikmet kafa göz kırık yatıyor yerde. Öbür taraftan Nazım tutmuş bir atı, binmiş üstüne, ışık hızın-

da gidiyor. Nerde düşecek, nasıl düşecek belli değil. Hikmet'in yanından geçerken demiş ki: "Sen düştün kurtuldun, ben ne olacağım Hikmet ahh..."

Sen bu fıkramı anlardın Recep Şükrü. Gülerdin belki de. Hem anlayıp hem gülerdin. Hem anlayıp hem gülerken bir şey öğrenmene de gerek yoktu. Sen gerekli şeyleri biliyordun zaten.

Kısmet olur da bir gün gelirim yanına
Yirmi beş ağustos başlıklı yeni bir fıkram var

Onu da anlatırım sana...
Ruhun şad olsun dostum!

"Ölüm insanın zihnini temizler" demediler büyüklerimiz. Deseler inanırdık. Bize bıraktılar bu sözü söylemeyi.

Maraş'ta Bir An

DEMİRCİLER ÇARŞISI

GÜLİZAR GÜNEŞ

Demirciler Çarşısı'nın inşa ve tamir kitabesi bulunamadığı için, ne zaman yapıldığına dair net bilgiler günümüze ulaşmamıştır. Mevcut durumuna 16. yüzyılın sonlarına doğru kavuştuğu tahmin edilmektedir.

Çarşıbaşı'ndan yürümeye başlayıp Sarayaltı Caddesi'ne doğru ilerleyen ziyaretçiler, bambaşka bir âlemin içine girdiklerini çabuk anlayacaklardır.

Çarşıda geleneksel el sanatlarından demirciliğin, bıçakçılığın ve ağaç oymacılığının devam ettirildiği atölye ve dükkânlarla birlikte Tarihî Tüfekçi Hamamı ve iki adet çeşme bulunmaktadır.

Dükkânlarda demirci ve bıçakçı ustalarının bir yandan çalışmaya devam etmeleri, diğer yandan sanatlarına dair ziyaretçilerle yaptıkları sohbetler, çarşıya ayrı bir renk ve zenginlik katmaktadır.

Tarih boyunca canlılığından hiçbir şey kaybetmeyen Demirciler Çarşısı, başından sonuna kadar hem alışveriş yapmak hem Kahramanmaraş'ı tanımak hem de icra edilen zanaatlar hakkında bilgi edinmek isteyenler için benzerine az rastlanacak bir güzelliğe sahiptir.

TEKİN ŞENER:

“ŞEHİR, BABA
OCAĞI GİBİDİR.”

SÖYLEŞİ: ELİF NAZ BAYKUŞ

Yeni kitabınız Kayıp Mevsim Düşleri (Ötüken Neşriyat) hayırlı olsun. Kitabın ilk metninde yer alan bir cümle-nizle başlamak istiyorum. "Kendimle yaptığım bir seansa dönüştü yazma fiili" derken yazma eyleminin ruhu-nuza iyi geldiğini anlıyoruz. Peki, ha-yatınızın hangi aşamasında bunun farkına vardınız? Yazma eylemine nasıl tutundunuz?

Öncelikle teşekkür ediyorum. Yazmayı bir seans olarak tanımlamış olmam son derece gerçek bir tespit. Bunu ne zaman fark ettiğimi tam bilemiyorum ama galiba hiçbir yerde hiçbir yazım yayımlanmadan önce yazarak ferahlıyordum. Za-

ten size iyi gelmeyen, hararetinizi düşürmeyen, düşünce kanallarınızı açmayan yazma fiili ancak para karşılığında yapılan bir profesyonel iştir. Hatta buna katlanılır sadece. Ben hep karşıma tanıdığım ya da tanımadığım insanları alarak onlara konuşuyormuş gibi yazmaya çalışıyorum. Bu hem bende bir rahatlama hem de okurda bir samimiyet uyandırıyor zannediyorum. Yazmak o an bende doğan ve benden dünyaya taşan bir enerjinin yansıması. Zira sonraları baktığımda o cümleleri nasıl kurduğuma şaşırđığım oluyor. Biraz zihni ve gönlü açık tutmak lazım galiba

Kayıp Mevsim Düşleri; bir deneme kitabına göre oldukça imgesel bir isim. İsim konusunda "Evet bu olmalı!" dedirten şey ne oldu?

Haklısınız, çok imgesel bir isim. Dikkatiniz için teşekkür ediyorum. İmgesel ama çok somut dayanakları var o ismin. Kitaptaki yazıların hemen hemen tamamı pandemi döneminde yazılmıştı. Kitaba adını veren metin sokağa çıkamadığımız bahar mevsimine denk gelmişti. Bahar gelmişti ama biz orada yoktuk. Bu ruh hâliyle "Kayıp Mevsim Düşleri" başlığını kullanmıştım o metin için. Neticede geldi bu başlık kitaba isim oldu. Sanki yazıldığı dönemi anlatıyor. En azından bana çağırıştırıyor.

Denemenin bir edebî tür olarak mümeyyiz olmasını savunuyorum. Burası özel bir vadidir; edebiyatla düşünce arasında, kişi ile toplum arasında, sanat ile felsefe arasında...

Neredeyse her yazıda yazarın hem toplumsal hem bireysel hesaplaşmasını hissediyoruz. Bu hesaplaşmanın sonunda, Kayıp Mevsim Düşleri sizi ne-reye getirdi?

Esasında ben buna hesaplaşma değil muhasebe demeyi tercih

Esasında yazmanın benim için birkaç anlamı var. Birincisi, zamanınıza tanıklık edeceksiniz.

ediyorum. Kendi hesabımı çıkarıyorum sadece. Tosladığım ya da denk geldiğim yakın çevre, uzak çevre ile olan alış verişimden tek taraflı hesap özeti çıkarıyorum. Esasında yazmanın benim için birkaç anlamı var. Birincisi, zamanınıza tanıklık edeceksiniz. Ama yalancı tanıklık değil, zaman sizin üzerinizden akıp giderken onu olduğu gibi sezip anlatacaksınız. Bu hesaplaşmayı veya yabancılaşmayı gerektiriyorsa onu da yaparsınız. Yabancılaşma yerine garipleşme de denilebilir. Hem yerinizin hem vaktinizin garibi olabilirsiniz. Belki her gerçek yazar bu garipliğinden güç alıyordu.

Kitapta yer alan denemelerin bazıları Evelâhir'de yayımlandı. Özellikle bu denemelerde şehir nedir, nasıl olmalıdır, şehre nasıl bakmalıdır gibi sorulara

cevap veriyorsunuz. Bizim için, şehir deyince ne anladığınızı özetler misiniz?

15 yıl boyunca *Hayat Ağacı* adlı bir şehir kültürü dergisini yönettim. Bu sürede şehir kavramı üzerinde düşünme ve yazma fırsatım oldu. O yazıları ayrı bir kitapta toplama-yı düşünüyorum. Benim için şehir, içine doğduğumuz medenî iklim, kültürel çerçeve ve maddi yapıdır.

İnsanı şekillendirir ve insan tarafından şekillendirilir. Zamanı insandan farklı akar. Daha ağırdır. Bizim vakit ölçülerimize göre değil kendi zaman ölçülerine göre şehri değerlendirmeliyiz. Bir şehri tanıyabilmek ve değişimini anlayabilmek için ona geniş zamanda bakmak lazım. Günümüzde yaşadığımız pek çok sorunun şehirleşmeyle doğrudan veya dolaylı ilgili olduğunu düşünüyorum. İnsanın kendini ait hissettiği bir şehir, onun yetiştiği baba ocağı gibidir. Farkında olmadan onun görgüsünü ve bilumum etkisini sindirir. Yani hepimiz belli şehirlerin asi ya da uysal evlatlarıyız.

Kitap sanki biraz da bitmemişlik intibai uyandırıyor. Tezgahta neler var? Kayıp Mevsim Düşleri'nden sonra Tekin Şener'den neler okuyacağız?

Şu an *Sivas'ın Cumhuriyet Albümü* adlı bir albüm kitap hazırlıyorum. Yukarıda bahsettiğim şehir kitabını da tamamlamak istiyorum. Sonra bitmişlik intibai uyandıran bir çalışmaya başlayabilirim. Zira *Kayıp Mevsim Düşleri* bir derlemeydi. İlk kitabım *Ötekiler Günü* de öyle. Şimdi anı ve deneme türlerinin bir imtizacını hedefliyorum. Bu benim için yeni bir saha, elimdeki işleri bitirip öylece başlamak istiyorum. Bir yandan da dergilere yazdığım denemeler devam ediyor. *Söğüt* ve *Evelâhir* dergilerine sürekli yazmaya çalışıyorum. Deneme, bir tür olarak memlekette pek okunmuyor ve ilgi görmüyor. Bir türlü yerini bulamadı. Başka türlerde yazan kalemlerin arada bir uğradığı, aşırı serbest bir saha gibi duruyor. Ben denemenin bir edebî tür olarak mümeyyiz olmasını savunuyorum. Burası özel bir va-

Benim için şehir, içine doğduğumuz medenî iklim, kültürel çerçeve ve maddi yapıdır.

didir; edebiyatla düşünce arasında, kişi ile toplum arasında, sanat ile felsefe arasında... Hepsinden biraz değil, hepsine ulaşan ve dokunan bir nesir sanatıdır deneme. Hem fikir beyan edeceksin hem bunu başka kimsenin yapamayacağı, kendi üslubunla yapacaksın. O yüzden denemeye devam. Zira deneme kitapları bitmez, bir sonrakine kapı aralar.

AHISKA'DAN MARAŞ'A BU NE BİÇİM MARAŞ

ERAY SARIÇAM

Aydın'da üniversite okurken bölgedeki yakın ya da uzak birçok yeri gezmiş ve görmüştüm. İzmir, Denizli, Muğla, Uşak, Çanakkale, Antalya... Ege çevresi ve İstanbul dışına ise ilk kez 2016'da çıkmıştım. Ata topraklarım olan Ardahan'a. Ardahan merkez, İstanbul'un birçok ilçesinden bile daha küçük bir yeri. Bu yüzden Ardahan demek bol tezekli, bol arılı ve bol akrabalı köylerdi benim için. İlk kez merkezden yani İstanbul'dan bu kadar uzaklaşmıştım. Gebze ve İstanbul'da sayısız akrabamız olmasına rağmen, ilk kez o akrabaların kaynağını,

özünü, ham hâlini görüyordum. Arsasını 2 metre geçtiği için, kardeşinin üzerine baltayla yürüyen akrabalarımı da orda gördüm, İstanbul'dan geldiğim için 10 liralık kolay 25 liraya satmaya çalışan bakkalı da. O da akrabamdı. Ardahan'da saz yoktu, ozanlar yoktu, âşıklar yoktu. Hele köyde hiç. Âşıklık geleneğini görmek için Kars'a geçmemiz gerekiyordu. Ardahan'da kendimi, İstanbullu Cumhuriyet şairleri gibi hissetmişim. Gitmesem de benim köyümdü orası. Zihnimde hep günlük konuşmalarında bile şiirler, maniler okuyan birileri vardı.

Hikâyeler anlatıyorlardı birbirlerine. Kısadan hisselerle konuşuyorlardı, falan. Ardahan kusursuzluğun sembolüydü bu anlamıyla. Hani Fazıl Hüsni, Anadolu'yu geziyor da, "Beyler anlattığınız gibi bir Anadolu yok, Anadolu viran hâlde" diyor ya, Kızılırmak Kıyıları'nda, işte öyle bir şey yaşamıştım ben de.

Bir İstanbullu Cumhuriyet şairi olarak, Ankara'nın ötesinde şiire rastlamam için Kahramanmaraş'a gitmeyi beklemem gerekmişti. "2. Uluslararası Şiir

**Ardahan'dan
sonra Maraş'ı
deneyimlemek asla
kıyas edemeyeceğim
müthiş bir şok
olmuştu benim için.**

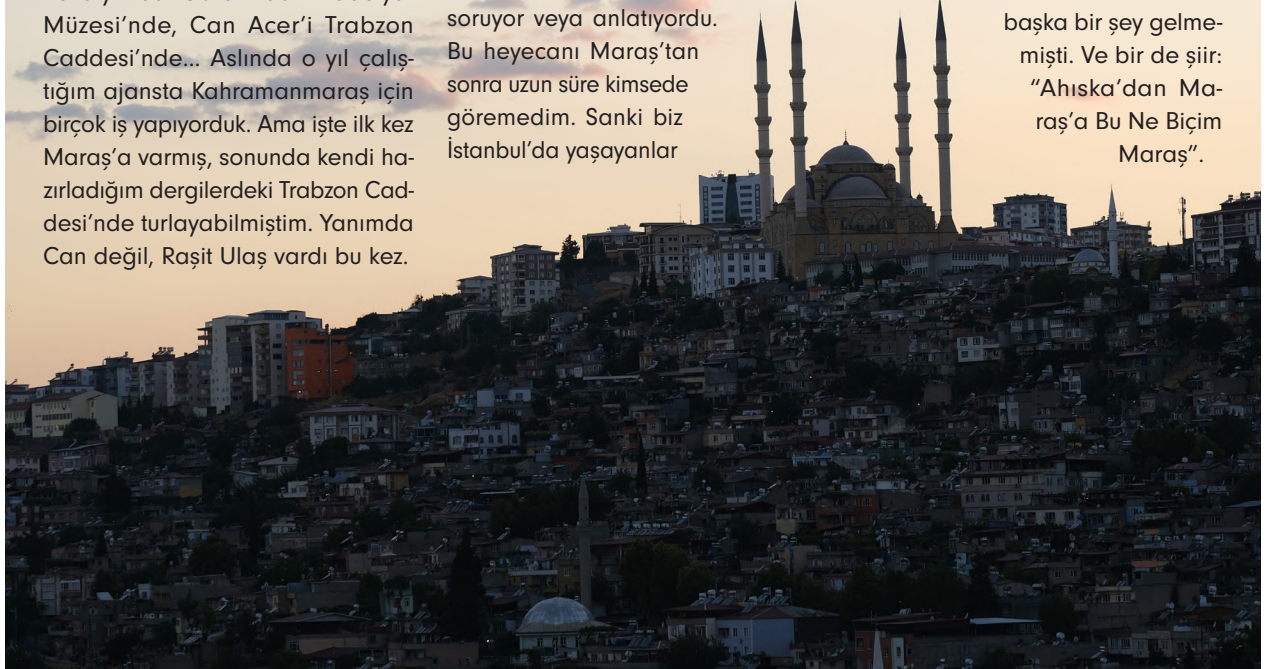
ve Edebiyat Günleri"nin hem davetlisi hem mihmandarı olarak, 2021 yılında gitmiştim Maraş'a. Maraş, festivalden önce iki şeyle yer edinmişti zihnimde. Biri, Maraşlı karşı komşularımız diğeri başta Cahit Zarifoğlu olmak üzere Maraşlı şair ve yazarlardı. Maraş'ta kaldığım yaklaşık 10 günde, mihmandar olduğum için, şehri çok fazla gezme fırsatım olmamıştı. Belki de bir bahanedir bu söylediğim... Neye bahane peki? Tabii ki bir şehir dolusu şaire elbet. Yani Maraş, benim için-diğer birçok insan gibi- edebiyatın başkenti oluvermişti 2021 yılında. Gitmeden önce de sıkça duyuyordum, edebiyatın başkenti, ifadesini. Fakat başka hangi şehirde, hemen her köşe başında, mutlaka bir şair ve yazarla karşılaşabilir insan? Festivale katılanları söyleyemiyordum bile. Sadece Maraş'ta yaşayanlardan bahsediyordum. Ardahan'dan sonra Maraş'ı deneyimlemek asla kıyas edemeyeceğim müthiş bir şok olmuştu benim için. Gıyaben tanıştığım birçok şairi ilk kez orada görmüştüm. Güven Adıgüzel'i kaldığımız otelin önünde, Ömer Yalçınova'yı Yedi Güzel Adam Edebiyat Müzesi'nde, Can Acer'i Trabzon Caddesi'nde... Aslında o yıl çalıştığım ajansta Kahramanmaraş için birçok iş yapıyorduk. Ama işte ilk kez Maraş'a varmış, sonunda kendi hazırladığım dergilerdeki Trabzon Caddesi'nde turlayabilmişim. Yanımda Can değil, Raşit Ulaş vardı bu kez.

Senaryosundan bahsediyordu. 13. yüzyılda geçiyordu. Ertesi gün moderatörlüğünü yaptığım Adnan Özer'se İsmet Özel'li anılarını anlatıyordu. *Celladım Güümserken*'in basım sürecini o gün öğrenmişim örneğin.

Kahramanmaraşlılarda, bizim Ardahanlıların yüzündeki gerginliği hiç görmemişim. Ama taşralı olmanın verdiği heyecanı görmüştüm. Kendi yayımladıkları dergileri ya da kitapları tutuşturuyorlardı koltuğumuzun altına. Sanki öyle popüler adamlarmışız gibi, sürekli bizimle, yani İstanbul'dan gelen şair-yazar tayfasıyla fotoğraf çektiriyorlardı. Yaşları benden büyüktü ya da küçük, fark etmez, herkes şiir hakkında bir şeyler soruyor veya anlatıyordu. Bu heyecanı Maraş'tan sonra uzun süre kimsede göremedim. Sanki biz İstanbul'da yaşayanlar

ve dünyalık geçimini yazı çizi işlerinden kazananlar, adına profesyonellik diyerek, kaçırmıştık o heyecanı. Ama edebiyata dair, bütün bir şehri topyekün saran böyle bir heyecanı, başka bir yerde görebilir miyim, bilmiyorum. Hani İranlılar için, her vatandaş mutlaka Hafız şiirlerini ezbere bilir, denir ya, Maraş da tıpkı böyleydi. Konuşma yaptığım okulda, Zarifoğlu'nun okunması bile büyük çaba isteyen şiirlerini ezberden okuyan lise öğrencileri hâlâ aklımdadır. Hâlâ şaşarım.

Maraş'la ilgili zihnimde 2 şey olduğunu söylemişim. Ama 6 Şubat depremleri, o zihni paramparça etti. Ne konakladığımız otel kaldı, ne gezdiğim cadde, ne de menengiç kahvesini ilk kez içtiğim kafe. Hangi şehre geç kaldın deseler, Maraş derdim herhalde. Çünkü Maraş, unutulmaz bir hatıra olarak yaşıyor/yaşamaktadır zihnimde. Bir daha gitmek nasip olur mu bilmem. Ama bu "hatıra" hep ilk günkü gibi kalacak. 6 Şubat'tan sonra, elimden dua etmekten başka bir şey gelmemişti. Ve bir de şiir: "Ahıska'dan Maraş'a Bu Ne Biçim Maraş".

7.7 ve 7.6

AFŞİN'DE DEPREM YA DA GAZETECİ GÖZÜYLE YÜZYILIN AFETİ

HALİL DEMİR

*"Göktekinin sizi yerin dibine batırma-
yacağından emin misiniz?
Bir de bakarsınız yeryüzü altüst ol-
muş!" Mülk Sûresi-16*

Hiç kuşku yok ki insanın en derin uy-
kusu sabaha en yakın saatte olanıdır.
İşte öyle bir saatte yerin sallanmasıyla
uyandık. Oturduğumuz ev ikinci kat da
olsa müstakil olduğundan sadece 2
dakikaya yakın süre bir bebeğin be-
şikte sallanması gibi sallandık. Biz 2
kez şanslıydık. Birincisi gece 04:17'de
yaşanan depremin merkez üssüne 150

kilometre mesafedeydik. İkincisi ise iki
katlı müstakil bir evde oturuyorduk.

Ancak herkes bu kadar şanslı olama-
dı. Gece 04:17'de yaşanan depremin
merkez üssü Pazarcık ve il merkezi
adeta kabusu yaşamış, yüzlerce bina
yıkılmış, on binlerce insan enkaz al-
tında can vermiş ve binlerce insan
evsiz ve korunaksız kalmıştı.

Evet 06 Şubat 2023 tarihinde yani
bundan tam 10 ay önce yaşanan Pa-
zarcık ve Elbistan merkezli, uzmanla-

rın "asrın felaketi" olarak yorumladık-
ları, birisi 7.6, diğeri 7.7 şiddetindeki
depremlerden bahsediyoruz.

Diyeceksiniz ki 10 ay geçmiş neden
şimdi?

Biz bu depremi unutursak, afetlere ha-
zırlığı da hepten unuturuz. Çünkü 10 ay
önce yaşadığımız deprem, bildiğimiz
hiçbir sarsıntıya benzemiyordu. Hiç de
hazırlığımız yoktu. Kasım 2022'de ülke
genelinde aynı saatte deprem tatbikatı
yapmamıza rağmen bir tane deprem

On ay önce
yaşadığımız
deprem, bildiğimiz
hiçbir sarsıntıya
benzemiyordu.

Arkamı döndüğümde Turabioğlu Camisi'nin tarihi minaresinin yarısı yoktu, Afşin Belediyesi binası da yıkılmıştı.

çantası alıp bir kenara koymayı akıl edememiş bir şehirden ve o şehrin insanlarından bahsediyoruz.

İlk depremde evimizde idik ancak görevimiz gereği deprem durduğunda ilk işim ilçe kaymakamımız Ahmet Can Pınar'a ve kendi yayın kuruluşumuza ait *Muhtarlar WhatsApp* grubuna mesaj atmak oldu. İlçe genelinde herhangi bir olumsuz durum olmadığını öğrendiğimde de gerekli paylaşımları yaparak hazırlanıp şehir merkezine geldim. Burada meydana büyükçe bir çadır kurulmaktaydı. Yoğun bir kar yağışı vardı. Hemen şehir merkezinde yeni yapılan Ashab-ı Kehf Camisi'ne Şerifine geçtim. Buraya güvenlidir diyerek yüzlerce insan sığınmıştı. Buradan görüntüler aldım. Oradan yine şehir merkezinde bulunan Belediye Düğün Salonuna geçtim. Yine yüzlerce insan aileleri ile birlikte buraya sığınmış, büyükçe bir sobanın başında ısınmaya çalışıyorlardı. Buradan da görüntüler aldım. Baktım ki belediye başkanının makam odasının ışıkları yanıyor. Başkan beyin makamına çıktım ve başkan beyden gurbetteki vatandaşların sıladan haber almak adına sürekli bizleri aradığını söyleyerek kısa da olsa bir açıklama yapmasını istedim. Belediye Başkanımız Mehmet Fatih Güven Bey, ilçede herhangi bir olumsuz durumun yaşanmadığını ve kendilerinin de ekipler ve iş makineleriyle birlikte Kahramanmaraş'a yardıma gitmek üzere yola çıkacaklarını canlı yayında söyledi.

Yayın sonrası hep birlikte belediye binasından çıktık.

İş yerimizi kontrol edelim diye haber merkezimizin bulunduğu 5 katlı binaya geldim. Birinci katında bulunan Haber Merkezinin dış kontrollerini yaptım. İçeri girerek etrafı kontrol ettim. Herhangi bir sıkıntı yoktu.

Büyük Bir Uğultu

O gün Pazartesi olması sebebiyle sobamı yaktım, kahvaltımı yaptım, tıraşımı oldum. Sobanın üzerine de bir dağçayı koydum, kaynamasını bekliyordum. Arayanların telefonlarına cevap verip şehrimizde herhangi bir sorun bulunmadığı bilgilerini aktarıyor, basın kuruluşlarından gelen fotoğraf ve görüntü isteklerine cevap vermeye çalışıyordum. O sırada Ashab-ı Kehf tanıtım ekibinden Durdu Kurt geldi. Onunla otururken saat 12:15 sularında artık Kahramanmaraş'tan görüntüler gelmeye başlamıştı. Ancak gelen görüntüler arasında ilçemizde de bazı yıkımlar olmuş gibi paylaşımlar yapılıncaya ben Durdu amcaya telefonu sabit tutarak kısa da olsa insanları paylaştıkları yer konusunda doğru bilgi vermeleri hususunda uyararak için canlı yayın yapmaya karar verdim. Tam canlı yayına geçeceğimiz anda adeta yer yerinden oynadı. Önce büyük bir uğultu, ardından yerden gelen bir kütürtü, ardından sarsılma.

Aman Allah'ım! Bu ne şiddetli bir sarsılmaydı! 7 odalı 300 metrekare alandan

dışarıya kendimizi zor attık. İndiğimizde kadınların kulakları delen feryatları caddeyi dolduruyordu. Bir yandan onları sakinleştirmeye, bir yandan da neler olduğunu anlamaya çalışıyordum. Kıyamet sahnelerinden bir tanesini güzelim şehrimiz yaşamıştı.

Arkamı döndüğümde Haber Merkezi'nin karşısında bulunan Turabioğlu Camisi'nin tarihi minaresinin yarısı yoktu, Afşin Belediyesi binası da yıkılmıştı.

Bir başka meslekte böyle midir bilmiyorum ama biz gazeteciler hemen görev derdine düşüyoruz. Ne olmuş bırakıp ne olacağına bakmaya başladım. Hemen görüntü geçmem gerektiğini düşündüm ama ne elimde telefon, ne ayağımda ayakkabı, ne de sırtımda kaban vardı. Yedi kez Haber Merkezi'ne girip çıktım. Tek tek bu süreçte bana lazım olabilecek eşyaları aldım indim. Kapıya kadar çıkıyorum, ne alacağımı unutunca geri aşağıya iniyorum, hatırlıyorum geri çıkıyorum.

Bana bu süreçte lazım olacak materyalleri alınca Haber Merkezi'nin bulunduğu

binanın ana kapısını kapattım ve 12 gün boyunca Haber Merkezi'ne girmedim.

Deprem ile alakalı görüntüleri, haberleri ve bilgileri anlık sosyal medya hesaplarımızdan paylaşmaya hemen her gün devam ettim. Ancak gün içerisinde de GÖNÜLDER başkanı Hüseyin Bozkurt, arkadaşım Süleyman Çinpolat, babam Dursun Demir ve yine gönüllü olarak Abdullah Sakarca, Kamil Pehlivan ve Mustafa Akay gibi ağabeylerimizle gelen yardımların yönlendirilmesi, indirilmesi, tekrar yüklenip depremzedelere ulaştırılması için gecemizi gündüzümüze katarak çalıştık. 22 tane yardım tırının indirilmesi ve yönlendirilmesine destek olduk.

Kalabalıklar İçinde Yalnızlık!

Hiç unutamıyorum; az önce saydığım gönüllü ekibin her birinin bir başka yerde işlerinin olduğu bir gün... Ashab-ı Kehf Camii önünde bulunan bankın birine oturdum. Etrafa bakıyorum. Binlerce insan var ancak tanış hiç kimse yok. Oysa ben bu meydanın bir köşesinden bir köşesine geçecek olsam yüzlerce kişiye selam verir, hasbihal ederdim.

Ancak yaşanan deprem dolayısıyla şehir dışardan bize yardıma gelen insanlarla dolmuştu. Biz kimseyi tanı mıyorduk ama o insanlar bize yardım için koşmuştu.

STK'ların Önemi

Ben hep söylerim: Yapılması gerekenleri ve özellikle de yardımla alakalı işleri, normal zamanlarda yapamayanlar anormal zamanlarda da pek beceremezler. Burada sivil toplum kuruluşlarının önemini herkes bir kez daha gördü.

Depremi ilk gecesi Afşin'de bulunan sivil toplum kuruluşları önce çorba, ardından da 3 öğün yemek çıkarmayı başardı. Dışarıdan gelenlerle uyum içerisinde olup aylarca insanlara yemek yaptılar ve dağıttılar. Ben Afşin Merkez Yayın Grubunda ilçede bulunan 138 adet STK ile tam 27 yıldır boşuna çalışmadığımı bir kez daha görmüş oldum. Rabbim hepsinden tek tek razı olsun. Birine bin versin inşallah.

En Utandığım An!

Biz depremzedeydik ama sonuçta kendi memleketimizdeydik. İlla ki bize yardımcı olan birileri olacaktı. Ama buna rağmen

Depremi ilk gecesi Afşin'de bulunan sivil toplum kuruluşları önce çorba, ardından da 3 öğün yemek çıkarmayı başardı.

men inanın sürekli şikayetçi olan bizdik. Ama bize yardım için evini, işini, ailesini bırakıp gelen insanlar kendi memleketlerinde değillerdi, arabada yatıp kalkıyorlardı. Ama hiç şikayet ettiklerini duymadım. Çok utandım!

81 İle Vefa Borcumuz Var!

Depremi yaşadığı günlerde çocuklarımı ve ailemi İstanbul'a akrabalarımızın yanına göndermiştim. Hem sahada rahat hareket edebileyim hem de eğitim dönemini çocuklar ara vermeden İstanbul'da tamamlasınlar diye. Ara ara ben de İstanbul'a gidip gelmeye başladım. Bu süreçte Üniversite TV'ye konuk oldum. Burada deprem sürecini ve bölgeyi anlattım. Orada kullandığım en güzel söz şu idi; "Bizim artık 81 ile vefa borcumuz var. Nerede bir afetde var, onların yanında olmak için var gücümüzle gayret edeceğiz. Çünkü biz zor zamanda 81 ilden hemşehrilerimizi burada gördük."

Tüm Gurbetçilerimiz Adeta Yardım Yağdırdı

Burada bir konuyu da aktarmadan geçmek istemiyorum. Kahramanmaraş ve ilçelerinin ülke genelinde toplamda 81 tane gurbetçi derneği var. Biz bu derneklerin yaklaşık 50 tanesiyle yoğun şekilde çalışıyoruz. Bunlarda 20 tanesi İstanbul'da. Deprem sürecinde her İstanbul'a gidişimde bir derneğimizi ziyaret edip, başkanlarıyla röportajlar yaptım. Deprem bölgesine yardımları nasıl toplayıp ulaştırdıklarını bizzat dinledim ve yayınladım. Son söz olarak deprem bölgesindeki her insanın yaptığı duayı paylaşmak isterim:

"Rabbim hiç kimseye böyle bir afeti yaşatmasın. Rabbim bizlere yaşanan afetlerden ders almayı ve afetlere hazırlıklı olmayı yani tedbirli olmayı öğretsin. Önce tedbir sonra tevekkül etmeyi öğrenenlerden eylesin." Amin!

1) 1908-9 Köprübaşı -Alman Hugo Gorteh

BİR DÜNYA İDİ KÖPRÜBAŞI

 ARIF BILGIN

1. Fotoğraf

Üstteki fotoğraf 1908 veya 1909 yılında Hugo Grohe adında bir Alman gazeteci tarafından bugünkü adıyla Şehit Er Mehmet İnan Parkı'ndan, yola yaklaşık 20 metre mesafeden çekilmiştir. Köprünün ve görülen kesimin en eski fotoğrafıdır[1].

Fotoğrafta iki minare görünmektedir. Uzakta ve sadece külahı görülen minare Ulu Camii'n minaresidir; berideki minare ise sol tarafında bitişik ve iki küçük penceresi görülen toprak bina Bab-ı Derp (halk dilinde Darp Kapı) Camii yani Kale Kapısı Camii'nin ahşap minaresidir. "Kale Kapısı Camii" denmesinin sebebi, kuzeyindeki "Kale"

denilen höyükten Selçuk Hamamı'na bitişik olarak inen yol, bu caminin cümle kapısı yakınına çıktığı için olmalı. 1960'lara kadar o sokağın alt başında bir "Gabaltı/ Kapialtı" olduğunu bilenler var; demek ki bir zamanlar orada "kale" için yapılmış kapı da varmış.

II. Cihan Harbi'ne girme ihtimali üzerine Elbistan'daki birkaç cami gibi bu cami de tahıl ambarı olarak kullanılır. Bağdat Mollası/sefiri olarak atanıp giderken uğradığı akrabalarının evinde hastalanıp ölen Hayatizâde Ahmet Efendi'nin çoğu yazma birkaç yüz kitabı buraya konur. Daha sonra Millî Kütüphane'ye bağışlanır. 1949 yılında son imamı

Terzi Kenan Köker ile Öğretmen Mehmet Köker'in babaları Yüzügülü Ahmet Efendi'dir. 1951-52 gibi harap olmaya başlar ve ibadete kapatılır. Ellili yılların ortalarına doğru cami ve yakınındaki birkaç bina yıkılarak meydanlık hâline getirilir. Bu meydanda **Şıra Pazarı** kurulurdu; köylüler, mevsimine göre üzümden alıca, peynirden pekmeze, tereyağından lora, çökeleğe, sucuğa, bastığa/pestile, cevizden dağ/ahlat armuduna, domatese, dağdağana hatta oğlağa keçiye kadar ürünlerini getirip satarlardı. Kıbrıs Savaşı'ndan sonra adı **Kıbrıs Meydanı** olarak değiştirildi.

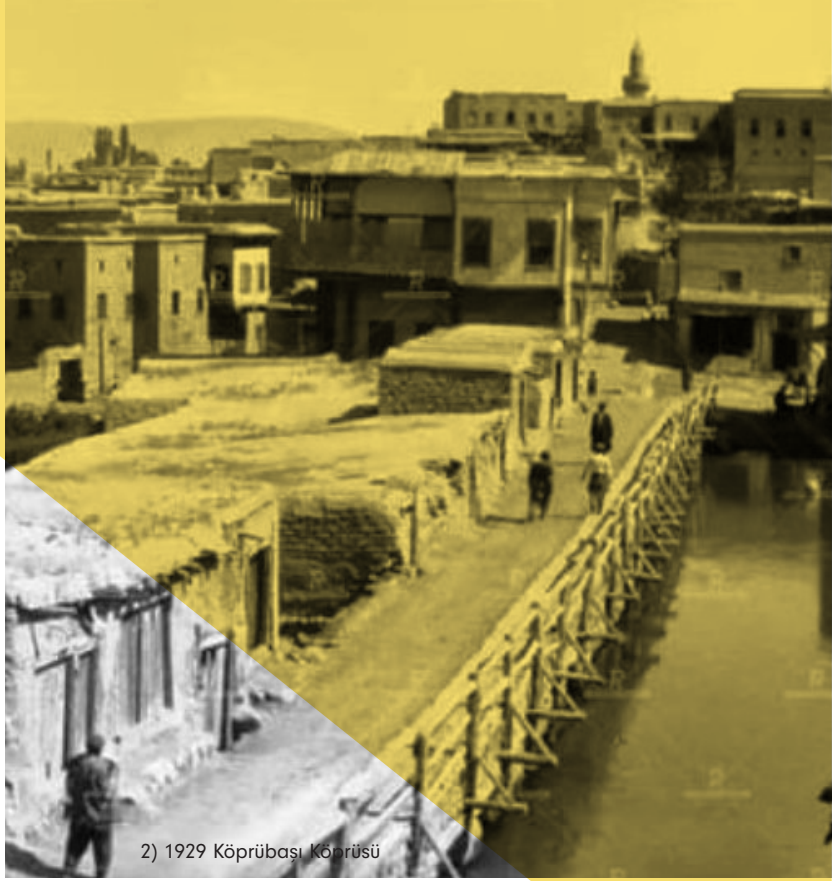
II. Cihan Harbi'ne girme ihtimali üzerine Elbistan'daki birkaç cami gibi bu cami de tahıl ambarı olarak kullanılır.

2. Fotoğraf

Bu fotoğraf ise 1929 yılına aittir. Parkın içine 'Numune Mektebi İdadisi' olarak yapılan binanın çatısından çekilmiş olmalı. Aksi hâlde bu açıdan ve bu mesafeden bu fotoğrafın çekileceği hiçbir yükseklik o gün de yoktu, bugün de yok.

Asırlardır fotoğrafta görüldüğü gibi köprü üzerinde ve nehrin uygun yerlerinde değirmenler varmış. 16. asrın ilk çeyreğine kadar bu değirmenlerin çoğu Dulkadiroğulları beylerine (özellikle son iki Alaüddevle Bey ile Ali Bey'e) ait olduğu ve gelirlerini birçok arazi ve dükkanların gelirleri gibi Atik Çarşı Camii'n, Ulu Camii'n, Ümmet Baba Camii'n, Ashabu'l Kefî'n, o zamanlar var olan Cenderiye (Candargazi) ve Bektutiye, Alaüddevle medreselerinin, bazı zaviyelerin vakıflarına bağışlamışlardır. Değirmenlerin önemli bir kısmı 1924 yılında gelen selle yıkılmıştır.

Yukarıdaki 1909 ve 1929 yıllarında çekilen fotoğraflardan da anlaşılacağı üzere o zaman evler, Ceyhan'la sıfır mesafededir. Birçoğunda -balcon kelimesi henüz halkın dilinde yer etmediği için- "Tahta" denilen balkonlar nehre uzanmaktadır. Burada oturmakta, içmek hariç temizlikler için ipe bağlı kovalarla su alınmakta, hatta olta ile balık tutulmaktadır... Karşı tarafta köprünün hemen solunda, çatılı, balkonlu, cumbalı olarak harika bir görünüm sergileyen ev de Dr. Hasan Başaran'ın evidir. Naki-boğlularından geçmedir.

2) 1929 Köprübaşı Köprüsü

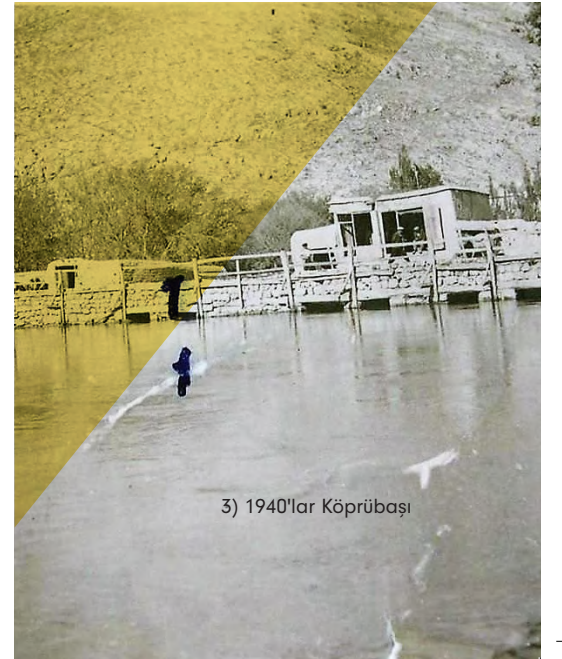
3. Fotoğraf

Elbistanlılar köprü ve çevresine 'Köprübaşı' der. Bu köprü, taştan ve 15-20 'gözlü' olarak yapılmıştır. Bir zamanlar boyu sulu ve kuru kesimi ile birlikte 80 m kadar olup fotoğraflarından da anlaşılacağı üzere karşı kıyıda başlayıp Cumhuriyet Meydanı'ndaki Atatürk heykelinin 30 m yakınına kadar uzanmaktadır.

Bu fotoğrafın 1939 yılından sonra çekildiği kesindir; zira sağ alt köşesinde görülen duvar, 1935-1939 yılları arasında belediye başkanı olan Dr. Hasan Başaran'ın, o tarafta bir cadde oluşturmak için Ceyhan Nehri'nin enini on on beş metre daraltmak için akışa göre sağ tarafından dikey olarak bölmek için yapılan duvardır. (Açılan caddeye yıllar sonra Dr. Hasan Başaran Caddesi adı verilmiştir). 1950'de gelen sel ile köprü üzerindeki değirmenlerin sayısı 6'ya düştüğüne, 1955'te gelen

selle de tamamının yıkıldığına göre 1950 ile 1955 arasında çekilmiş olmalı.

Bu köprü; Ceyhan'ın normal suyuna ilaveten, Akbayır'ın Kevgirli mevkiinden doğan, halkın Kevgirli ve Til Deresi dediği derenin yağışlarla azgınlaşıp bugün göl hâline getirilen Kaynar-

3) 1940'lar Köprübaşı

Asırlardır fotoğrafta görüldüğü gibi köprü üzerinde ve nehrin uygun yerlerinde değirmenler varmış.

ca'ya sınır olarak akıp Ceyhan'a karışınca nehri çoşturup sele çevirdiği mevsimlerde; değirmenlerin savakları da yukarıdan gelen dal ve sazlarla kapanması ya da yetersiz kalması dolayısıyla baraj bendi gibi geçit vermez hâle gelir ve üst tarafta her an daha çok biriken suyun ağırlığını taşıyamaz ve 1955 yılında yıkılır. Yıkılırken de tabii ki üzerindeki değirmenleri de ya yıkar ya da kısa zaman sonra yıkılmalarına sebep olur. 1955'te köprü yıkılınca aşağı taraftaki evleri suyun bastığını, sokaklardan iç kısımlara doğru ilerlediğini ben de hatırlarım.

4. Fotoğraf

Ceyhan Nehri, köprüye 150 metre kadar yaklaşınca üst taraftan bitişiğindeki -bugün park olan- araziye yaklaşınca genişlemekte ve ikiye ayrılıp parkı çevreleyerek ada hâline getirdikten sonra köprünün yukarıdaki fotoğrafına göre sol tarafındaki gözlerinden çağıldayarak öteki tarafa akmakta, akarken de bir iki değirmenin taşını döndürmektedir.

Önemli bir nokta da şudur: Böyle köprünün savaklarının kapanmasıyla birikip gittikçe geriye doğru şişen Ceyhan'ın, üst kısımlarındaki evleri, tarlaları, bahçeleri basmasını engellemek için asırlar önce bugünkü **Ahmet Karaca Bey Caddesi** boyunca akan, Malatya Caddesi'ne çıkınca sola dönüp Ceyhan Parkı önünden tekrar birleşerek şehrin merkezini adaya çeviren **Küçük Ceyhan** dediğimiz kanal açılır ve suyun fazlası tahliye edilir. Maalesef o da islah edileceği yerde (1985-86) kapatılıp Ahmet Karaca Bey Caddesi oluşturuldu.

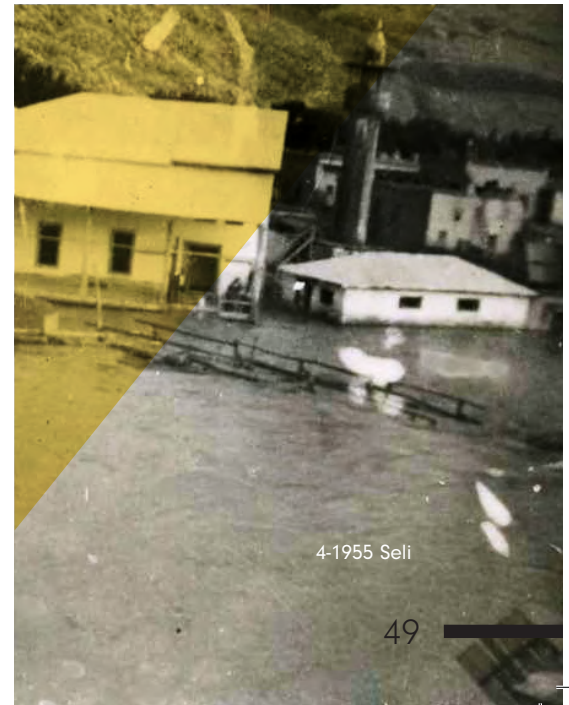

3) 1940'lar Köprübaşı

1985-86'ya kadar nehrin suyu, yatağı temizlenip kudu düşürülmeden ve iki tarafına duvarlar örülmeden önce kıyısına gelen bir insanın hafif eğilmesiyle dokunacağı kadar yukarıdaydı...

Bu köprünün üstü, üçüncü fotoğrafa göre sola yani Kızıolcaoba'ya doğru uzayan caddesi, caddenin iki tarafındaki alanlar seksenli yıllara kadar gece ve gündüz şehrin eğlence merkeziydi.

[1] Bu fotoğraf, o zaman Almanya'da yayınlanan bir dergide yer alır. Dergiyi bir meraklısı uzun zaman saklar. Günümüzden 15 yıl kadar önce İstanbul'da bir mezatta satıldığını öğrenen Elbistanlı Rüyan Soydan görür ve satın alır.

4-1955 Seli

AHMET DOĞAN İLBAY İLE OLMAK

HASAN EJDERHA

Fergat Ağca
Ahmet Doğan İlbey
İsmail Göktürk

Rahmetli Ahmet Doğan İlbey ağabey benim lise yıllarımdan beri yoldaşım, gönüldaşım, fikirdaşımıdır. Uzaktan akrabalığımız da olduğu için babalarımız da ahabtı. Tanışıklığımız ben lisede okurken Kahramanmaraş'ta yayımlanan bir gazeteye hikâye göndermemle başladı. Meğer Ahmet ağabey de o gazetede köşe yazıyor; edebiyat sayfası çıkarıyormuş. Edebiyat sayfası dedimse *Edebiyat Sayfası* olarak ayrılan orta sayfa baştan sona fikir yazılarıyla doluydu.

Ahmet Doğan İlbey'in hayatı fikir, fikir, fikir, edep, dost, kitap, sohbet ve türkü idi. Nezih bir insandı. Dostlarına karşı çok nazik, ramz bir şahsiyeti vardı. İki dakikalık bir dost sohbeti için saatlerce yol giderdi. Yeter ki fikirli sohbet olsun. Günlük genel geçer meselelerin konuşulmasından hoşlanmazdı. Vatana, millete, dine, tarihe, felsefe ve edebiyata dair sohbetten hiç bıkmaz zamanı unutturdu adeta. Tek kelimeyle tam bir kültür adamı, Kahramanmaraş'ın ender münevverlerindendi.

İlk tanıştığımız yıllarda çalıştığımız kurumlar yakın olduğu için buluşur, öğle yemeğini birlikte yerdik; bu yıllardır sürdü. Yemek bahaneydi. Asıl olan yemek sonrası bir yerlerde oturup, çay içerken

mesai başlayana kadar sohbet etmekte. Ben memuriyete yeni başlamıştım o yıllarda: yemek yedikten sonra hesap öderken çoğu zaman, beni işaret ederek "Talebel!" diyerek, kasa görevlisinin benim uzattığım parayı almasına mani olurdu.

Bir süre çayhanelerde buluştuk, daha sonra Kahramanmaraş Öğretmenevi bahçesi buluşma ve sohbet yerimiz oldu. O yıllarda merhum Bahaeddin Karakoç ağabey emekli oldu ve *Dolunay* dergisinin çıkması için çalışmalar başladı. Ahmet ağabey çok sevinmişti bu duruma. *Dolunay* çıktıktan sonra Dergi Ofisi buluşma ve sohbet yerimiz olmuştu. Güzel bir tevafuk ile benim çalıştığım daire ile *Dolunay* dergisi çok yakında ve Ahmet ağabey her mesai bitişi *Dolunay*'a geliyordu ki ben zaten orada bulunuyordum. Bu, her gün bir araya gelmek ve her gün sohbet etmek demektir.

O yıllarda akşamları dostlarla birimizin evinde toplanıp sohbet etmeye başladık. Sonra Kahramanmaraş Kültür Sanat ve Eğitim Derneğini kurmuştu Ali Yurtgezen hocam ve her istediğimiz zaman toplanacağımız bir mekânımız olmuştu. En çok Ahmet ağabey sevinmişti derneğimiz ve bir yerimizin olmasına; zira bütün dostları, ertesi günü tatil olan her akşam, sabaha kadar oturmak üzere karşısındaydı. Dernek daha sonra Türkiye Yazarlar Birliği Kahramanmaraş Şubesine evrildi. Ahmet ağabey için önemli olan mekân ve dostlarının orada toplanmasıydı. Çok mutluymuş, hafta sonları dostlarıyla orada buluşup sohbet etmekte.

Benim her şiirim, belki de her mısraının ilk şahidiydi Ahmet ağabey. Sonra her çıkan şiir kitabımın muhtevasını oluşturacak şiirlerin hangi şiirlerin olacağından kitabın hacmine kadar şahitliği ve tavsiyesi vardır. Romanlarım daha yayınlanmadan, hatta roman içinde geçecek bir hikâyeyi daha kurgularken Ahmet Doğan İlbey ağabeyin fikri ve şahitliği vardır. Hülâsa benim hayatımda önemi çok büyüktü. Bana "ilk göz ağrım" derdi

**Ahmet Doğan
İlbey'in hayatı fikir,
edep, dost, kitap,
sohbet ve türkü idi.**

ilk sohbet arkadaşı olduğum için. Bir de "büyük Alparslan" derdi. Bu şu manaya gelirdi: Oğlu Alparslan benden küçük olduğu için bana büyük Alparslan derdi. Yani ben büyük oğul, Alparslan ikimizin de kıymetlisi küçük oğul. Oğlu Alparslan ile kızı Bilge'yi neredeyse birlikte büyüttük. Çok sık giderdik birbirimize; hafta sonu dernekte buluşur, hafta içinde de bazen bizim evde, bazen kendisinin evinde bir arada olurduk. Sevgili kızı Bilge altı-yedi yaşlarındayken bizimle pazarlık ederdi yakınlıkla. "Hep siz konuşuyorsunuz! Biraz konuşmanıza izin veriyorum, sonra benimle konuşacaksınız," derdi.

Ömrü vatan, millet, dost, sohbet, fikir, gönül ile geçmiş bir adamdı Ahmet Doğan İlbey ağabey. Ne mutlu bana ve yakın dostlarıma ki, bu güzel ömrün çok önemli zamanlarında çoğu zaman onunla yan yanaydık.

Bahaettin Karakoç ve Yavuz Bülent
Bakiler'le birlikte.

TAŞRAYA BAKMAK

SONER KOCA

Her ne kadar kendisi bunun abartıldığını düşünse de Nuri Bilge Ceylan, filmlerinde, temel bir tema olarak, taşraya sıkışmış insanları konu alıyor. Bir bakıma taşranın fon olduğu tuvallere birtakım siyah noktalar düşürerek filmlerini çekiyor. *Kuru Otlar Üstüne* filminin açılış sahnesinde de filmin bütününde benzer bir atmosferin olacağını baş kahramanımız Samet'in otobüsten karların içine inmesiyle görüyoruz. Kadrajın tamamına hâkim olan beyaz kar görüntüsünün içerisinde bir siyah nokta olarak karları yara yara bize yaklaşan Samet, içinde bulunduğu ortama uymadığı gibi onu çirkinleştiren bir figür hissiyatı da bırakıyor. Bütün iyi filmlerde olduğu gibi yönetmen daha ilk sahnede filmin anlatısını böyle bir fotoğrafa sıkıştırmış.

Kahramanımızın filmin başlarında okula geldiği sahnede ise, diğer Nuri Bilge Ceylan filmlerinde olduğu gibi bir köpeklerle karşılaşılıyor. Devamında gelen plan ise sanki Pieter Bruegel'in *Çocuk Oyunları* tablosunun bir reproduksiyonu

gibi. Oyun oynayan çocukların içerisinde okula doğru tam bir ciddiyetle ilerleyen Samet kaosu kültüre dönüştürmek için ormandan geçen bir Apollon sureti olarak karşımıza çıkar. Ancak az sonra izah edeceğimiz üzere sınıfındaki küçük kızlar tarafından uğradığı Diyonizyak saldırılara karşı koyabilecek dirayette değildir.

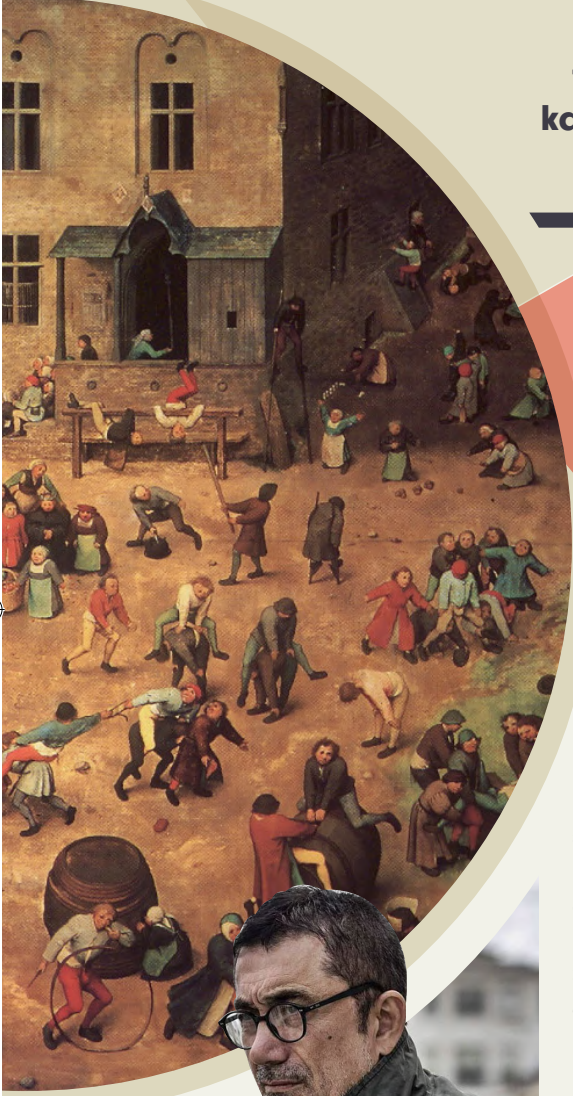
Samet* ismi de rastgele seçilmiş bir isim değil tabii ki. Doğu görevi için Erzurum'a gelmiş olan Samet kendisini burada yaşayan insanlardan alabileceği hiçbir şey olmayan tamamlanmış bir kişi olarak görür. Film boyunca bizim bütün çıplaklığıyla gördüğümüz kendi zaaflarına rağmen taşra insanını dönüştürülmesi ve yetiştirilmesi gereken bir topluluk olarak tanımlar. Taşraya taşranın içinde dışarıdan bakmaktadır.

Filmin temelde göstermek istediği husus; taşrayı dönüştürmek, taşraya hâkim olmak isteyen kendini 'modern' olarak gören batılı insan tiplerinin aslında taşra karşısında ne kadar aciz kaldıkları olsa gerek. Samet'in sınıfında bulunan 12 yaşındaki Sevim'e yakınlık duyması bunun en güzel göstergesi. Sevim'in bir aşk mektubunu sınıf aramasında yakalatmasından sonra gelen sahnede, Samet'in onulmaz bir merakla mektubu okuyuşu ve Sevim'in bilgelikle hocasından mektubu istemesine rağmen Samet'in mektubun kendinde olmadığını söylemesi aradaki uçurumu gösteriyor. Sevim yaşından beklenmeyecek bir büyüklükle hareket ederken Samet umutla kendine yazılmış bir mek-

Filmin temelde göstermek istediği husus; taşrayı dönüştürmek isteyen, batılı insan tiplerinin aslında taşra karşısında ne kadar aciz kaldıklarıdır.

tup okuma telaşındadır. Samet çocuklaşırken Sevim olgun bir insan görüntüsü çizer. Taşraya aşağılamayla bakan baş karakterimiz gözümüzde iyice küçülür.

Samet, Sevim'in kendisini sevmesi gerektiğini ve onun öğretmeni olarak istediği yöne doğru onu evirmeye hakkı olduğunu düşünmektedir. Samet'in Sevim hakkındaki ütopyası Nuray'da karşımıza çıkar. Nuray taşradan çıkarak batıda eğitim görmüş ve inandığı değerler uğruna mücadele ederken bir bacağına kaybetmiştir. Samet'in Sevim'den beklentileri distopik bir geçmişte Nuray üzerinde gerçekleşmiştir. Önceleri kahramanımız Nuray'ın bu hâline yakınlık duymadığı gibi onu ev arkadaşı olan Kenan'a layık görür. Nuray'ı tanıdıkça aslında gerçekte aradığı taşralı kız imgesinin Nuray olduğunu anlamaya başlar. Sevim'in evrilme potansiyeli olan kişinin Nuray olduğunu fark etmesi de uzun sürmez.

Sevim ve Nuray ikiliği üzerinden Samet taşralı kadın tanımlarının aslında kişiyi içi boş kalabilecek düşüncelere sevk edebileceğini bizlere gösterir.

Taşranın kadına yüklediği anlamlardan öte kadınların da kendi kendilerini anlama süreçleri olabileceğini film boyunca görürüz. Nuray'ın Samet ile yakınlaştığı sahnede de açıkça ifade ettiği üzere başkası tarafından bir çerçeveye sokulmaksızın kendi bedenini ilk defa keşsettiğini söylemesi bu anlamda anlaşılabilir. Bunun yanı sıra Sevim'in şikayet ettiği hocası Samet'e mezuniyet sekansında bir dilim pasta getirmesi de onu affettiği ve bir kadın karşısında duran erkek kimliğinin neler yaşayabileceğini anlama sürecinin parçası olarak görebiliriz.

Filmin sonunda garip bir 3 kişilik dostluğa evrilmiş olan Samet, Nuray ve Kenan'ın arkadaşlıkları birlikte gezi yapabilecekleri seviyededir. Samet'in gezi sırasında Nemrut Dağı'na tırmandığını gördüğümüz sahnede aynen Nuray'ın asimetrik bacakları gibi göğe uzanan iki tarihi sütun karşımıza çıkar. Bu sahne ise Nuri Bilge Ceylan'ın röportajında ifade ettiği, "İnsan binlerce yıl önce de şimdi de aynı insan" sözünü akla getirir. Samet'in iç monoloğuyla biten son sahnede ise kahramanımızın hâlâ taşraya karşı bir çözüm ümidi taşımadığını anlarız.

MARAŞ'IN ŞELELERİ

Suyun Görkemi

- TUĞRUL AVCI:
MARAŞ ŞELELERİ
- ŞULE KİRİŞÇİ:
DÖNGEL ŞELELESİ
- ELİF NAZ BAYKUŞ:
SAVRUK ŞELELESİ

evelahir

DOĞA HARİKASI MARAŞ'IN ŞELALELERİ

TUĞRUL AVCI

56

Arapça kökenli bir kelime olan şelale; çağlayan, çavlayan, şarlayan veya şarлак gibi yerelde de farklılaşan birden farklı kelimeyle kullanılmaktadır. Tanım itibariyle de akarsuların akım yatağının boyuna profildeki eğim kırıklığına bağlı olarak akarsuyun yüksekten dökülerek aktığı yer şeklindedir. Eğim kırıklığı üzerinden akarsuyun düşüşüne bağlı oluşan bu doğal güzelliğin şelale olarak tanımlanabilmesi için en az 3 metre veya en az 30 derecelik bir eğimle düşmesi gerekmektedir. Dünya literatüründe akış şekline göre farklı sınıflandırmalara tabi olan şelaleler oluşturdukları manzaralarla insanların ilgisini çekmektedirler. Dünyada ve ülkemizde oldukça güzel örneklerin olduğu şelaleler günümüzde insanların ilgisini çeken turizm merkezleri hâline gelmektedirler. Dünya genelinde Yosamite, Niagara ve Victoria şelaleleri yıllık milyonlarca insan tarafından ziyaret edilirken ülkemizde yer alan Kurşunlu, Düden, Manavgat ve Uçansu, Muradiye, Tortum ve Kapuzbaşı şelaleleri en çok bilinen şelalelerden bazılarıdır. Şelalelerin varlığı konusunda Kahramanmaraş'ta bu doğa güzelliğinden nasibini almaktadır. İrili ufaklı birçok şelalenin yer aldığı ilimizde en çok bilinenler Savruk, Galgamaç, Döngel ve Göv Bütçet (Çokran) şelaleleridir. Şehrimizde yer alan bu doğa harikası alanların bazı coğrafi özellikleri ayrı başlıklar altında açıklanmaya çalışılacaktır.

Savruk Şelalesi

Savruk Şelalesi Kahramanmaraş ili Onikişubat ilçesine bağlı Hacınınoğlu Mahallesi sınırları içerisinde yer almaktadır. Onikişubat ilçe merkezine 77 km, Ekinözü ilçe merkezine ise 47 km mesafede konumlanan bu şelale Kahramanmaraş'ın sağlık turizmi açısından önemli merkezlerinden biri olan Ilica Mahallesi'ne 15 km mesafededir. 2013 yılına kadar bilinirliği çok az olan bu doğa harikası alan yakın tarihte açılan tüneller ve yollar ile bilinirliği artan mekânlardan biri olmuştur. Kısık yolunun açılmasıyla birlikte özellikle yaz aylarında Ilica'ya ziyarete gelen misafirlerin yoğunlukla ziyaret ettiği alanlardan biri hâline gelmiştir. Şelalenin oluşturduğu eşsiz doğal peyzajın yanında Ceyhan Nehri'nin derince yarıdığı Kısık Vadisi adeta duvarı andıran vadi yamaçları heybetiyle insana ürperti vermektedir. Şelale ise Engizek Mahallesi Cavgalar obasından gelen Savruk Deresi'nin vadi tabanına oldukça yakın bir konumdaki iki farklı eğim kırıklığı üzerinde oluşmuştur. Şelalelerden

ilki vadi tabanına yaklaşık 350 metre mesafede olup yaklaşık 12 metre yükseklikten düşmektedir. İsmi bu ilk şelaleden almış olmalıdır ki şelalenin döküldüğü noktada düşüşe bağlı olarak suyun etrafa savurulduğu açık bir şekilde gözlenmektedir. Bu yönüyle şelaleye ismini verenlerin isim verme konusunda ne kadar mahir oldukları açık bir şekilde anlaşılmaktadır. Ayrıca şelale ile özdeşleşen bir de mağara bulunmaktadır. Şelale sularının döküldüğü yerde girişi bulunan mağara masalsi bir peyzaj oluşturmaktadır. Bahar aylarında suları artan şelale döküldüğü yerde kulakları çınlatan gürültüsü ile misafirlerine eşsiz deneyimler yaşatmaktadır. Suların düşüşü ile kükremeyi andıran bu sese etrafa saçılan su zerrecikleri eşlik etmektedir. Şelale bir yandan insanın içini ürperten sesi ile korku verirken diğer yandan da insanın teninde hissedilen su zerrecikleri adeta şefkatli bir el gibi dokunarak huzur vermektedir. Doğanın mucizesi olarak korku ve şefkatin aynı anda hissedildiği bu yer yaratıcının azametini insana çok net bir şekilde hatırlatmaktadır.

Yol kenarında yer alan ikinci şelale ise yaklaşık 8 metre yüksekliğe sahip olup diğerine oranla daha yayvan bir akış seyrindedir. Yukarıda kükreyerek dökülen su bu ikinci şelaleye geldiğinde gelin duvağı gibi beyazlara bürünerek köpük köpük ve nazlı bir şekilde akmaktadır. Şelale etrafında çevre düzenlemesi çalışmaları yeni yapılmaktadır. Şelalenin 2013 öncesini hatırlayan biri olarak üzülerek ifade etmeliyim ki insan müdahalesiyle bu doğal alan eski dönemlerdeki büyümlü atmosferini yavaş yavaş kaybetmektedir. Oldukça hassas yapıda olan bu doğal alanların korunması da elbette kolay bir iş değildir. "Burası hassas alan, insanlar gelmesin" demek mantıklı bir tutum olmadığından doğa ile insanın uyumlu bir şekilde var olabileceği bir çevre planlaması yapılmalıdır. Bu bağlamda bir yandan sahip olduğu turizm potansiyeli göz önünde bulundurulmalı diğer yandan hassas doğal peyzajı korunmalıdır.

Galgamaç Şelalesi

Kahramanmaraş ili Onikişubat ilçesi Suluyayla Mahallesi ile Andırın ilçesi Alanlı Mahallesi sınırlarında yer alan Galgamaç Şelalesi Onikişubat ilçe merkezine 72 km Andırın ilçe merkezine ise 20 km mesafededir. Toprakhisar Kanyonu içerisinde yer alan şelale henüz el değmemiş doğasıyla dikkat çekmektedir. Şelaleye araçla doğrudan ulaşmak mümkün olmadığından bu

Çokran Şelalesi

doğa harikası alana ulaşım biraz meşakkatlidir. Şelaleye ulaşabilmek için bir süre doğa yürüyüşü yapmak gerekmektedir. Hemen kendini ele vermeyen bu saklı alana iki farklı rota üzerinden ulaşmak mümkündür. Bu rotalardan ilki Alanlı Mahallesi Dereyeri Mezrasından patika ile ulaşmakta ve rotanın doğa yürüyüşü açısından zorluk seviyesi düşüktür. İkinci rota ise diğerine göre oldukça zor bir yürüyüş seviyesindedir. Genelde maceraperestlerin tercih ettiği bu rota yaklaşık 5 km uzunluğunda olup Suluyayla Mahallesinden Toprakhisar Kanyonu'na giriş yapılarak kanyon tabanında zorlu bir yürüyüş ile şelaleye ulaşılmaktadır.

İki kademeli olan Galgamaç Şelalesi'nde ilki yaklaşık 5 diğeri yaklaşık 10 metre yüksekliğe sahip iki adet şelale yer almaktadır. Suların döküldüğü yerde oluşan dev kazanı şelaleyi ziyaret edenlerin yaz mevsimlerinde yüzdükleri doğal birer havuz oluşturmaktadır. Her mevsim akış gösteren

Bahar aylarında suları artan Savruk Şelalesi döküldüğü yerde kulakları çınlatan gürültüsü ile misafirlerine eşsiz deneyimler yaşatmaktadır.

şelaleye yaz aylarında doğaseverlerin ziyaret ettiği alanlardan biri olurken ilkbahar mevsiminde yaşanan debi yüksekliği nedeniyle dev kazanlarında yüzmek isteyenler için tehlike oluşturmaktadır. Şelalelerin bir diğer özelliği ise akarsuyun vadi tabanında oluşturduğu karstik aşınım şekilleridir. İrili ufaklı birçok doğal havuzun oluştuğu bu alan ile ilgili henüz detaylı bir araştırma yapılmamıştır. Tüm doğallığı ile el değmeden günümüze ulaşan Galgamaç Şelalesi doğal miras olarak gelecek nesillere aktarılması hususunda gerekli adımların atılması gerekmektedir.

Döngel Şelalesi

Kahramanmaraş ili Onikişubat ilçesi sınırları içerisindeki Döngel Mahallesi'nde yer alan Döngel Mağarası üzerinden akan bu şelale maalesef günümüzde HES'e kurban verilen doğal güzelliklerden biridir. HES yapılmadan önce Tekir suyunun mağara üzerinden akışıyla oluşturduğu eşsiz güzellik günümüzde sadece yağışlı mevsimlerde HES'ten arta kalan suyun akışıyla oluşabilmektedir. Bu doğal alan hem şelale hem mağara sistemiyle Kahramanmaraş ili için turizm potansiyeli yüksek bir mekân olmasına rağmen maalesef günümüzde yeterince değerlendirilememektedir. Kahramanmaraş-Kayseri karayolunun 48. kilometresinde bulunan bu alan anayola sadece 1 km mesafede yer almasına rağmen sadece yaz aylarında ziyaretçilerin piknik amacıyla kullandıkları bir mekân hâline gelmiştir. Hem şelale ve mağara hem de mağara

içerisinde yer alan prehistorik buluntular burayı turizm potansiyeli yüksek bir mekân hâline getirmektedir. Mağarada yapılan arkeolojik kazılarda Paleolitik dönemde mağaranın barınak olarak kullanıldığına dair buluntulara rastlanılmıştır. Bu bağlamda şelale ve mağara sahip olduğu fiziki ve beşeri tüm değerleriyle birlikte koruma altına alınabilir.

Göv Büğət (Çokran) Şelalesi

Kahramanmaraş ili Onikişubat ilçesi Çokran Mahallesi sınırları içerisinde yer alan Göv Büğət Şelalesi Onikişubat ilçe merkezine yaklaşık 70 km mesafede yer almaktadır. Birçok isimle anılan şelale Çokran Şelalesi veya Mavigöl olarak da isimlendirilmektedir. Şahsi görüşüm; bu doğal alanın özgün ismiyle anılmasıdır. Bu bağlamda günümüzde yapılacak olan bir isim değişikliği gelecek nesillere aktarımda bu doğal alanın geçmişini de silebilmektedir. Günümüzde henüz okunmamış veya araştı-

Suların döküldüğü yerde oluşan dev kazanı Galgamaç Şelalesi'ni ziyaret edenlerin yaz mevsimlerinde yüzdükleri doğal bir havuzdur.

rılmamış bir arşiv belgesinde ismine rastlanılabileceği ihtimali ve kültürel kimliğinin korunması için özgün isminin korunması gerekmektedir. İsmi- nin kelime anlamına bakıldığında "göv" kelimesi yeşil, ham meyve ve mavi veya gök mavisi anlamlarında kullanılmaktadır. Büğət ise gölet anlamında kullanılan bir kelimedir. Bük Deresinin sularının oluşturduğu şelale yaklaşık 8 metre yükseklikten düşmekte ve düştüğü noktada dev kazanı oluşturmaktadır. Yerleşim alanlarına uzak oluşu ve ulaşımın zor olması nedeniyle bilinirliği diğer şelalelere nazaran daha azdır ancak sahip olduğu eşsiz doğası ve

el değmemiş tabiatıyla ön plana çıkmaktadır. Şelale etrafında henüz insan tesirinin az olması bu alanın önemli avantajlarından biridir. Doğa meraklıları tarafından son yıllarda sıklıkla gündeme getirilen Göv Büğət yüksek turizm potansiyeline sahiptir. Ancak herhangi bir tesis şöyle düşün ulaşım için yolun bile olmayışı bu alan için dezavantaj oluşturmaktadır. Diğer yandan el değmemiş doğası doğa fotoğrafçılarının ilgisini çekmektedir. Fotoğrafçılık, kamp ve doğa yürüyüşü için özellikle yaz aylarında ziyaret etmek isteyenlerin temel ihtiyaçlarını yanında götürmesi ve atıklarını yanlarında geri getirmeleri gerekmektedir. Nihai olarak bu tür doğal alanların gelecek nesillere aktarılması akılcı ve doğa ile uyumlu bir koruma içgüdüğü ile mümkündür. Slogan olarak doğaseverlerin pek sık kullandığı gibi

Ayak izinden başka bir şey bırakma. Zaman'dan başka bir şey öldürme. Fotoğraftan başka bir şey götürme...

Savruk Şelalesi, Adem Kutay

Döngel, Adem Kutay

Döngel Şelalesi, İsmail Nar

DOĞANIN BÜYÜLÜ SESİ: DÖNGEL ŞELALESİ

ŞULE KİRİŞÇİ

Güneşin nazlı nazlı doğduğu bir Mayıs sabahına uyandıığımız bir gündü... Ailecek şehrin gürültüsünden ve karmaşasından uzaklaşmak, doğanın kucagında huzur bulmak geldi içimizden. Kahramanmaraş'ın doğa harikası yerlerinden biri olan Döngel Şelalesi bizim için böyle zamanlarda her daim kaçış noktası olmuştur. Şelalenin büyümlü coşkusuna tanıklık etmek üzere yola koyulduk...

Döngel Şelalesi şehir merkezine 44-50 kilometre uzaklıktadır. Kahramanmaraş'tan Kayseri yönüne doğru gi-

derken şelaleye adını veren Döngel Köyü istikametine doğru dönülür. Köy yolundan yaklaşık 700 metre ilerledikten sonra piknik alanına varılır. Bundan sonraki kısımlar için arabanızı park ederek yürümeniz gerekir. Merak etmeyin! Yol yormaz insanı. Yürüme mesafesi uzak olmadığı gibi asırlık çınar, ceviz ağaçları ve farklı türdeki bitki örtüsüyle bezenmiş bu doğal güzellik size öyle bir kucak açar, sizi öyle bir sarıp sarmalar ki, nasıl yürüdüğünüzü anlamazsınız bile. Hele de bahar aylarında suyun bol oluşu nedeniyle şelale daha bir heybetle

çağlar yüksekten. Etrafa sıçrayan su damlaları yemyeşil yaprakların arasından süzülerek, doğanın melodisine ve kelebeklerin dansına eşlik eder. Doğanın gücü ve zarafetini bir arada görmenin mümkün olduğu nadir yerlerden biridir Döngel Şelalesi...

Araştırmalarım neticesinde bu şelalenin kaynağını Yeşil Göz'den çıkan akarsudan aldığını, Tekir'de battıktan sonra döngel mağaralarında gün yüzüne çıkmadığını öğreniyorum. Su mağaradan 100 metre aşağıya akmaktadır.

Akarsuyu takip ederek yürüdüğünüzde "İçme suyudur girilmez!" yazılı küçük su kaynaklarına rastlarsınız. Akarsuyun sonunda küçük bir gölet bulunur. Buradan yukarı doğru baktığınızda mağaranın girişi görülür, fakat buradan mağaralara ve şelaleye ulaşmak mümkün değildir. Keskin ve sarp bir patika yoldan ulaşarak çıkılır mağaralara...

Döngel mağaraları, üst üste üç bağılı mağaradan oluşmaktadır. Ve bu bölgedeki en önemli mağaralardan biridir. Arkeolojik araştırmalar sonucunda elde edilen verilere göre Kahramanmaraş topraklarında ilk yerleşim İ.Ö 40 bin-10 bin yıl önce Paleolitik Dönem'de bu mağaralarda başlamıştır. Mağaranın tabanından tavana kadar yüksekliği 102 metredir. Mağaranın etekleri ceviz ve çınar ağaçları ile kaplı, yemyeşil bir dinlenme ve piknik alanıdır.

Döngel Şelalesi'nin çevresi doğal bir floradır aynı zamanda. Çiçeklerin açtığı bahar aylarından başlayarak her mevsim farklı türden bitkiler

Doğanın gücü ve zarafetini bir arada görmenin mümkün olduğu nadir yerlerden biridir Döngel Şelalesi...

doğa resitali oluşturur. Kimi ağaçlar, topraktan dışarı çıkmış kökleri arasından akan suya yön verirler. Bu köklerin arasından dökülen el batmaz serinlikte suyu ve serin havasıyla meşhurdur şelale...

Döngel Şelalesi'nin en güzel yanlarından biri, burada piknik yapma imkanı bulunmasıdır. Şelalenin etrafında yer alan gölgelik ağaçlar, piknik için mükemmel bir atmosfer sunar. Piknik için yola çıktığınızda yanınıza erzak almanız da olur. Döngel köyünden domates, biber, peynir, tereyağ, yoğurt; mevsimine göre meyve gibi ürünlerden alınabilir. Hatta ekme kokusunun geldiği evi bulursanız yufka ekmeğinizi, bazlamanızı da alın derim.

Döngel Şelalesi'nin etrafı sarp kayalıklarla çevrilidir. Bu nedenle piknik yapmanın yanı sıra doğa yürüyüşleri, dağcılık, kamp, foto safari için de ideal mekândır. Sonrasında şelalenin serin sularına bırakabilirsiniz kendinizi.

Yazarken özledim. Şimdi ne güzel dir, içinde bulunduğumuz sonbahar günlerinde Döngel Şelalesi... Ağaçlardan dökülen sararmış ve kahverengi yapraklar suyun üzerini örtmüş, kışa hazırlanıyordu.

Ancak, iki göze çarpan sorun şelalenin büyümesine gölge düşürmektedir. Bunlardan ilki; son yıllarda suyun içine, kenarına işletmeciler tarafından yapılan plansız ve düzensiz görünüme

sahip çardaklar. İkincisi; Döngel Şelalesi'nin üzerine çevrede bulunan köylerin elektrik ihtiyacını karşılayan "Tekir-Döngel Hidroelektrik Santrali" kurulmuştur. Bu santral şelalenin suyunun azalmaya, dolayısıyla görselliğin bozulmasına neden olmaktadır. Şehirlerin kimliklerinin oluşmasında turizm noktasında doğal güzelliklerin varlığı ve korunması önem teşkil etmektedir. Sonuçta, Döngel Şelalesi sadece bir doğal güzellik olmanın ötesinde Kahramanmaraş'ın şehir kimliğini oluşturan yapbozun önemli parçalarından biridir.

Döngel Şelalesi'nin büyülü sesini duymadıysanız, o seste dost ve akrabalarınızla buluşmadıysanız, çok şey kaçırmışsınız demektir. Konu komşunun, hısımların ve akrabaların buluşup, kalabalık gruplar hâlinde hafta sonu Döngel Şelalesi'ne gitmesi, Kahramanmaraş'ta oluşan piknik kültürünün farklı bir vechesidir.

BÜYÜLEYİCİ İHTİŞAM:

SAVRUK ŞELALESİ

ELİF NAZ BAYKUŞ

Şimdi sizleri oturduğunuz yerde belki de aklınıza gelmeyecek ama alıp başınızı gitmek isteyeceğiniz bir yere götürüyorum. Belki de savrulup gidenlerden almıştır adını kim bilir? İnsanların keşfetmesiyle etrafı genişleyen ve kullanım alanı büyüyen bir şelale ile karşı karşıyayız. Başucuna yapılan mescitler ve lavabolar karşılıyor sizleri şelalenin girişinde. Başı dumanlı dağlar arasında kalan bu şelaleye uzaktan bakınca küçücük gibi görünse de yaklaştıkça o büyüleyici ihtişamıyla çınar ağaçlarının gölgesinde sizleri bekliyor. Savruk Şelalesi merkezden oldukça uzak olsa da Karamanlı ve Hacıninoğlu köylerine giden transit araçlarla ulaşım sağlayabilirsiniz.

En güzeli ise Ilıca Kaplıcaları'na gittiyseniz, o kükürt kokulu, sıcak kaplıca sularına dalıp çıktıktan sonra, elinizde bir bardak çayla, Ilıca'yı çevreleyen yüksek ve heybetli dağları izlemeye koyulduysanız, mutlaka bu dağlar arasında, yörenin türküsünü her daim terennüm eden Savruk Şelalesi'ne ulaşmalısınız. Sadece şelale değil, insanın içini ürperten mağarayla da karşılaşacaksınız. Suyun sesi, mağaranın içinde yankılanıp, yeniden dışarı çıktığında, ayrı bir ezgiye dönüşecektir. Orada hiç çadır kampı yapmadım. Ama yapmayı çok isterdim. Sırf bu azametli sesi dinlemek için. Sanki

şelaleyle mağara hiç bitmeyecek bir sohbete dalmış gibidirler. Ya da iki candan dost gibi, Süleymanlı ve Ilıca topraklarında yaşanan acı tatlı olayları konuşur gibidirler. Ve sanki her ziyaretçisini bu derin, tarihi, dost canlısı sohbete dahil edecek gibidirler.

Bu yüzden Ilıca'ya her gittiğimde kaçıp sığınmak istediğim korunaklı bir mağara olarak görmüşümdür Savruk Şelalesi'ni. Çünkü bu şelalenin iç kısmına doğru yol aldığınızda sarkıt ve dikitleriyle bir mağara karşılıyor sizleri. Dedim ya o büyüleyici ihtişama kapılmak istiyorsanız iyice yaklaşmanız lazım.

Sanki Savruk Şelalesi'yle Savruk Mağarası iki candan dost gibi hiç bitmeyecek bir sohbet dalmış gibidirler.

Yeri gelmişken size bir sır vereyim. Ben şehirden kaçmak istediğimden Ilıca'ya, Ilıca'dan kaçmak istediğimde ise Savruk'a savrulurum. Öyle ya benim gibi savrulan su damlalarıyla buluşmak için en manidar mekân olduğunu düşünüyorum. Şelalenin nasıl çağladığını merak edip etrafı seyre daldığınızda ayaklarınızı sakın suda unutmayın. Çünkü dakikalar sonra suyun soğukluğundan ayaklarınızı hissedemeyebilirsiniz.

En tatlı yanı ise sudan çıkıp kenara çekildiğinizde aradan birkaç saat geçmesine rağmen teninizde şelalenin serinliğini hissetmeniz olacaktır. Bu seyir bu kadar deyip dönecekken kulaklarınız hâlâ çağlayan nehirleri taşıyacaktır. Gözleriniz o bol çınarlı ve söğütlü yeşillikleri tıpkı kartpostal gibi kirpiklerinize asacaktır.

Doğa severlerin adımlayacağı, bol bol fotoğraf çekeceği, Kahramanmaraş'ın nevi şahsına münhasır mekânlarından biridir Savruk Şelalesi'nin bulunduğu alan. Yazının başında belirttiğim gibi, doğayla iç içe bir çadır kampı yapmak isteyenler için de, bulunmaz alanlardır. Sadece yürüyüş yapmak isteyenlerin de, tatlı bir dinlenme durağıdır orası. Ekip hâlinde de deneyimlenebilir -ki ilk gidiş bence o şekilde olmalı-, tek başına da. Kendinizi

Ben bu görsel şölenin yakınında olmak istiyorum diyorsanız hemen şelalenin coşkun sularının üzerindeki piknik alanları ve çevresinde genişletilmiş olarak bulunan mesire alanları size memnuniyetle ev sahipliği yapar. Bu civarda isterseniz ayaklarınızı çağlayan suya bırakıp masanızda yemek keyfi yapabilirsiniz. Başka bir alternatif olarak da çardakları tercih edip ailecek bu eşsiz manzaraya kendinizi bırakabilirsiniz.

Bu muhteşem güzelliğin sesinin dinlemenizi kesinlikle tavsiye ederim. Eminim çok sürmeden sizler de sesin serinliğinde bulacaksınız kendinizi. Dalgaların bembeyaz köpüğüne bakarken derinliklerinde sakladığı parıldayan çakıl taşları size göz kırpacaktır. Şelale öyle bir zirvede konumlanmış ki tam da ayakucundan Ceyhan Nehri akıyor. Henüz tam keşfetmemiş olsam da ileride bir yerde buluştuklarına eminim.

Sevdiklerinizle sakin bir doğa kaça- mağı yapmak istiyorsanız sizlere en doğru adresi vermiş bulunmaktayım.

tutamayıp, yüksek dağların zirvesine vurmak isterseniz, dikkatli olmalısınız, zira zorlu, sert ve sivri taş ve kayalar- dan aşmanız gerekecektir. Havasıysa ayrı bir güzeldir Savruk Şelalesi'nin. Zaten Ilıca ve Süleymanlı yaylarıdır. Ra- kımı 1017 metreden fazladır belki de. Yazın ayrı bir serinlik içindedir Savruk, baharda bambaşka bir ferahlık. Kışın ise sanırım buraya ulaşmak zordur. Karlar, yolları ve patikaları kapata- caktır. Macera severler için bu yüzden Savruk, kışın ziyaret edilecek bir şelale- dir. Hadi, tekrar bir kişileştirme yapıp, kış aylarında Savruk'un yalnız kalmak istediğini düşünebiliriz.

Bu arada Savruk Şelale'sinden dönerken yaklaşık iki kilometre ileride yani yolun sol tarafında meşhur Söğütlü Çeşme sizlere "Hoşça kal!" diyecektir. Suyundan içmeden, elinizi yüzünüzü yıkamadan geçmeyiniz derim. Malum şehrin yılgın çimento kokusundan sonra eminim bir nebze de olsa bu, iyi gelecektir. "Ne Savruk'muş be!" dediğinizi duyar gibi- yim. Ayrıca adına neden Savruk denilmiş ne kadar araştırdıysam da net bir cevap bulamadım. Bu yazıdan sonra Savruk'a kimler savrulursa belki bulurlar cevabını.

Savruk Mağarası

YUNUS TORUN:

“SANAT BAKIŞ AÇISI SUNAR, PENCERE AÇAR”

SÖYLEŞİ: MURAT YARIM

Kahramanmaraşlı genç ve başarılı ressam, Yunus Torun'un Taşhan'da bulunan resim atölyesine konuk olduk. Resim sanatının yanısıra yaklaşık on beş yıldır tasavvufla ilgilenen Yunus Bey ile resim sanatına dair keyifli bir söyleşi gerçekleştirdik.

Bize kendinizden bahseder misiniz? Kimdir Yunus Torun?

Merhaba Murat Bey, öncelikle teşekkür etmek isterim söyleşi yapma nezaketinde bulunduğunuz için.

Yunus Torun Kahramanmaraş'ta doğmuş büyümüş, başlangıç olarak kendi şehrinin tarih kültür ve sanat coğrafyasından beslenen bir ressamdır. Üniversiteyi kendi memleketinde okumuş, bir dönem Erasmus programıyla İspanya'da sanat eğitimi almıştır. Ulusal ve uluslararası yarışmalarda ödülleri vardır. Birçok karma sergilere katılmış olup sanat çalıştaylarında yer almıştır. Yüksek lisans eğitimini Erciyes Üniversitesi'nde Resim Ana Sanat Dalında tamamlamıştır. Bugün ise Kahramanmaraş'taki tarihi Taşhan Çarşısı'nda bulunan resim atölyesinde sanatsal çalışmalarını sürdürmektedir. Yaklaşık on beş yıl tasavvufla ilgilenmiştir. Bu ilgisi günümüzde de devam etmektedir. Mistik ve metafizik şeylere her zaman ilgi duymuştur. Nitekim bu merakını bilimsel bilgiyle taçlandırmış, yüksek lisans tezini de metafizik resim üzerinden tamamlamıştır.

Bize sanatla ilgili düşüncelerinizden biraz bahseder misiniz?

Bilindiği üzere geçmişten bu yana sanatın tanımı şudur diyemiyoruz. Çünkü sanat, içerisinde bulunduğu kültür, tarih, zaman, coğrafya, gelenek ve görenekler

gibi insana bağlı her kavramla ilişkilendirilir. Bu kavramlar tarihsel süreçle değişim gösterir. Buradan şu anlaşılır ki sanat dediğimiz kavram organik bir yapıya sahip. Kendinden kendine bir devinim yaratmakta. Bu devinin en büyük yaratıcısı da insandır. Biz sanatın sahip olduğu yapısal özellikleri tanımlayabiliriz. Ancak sanat şudur diyemeyiz.

Sanat felsefeniz nedir?

Sanat ve felsefe birbirini besleyen, biri diğerini her zaman biraz daha ileri taşıyan kavramlardır. Teşbihte hata olmasın şöyle düşünüyorum; sanat ve felsefe bir vücudu taşıyan iki ayak gibidir. Çünkü felsefesi olmayan sanatın varlığı şüphelidir. Sanattan beslenmeyen felsefenin de kendi içinde kusurları, arızaları vardır. Sanat bakışı sunar, pencere açar; eğer felsefe yaparken tek bir pencereden bakarsak doğru sonuca ulaşamayız. Mantık ve his, akıl ve kalp bütünlüğü gibi her sanat anlayışının felsefik bir tutuma, manifestoya ihtiyacı vardır. Bizler henüz birtakım yetkinliklere erişemedik bu bağlamda. Benimsediğim sanat felsefesini şairler sultanı Necip Fazıl'ın şu dizeleriyle dile getirebilirim: "Anladım işi sanat Allah'ı aramakmış/ Marifet bu gerisi yalnız çelik çomakmış".

O'nu aramak yaşamın temel amaçlarından birisidir. O'nun eksik olduğu hangi düşünce varsa eksiktir. O'nun olmadığı bir sanat anlayışı da eksik kalır. İçimdeki aşkınlığın en büyük sebebi O'dur. Sanatımla, inandığım dinin ve yaşadığım hayatın bir bütün olarak ilerlemesini istiyorum. Bu sebeple sanat felsefem teolojik ve teosofik bağlamda ele alınabilir.

Resimlerinizi konu olarak nasıl belirli yorsunuz? Resimlerinizde mezar taşları görüyorum, neden mezar taşları?

Şu anda daha çok sipariş resimler üzerine çalışıyorum. Kendi koleksiyonumu yarattığımı söyleyemem. Günümüzde sanatçıların konfor alanı içerisinde eserlerini üretmeye başladılar. Sanki branşlaştılar. Bu durum çok riskli bir hâl aldı. Ancak piyasada bu, rağbet görüyor. Sanatçı yalnızca bir şey'i (konu ya da nesne) çalışmalı gibi. Elbette para olmazsa olmaz ancak sırf satılıyor diye samimiyetsiz üretilen o kadar çok eser var ki... Kimseyi bir düşünceye davet edecek ya da yanlış yapıyor diye kesinkes cürette bulunacak değilim. Ancak bu, durumun ülkemizde risk boyutuna ulaştığını dile getirmeyeceğim anlamına gelmiyor. Talep edenin bilgi eksikliğiyle oluşmuş bir sanat piyasasından bahsediyorum.

Resimlerimde seçtiğim konu metafizik bağlamda ölüm üzerine. Ancak özünde insan ve hakikat temelli. Tabii bunu doğadan bağımsız olarak düşleyemem. Resimlerimde din etkisi yadsınamaz bir gerçek. Mezar taşlarına gelecek olursak konuyla ilgili beni etkileyen süreçler yaşadım. Fiil olarak ölüm bu dünyada hakikate dair her insanın yaşaması kaçınılmaz bir olay. Hem insan ölmeyip ne yapacak diyorum bazen. Ecdadı düşünün. Şehirlerin en kalabalık yerlerini mezarlıkla süslerlermiş! Günlük hayatın telaşından ötürü insan ölümün olduğu bir hayatta yaşadığını unutmaması diye. Ahlakına ticaretine insanlığına dikkat etsin diye. Dikkate değer bir örnek daha var, hükümdarlar sarığını kendi kefen beziyle sarıp sarmalarmış. Ölüm öylesine

O'nu aramak yaşamın temel amaçlarından birisidir. O'nun eksik olduğu hangi düşünce varsa eksiktir. O'nun olmadığı bir sanat anlayışı da eksik kalır.

önemli bir konu hayatımızda. Konu itibarı ile ölüm insanlara soğuk gelen bir seçim resimsel olarak. Zaten tam olarak burada sanat dediğimiz şeyin varlığı devreye giriyor. Konuyu estetik olarak düşünüp bir süzgeçten geçirdikten sonra resmin diliyle ifade çabası güdüyorum. Bu da beni normal bir mezarlık görüntüsünden uzaklaştırıyor. Mezarlığın o soğukluğunu biraz nötr biraz da sıcak renklerle kırmaya çalışıyorum.

Anlattıklarınızdan şu çıkarımı yapıyorum; o hâlde sanat dediğimiz ya da resim dediğimiz şey bizi mutlu eden bir şey olmayabilir.

Kesinlikle. Sanat denilen şey her zaman insanı mutlu etmeyebilir. İnsan için doğayı duyumsama aracıdır. Bu duyumsamada duygular çeşitlilik gösterebilir. Bilirsiniz edebiyat sanatında tarzla söz sanatı vardır. Taşlama dediğimiz bir

yapı vardır. Felsefe bunu sorularla-düşünceyle, edebiyat sözle-söyleyişle, müzik sesle-notayla, dans hareket-figürle, resim ise çizgiyle-renkle-görüntüyle buna olanak sağlar. Baktığımız, dinlediğimiz, okuduğumuz bir sanat eserinde içimizde burukluk yaratan, bizi hicveden ya da rahatsız eden şeyler olabilir. Kimisi sadece bunun için vardır. Resimlerimde yaratmaya çalıştığım görüntü ve algı biraz da böyle aslında, asıldığı duvarda insanı rahatsız etsin, ben de buradayım desin. Sıradanlığını kaybetmesin. Alışılmamış bir hisle, başka pencereden bakın o dünyaya. Benim resimlerimi satın alacak kişiler kendi varlığını rahatsız etme cesareti gösterebilen kişilerdir. Bu dünyanın tesirinden çok kendi ruhlarının arayışı peşindedir. O sebeple resimlerimi her insanın satın alabileceğini

Ölüm bu dünyada hakikate dair her insanın yaşaması kaçınılmaz bir olay. Hem insan ölmeyip ne yapacak diyorum bazen.

düşünmüyorum. Alsa bile sindiriminde güçlük çekebilir. Yetişkin bir ruh, yetkin bir bilinç benim resimlerimi anlayabilir, düşüncedeki hazın farkına varabilir.

Şimdi daha iyi anladım. Bir süredir minare resimleri çizdiğiniz görüyorum. Daha önce sosyal medyadan paylaştığınız minare resimlerini görmüştüm. Bu resimlerle ilgili bilgi verebilir misiniz?

Kahramanmaraş merkezinde bulunan çoğunlukla Dulkadiroğlu Beyliği döneminde yapılan cami minarelerini resme taşıyoruz. Aslında bu proje, bir iş insanının memleketine karşı hissettiği uhrevi duyguların ürünü. Eşref Şekerli'nin üstlenerek başlattığı bu proje, ilimiz için çok kıymetli ve kültürel anlamda büyük öneme sahip. Depremden kısa bir süre önce bu projeye başlamıştık. Ne yazık ki depremde birçok minare yıkıldı. Elimizde kalan fotoğraflar üzerinden projeye devam etme kararı aldık. Bu proje; ilk olması hasebiyle, şehrin kültürel mirasına katkıda bulunmak, şehirdaki sanatsal faaliyetleri desteklemek, geçmişle günümüz arasında estetik bir köprü kurmak, aynı zamanda da yerel yönetimin ve iş insanlarının resim kül-

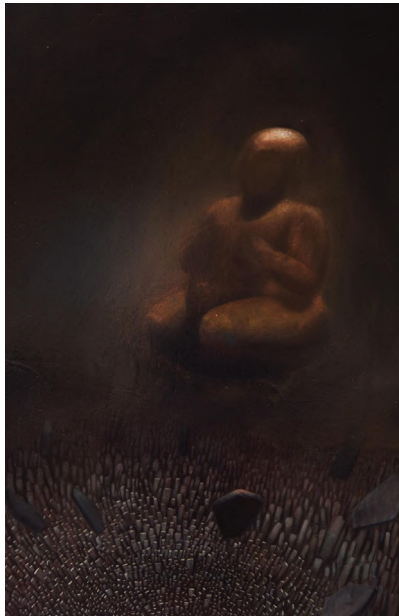
**Benim resimlerimi satın
alacak kişiler kendi
varlığını rahatsız etme
cesareti gösterebilen
kişilerdir.**

türüne katkı sağlamaları bakımından önem arz etmektedir. Şu ana kadar dokuz minare resmettim. Hâlâ çizimlere devam etmekteyim. Bu projenin sergisi de yakın zamanda gerçekleşecek. Çok ses getireceğine inanıyorum.

Bu depremde dikkatimi çeken bir olayı küçük bir not olarak buraya eklemek istedim. Restorasyonu gerçekleşen neredeyse bütün minareler yıkıldı. El değmemiş olanlar hâlâ ayakta. Bunun sorumlusu kim bilmiyorum ancak restorasyon kavramının ne olduğunun tam olarak bilinmediği kanaatindeyim.

**Yunus Bey projeye 6 Şubat depremin
den önce başladığınızı söylediniz.
Yaşadığımız bu süreçte motivasyon
kaybınız oldu mu, neler hissettiniz, bu
süreci nasıl atlattınız?**

Elbette herkes gibi bu süreçte biz de çok hasar aldık maddi ve manevi olarak. Bu sürecin sosyolojik, psikolojik yanları uzun yıllar boyunca sürüp gidecek. Çok zorluk çektik. Ben üretmediğimde hayattan tat almıyordum. En büyük zaafım çalışmak-resim üretmek diyebilirim. Bütün malzemelerimden, atölyemden, evden...

neredeyse her şeyden vazgeçmişim ilk günlerde. Çünkü yıkıldığını düşünüyordum atölyemin de. Çarşı merkez feci durumda idi. Bir kıssa var çok hoşuma gider. Üstada sorarlar; "Efendim her şeyimizi kaybettik, şimdi ne yapacağız?" Verdiği cevap çok güzeldir; "Çay doldur, yeniden başlayacağız." Ben de sıfırdan başlama kararı almıştım. Ancak her zorluğa rağmen vakarlı bir duruşla Eşref Bey'in şu sözünü hatırlıyorum; "Hocam ne olursa olsun projeye devam ediyoruz." O dönemde çok etkilenmişim bu cümlesinden. İçinde bulunduğumuz şartlarda her zorluğa rağmen tutunmaya çalışıyordum. Aslında beni etkileyen de buydu. Allah'ın vaadidir. Muhakkak her zorlukla beraber bir kolaylık vardır. Biz buna inanıyoruz, bu inançla hareket ediyoruz. Bunları dile getiriyorum ama ağlamamak için de kendimi zor tutuyorum.

Motive oldum fakat çok zorlandım. Kaldığımız çadırda proje resimlerine devam etmeye başladım. Olacak gibi değildi, yaklaşık iki hafta da hasarlı eve girip çalışma yapmak durumunda kaldım. Bu süreçte bana resim malzemesi göndermek isteyen arkadaşlarım oldu, tanımadığım dostlarım varmış, bana malzeme ulaştırdılar farklı illerden.

Hepsine çok minnettarım. Sonraki süreçte atölyemin yıkılmadığını öğrendiğimde çok mutlu oldum. Bir süre çalışamadım; malum kapalı ortam, sarsıntılar devam ediyor... Ancak bir cesaretle devam ettim. Uzunca süre odaklanamadım. Yaklaşık bir ay sürdü. Çok şükür bugün çalışmalarım, özel öğrenci derslerime kaldığım yerden devam ediyorum.

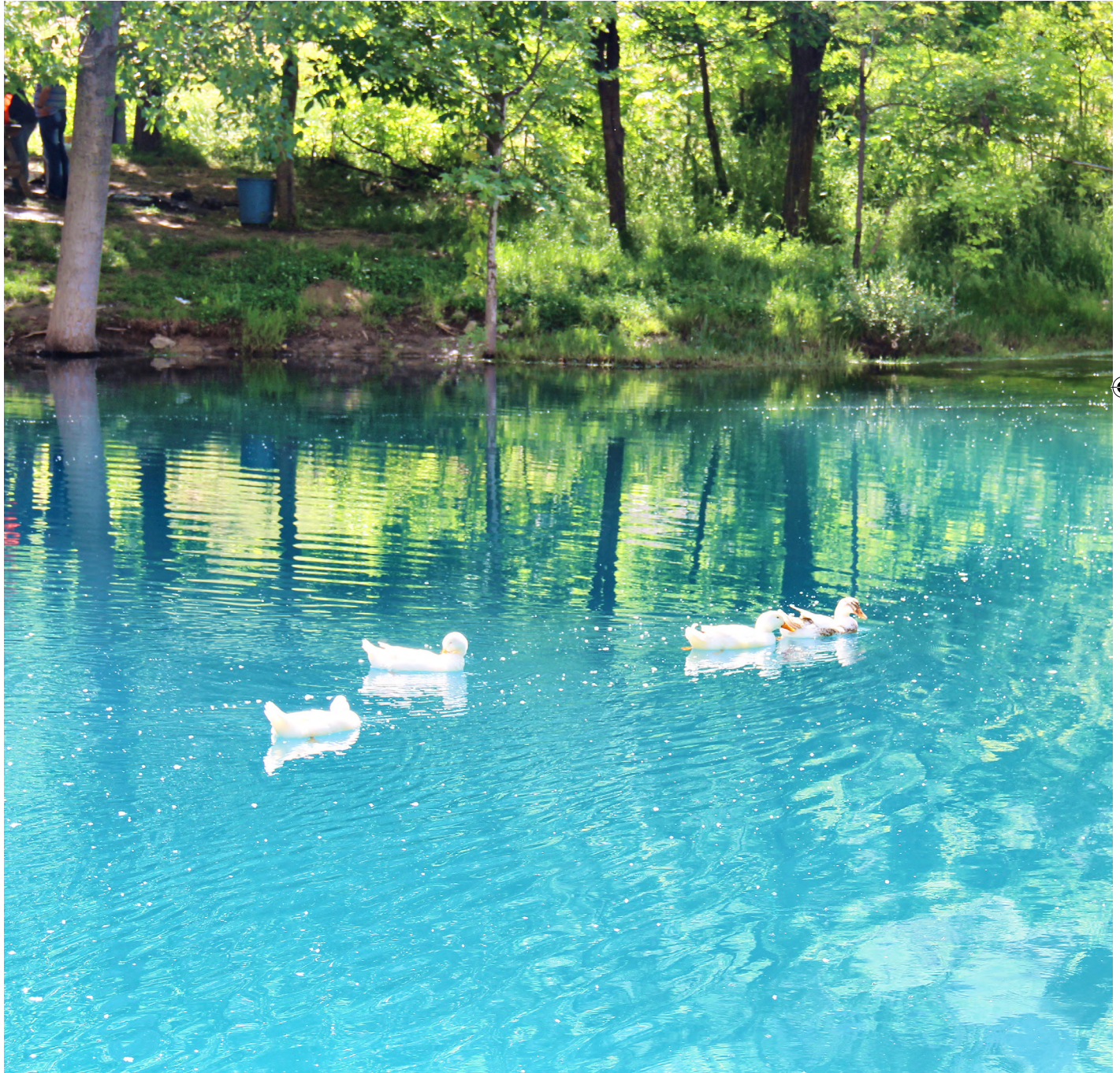

evelahir

YEŞİLGÖZ EFSANESİ

İNÇİ OKUMUŞ

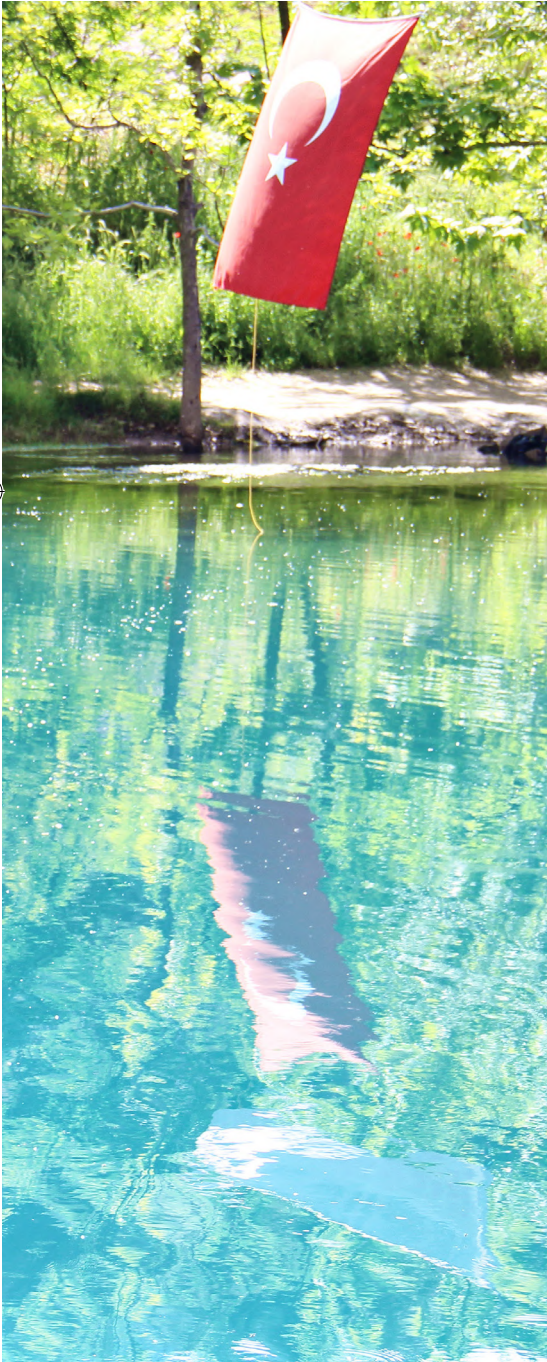

Yeşilgöz, Mehmet Gören

Maraş ilinde Yeşilgöz derler bir göl var ki gönül derdini ayna gibi gösterir... Ve ancak kendisine can gözüyle bakabilene sırrını söyler.

Bir diyar vardı ki orada nice fetihler görmüş bir padişah babanın, en küçük şehzadesi, ne olmuşsa olmuş bilinmez bir derde tutulmuştu. Adeta savaşa girmeden yara almış hâldeydi. Sorup sual edenler, şehzadenin bu durumuna bir anlam verememişler, ne yapıp ettilerse bir türlü derdine derman bulamamışlardı.

Padişahın bile öğüt aldığı aklına ve hürerine güvenilen bir güzel adam vardı ki şehzadenin hâlini bu güzel adama danışmaya gelmişlerdi. Güzel adam, gelenler durumu anlatmadan daha şehzadenin durumunu anlamış çaresini fısıldayivermişti: "Maraş ilinde Yeşilgöz derler bir göl var ki gönül derdini ayna gibi gösterir...Ve ancak kendisine can gözüyle bakabilene sırrını söyler. Şehzadeyi tez ola Yeşilgöz'e götürün, gözlerini gözün gözlerine dokundurun, gördüğünü söyletmeden kem gözden sakındırın" dedi.

Denileni yaptılar. Şehzadeyi alıp Yeşilgöz'ün kenarına oturtular. Şehzade bakışlarını gölün yeşil gözlerine bir çift kuş gibi kondurdu. Ansızın gölün yeşil gözlerinde bir yüz beliriverdi. Görünen güzel yüz, şehzadenin gönlüne bir mızrak gibi deşiverdi.

Dertler içinde kıvranan şehzade birden kendine geldi. "Bu gördüğüm yüz" dedi, "Şu fâni dünyada kimin yüzüyse onun hayranıyım" diye sesleniverdi.

Sorup sual ettiler ki; Ülker yıldızının bile güzelliğini kıskandığı bir kız yaşardı. Bu kızağızın nâmi bütün diyarı almış yürümüştü de onu görmek kimseciklerin kismetinde olamamıştı. Güzellik her şey değildi. Gönül denilen şey, güzelliğin de anahtarıydı. Onu görebilmek de gönlü güzellerin marifetindeydi.

Bilenler bilirdi, gönül denilen hazine, kendi dengine olsun en aydınlık aynada bile görünmez, sırrını her daim korurdu. Şehzade bu sırta Yeşilgöz'de ermiş, Ülker yıldızının bile kıskandığı kızı görmüş, bu güzelliğin sırrıyla derdini atmıştı.

Etrafta bilgenin duası yankılandı: "Bundan böyle Yeşilgöz'e gelene, gölün gözlerini görebilene, gönlünün sultanı görüne!"

O günden sonra her kim gönül derdine kaldıysa Yeşilgöz'ü gördü ve şifa buldu. Maraş ilindeki Yeşilgöz dünyada gönlü güzellerin mekânı oldu.

Fotoğraf: Adem Kutay

BİRİ ŞERBET Mİ DEDİ?

BETÜL ASLANTÜRK

Türk mutfak kültüründe şerbetlerin yeri bambaşkadır. Şerbetlerin hayatımıza giriş dönemiye İslamiyet sonrasına dayanır. İslamiyet ile birlikte alkollü içeceklerin tüketimi yasaklanmıştır. İslam'ın yayıldığı bölgelerde şerbet öne çıkmış ve zamanla da şerbet kültürü yaygınlaşmış hatta bazı şerbet çeşitleri gelenek hâline gelmiş, zaman ve mekâna göre farklı şekilde ikram edilmeye başlamış.

Bunlara örnek verecek olursak; bayramlarda Osmanlı yahut Ramazan şerbeti ikram edilirken cenazelerde Hindiba, Hibisküs, Karanfil ve tarçın karışımı şerbet ikram edilmiş. Osmanlı devrinde sadece padişah çocukları doğduktan sonra ziyarete gelenlere de şerbet dağıtılmış.

Günümüzde bu geleneklerin hepsini hâlen devam ettiren var mı bilmiyorum ama o zamandan bu zamana kadar gündemden düşmeyen tek şerbetin Lohusa Şerbeti olduğunu söyleyebilirim. Şerbet tüketimi her ne kadar kışın ısınmak yazın da serinlemek için tercih ediliyor gibi görünse de içerisinde bulunan bitkilerin bazı hastalıkların tedavisinde kullanılması dolaylı olsa gerek çoğu zaman ilaç olarak da kullanılmıştır. Selçuklu zamanında Sirkencübin Şerbeti yani ballı ve sirkeli şerbet tercih edilmiş ve bu şerbet seyyar olarak da satılmış. Osmanlı zamanında şerbet çeşitleri çoğalmaya başlamış; Ramazan, Mayam, Lohusa, Gül, Nar Çiçeği, Nane ve Reyhan, Karanfilli Güllü, Demirhindi adlı şerbetler en çok tercih edilenler arasında. Kanuni Sultan Süleyman; yeniçeri ortalarını ziyaret ve teftiş ettiği bir yaz günü çok susamış ve yeniçeriler padişaha soğuk şerbet ikram etmişler. Kanuni hem bu inceliği hem de şerbeti çok beğendiği için şerbet tasını altınla doldurup geri göndermiş. Ertesi yıl yine ortaları ziyarete gittiğinde yeniçeriler şerbet ikramında bulunmuşlar ve tasları altınla dolu şekilde geri gelmiş ve bu, gelenek hâline gelmeye başlamış. Savaşlarda bile cepheden bu taslar saraya gönderilir ve altınla dolu olarak gelmeleri beklenirmiş.

Osmanlı Saray Mutfağında birçok meyve ve bitkiden şerbet, komposto ve hoşaf yapıldığı söylenir. Osmanlı mutfağından günümüze ulaşan 600 yıllık mirasımız şerbet çeşitlerimiz son zamanlarda en leziz ve en şık sunumlarla kahve yanlarında ikram

edilmeye başladı. Her yörenin kendine has şerbetleri olduğu gibi Kahramanmaraş'ın coğrafi işaret alan ve sadece Kahramanmaraş'da bulabileceğiniz Ravanda Şerbeti başta olmak üzere birçok şerbete ev sahipliği yapmaktadır. Dilimin döndüğünce sizlere en çok tercih edilen şerbetlerimizi anlatmaya çalışacağım. Bunlar; Ravanda, Kızılçık, Lohusa ve son günlerde gündemden düşmeyen Reyhan şerbetleridir.

Ravanda Şerbeti

15.04.2022 yılında tescillenip coğrafi işaret alan şerbetimizin ana maddesi dalında kurumuş, kararmış üzümdür. Üzümlerin bu şekilde kurumuş hâline Teh, fazla olgunlaşmış yumuşamış hâline de Haşefe deriz. Tuhaf bir isminin olduğu aşık. Ekşiyip hoşaflaşmaya yüz tuttuğu için bu ismi almış olabilir. Bağ bozumundan arta kalan üzümlerin salkımlarından ayırdığımız ekşimtrak hetifler seçilip telis çuvala doldurulur ve bu çuvalda hamak misali asılıp altına mutlaka bir leğen konulur.

Bu şekilde birkaç gün bekletilir, bu aşamada leğene sızan sular kıvam alması için güneşte bekletilir. Konsanre şekilde kıvam alan ravandamız herhangi bir katkı maddesi ve aromaya ihtiyaç duymadan mayhoş bir tat alır. Daha sonra cam kavanozlara alıp 1 yıl boyunca serin bir ortamda muhafaza edebiliriz. Şerbet yapmak istediğimizde 1 su bardağı suya 1 yemek kaşığı ravanda konsantresi koyup eritilerek

Lohusa Şerbeti
Kahramanmaraş'ta
sadece bebek
ziyaretlerinde
değil gelin mevlidi
ve nişanlarda da
ikram edilir.

soğuk olarak içilir. Ravanda şerbetinin bir-
cık eşlikçisi de yumuşak Maraş Çöreği'dir.
Kahramanmaraş'da çöreksiz ravanda
ikram edilmez.

Kızılclık Şerbeti

Kızılclık Şerbeti'nin çok ma-
nidar hikayesi varmış,
duydunuz mu bilmiyorum.
"Kan kusup kızılclık şerbeti
içtim" deyiminin de bura-
dan geldiği söylenir. Şöy-
le ki Osmanlı zamanında
Balıkhane kasrının, idama
mahkumların infaz günlerini
bekledikleri zindan olduğu söy-
lenir. Divan-ı Hümayun'da hüküm
giyen, hükümleri kesinleşinceye kadar
yaklaşık 3 gün bu zindanda bekletilmiş.
Üçüncü günün sonunda Bostancı, elinde bir
tepsi ve içinde şerbetle gelirmiş. Affı şaha-
neye mazhar olan mahkumlar için beyaz bir
şerbet, idam hükmü verilenler içinse Kızılclık
Şerbeti getirilirmiş. Ölüm şerbetini getiren
Bostancı susar, mahkûm susar, derdini içine
atıp iyi görünmeye çalışır, kan kusacağına
bilerek Kızılclık Şerbetini içermiş. Hikâyesi çok
acı olsa da tadına doyum olmayan Kızılclık
Şerbeti'nin yapımı oldukça zahmetlidir. Kah-
ramanmaraş'ın Andırın ilçesine bağlı Akifiye
köyünün kızılclıklarının meşhur olduğu söylenir.
Genel olarak dağ eteklerinde yetişen kızılclık-
ların hasat zamanı Eylül, Ekim aylarıdır. Yöre
halkı olgunlaşan kızılclıkları küme küme ayırır,
bir kısmı reçel ve marmelat olarak değerlen-
dirilirken çoğunluğu da uzun ve meşakkatli

işlemlerden geçerek şerbet olması için kon-
santre yapılır. Posa kıvamına gelene kadar
kaynatılan kızılclık önce bez torbayla süzülür
daha sonra ince pamuk tülbentle. Hiçbir tat-
landırıcı malzeme kullanmadan cam şişelere
aktarılır. Kurallarına riayet edilerek yapıldıysa
2 veya 3 yıl dayandığını söyler yöre halkı.
Sırf Kızılclık Şerbeti için bile Andırın'a gidilir
diyorum ve hatta yok böyle bir lezzet deyip
diğer şerbetime geçiyorum.

Lohusa Şerbeti

Osmanlıdan günümüze gelen gelenek-
lerimizden biri de Lohusa Şerbetidir. O
dönem karanfil, tarçın ve çeşitli baharatlar
eklenerek hazırlanan şerbet bebeğin
doğduğunu haber vermek için komşulara
dağıtılmış. Günümüzde, gelen misafir-
lere dağıtılıyor. Lohusa Şerbeti yapmak
şimdi daha kolay üstelik. 7 çeşit baharatı
karıştırmaya gerek kalmadı. Baharatçılardan
yahut şekerçilerden Lohusa Şekeri
almanız yeterli. Lohusa Şekerini kay-
natıp biraz tarçın ilave edip fıstık
külü ve çedeneyle de süsle-
di mi servise hazır.

Lohusa Şerbetini sadece be-
bek ziyaretine gittiğinizde iç-
mezsiniz Kahramanmaraş'da.
Bizim kıymetli geleneklerimiz-
den biri de, gelin mevlidi ve
nişanlarda Lohusa Şerbeti
ikram ediyor olmamız. Ara-
daki fark, lohusa ziyaretinde
sıcak ikram edilirken nişan ve
mevlitte soğuk ikram edilmesidir.

Reyhan Şerbeti

Reyhan Şerbeti son zamanlarda revaçta olan
şerbetlerimizden olsa da Kahramanmaraş'ın
havasından ve suyundan olsa gerek bizim
reyhanlarımızın rayihası daha kuvvetli olur.
Bundan dolayı olsa gerek Reyhan Şerbetimi-
zin tadı da kokusu da bambaşkadır.

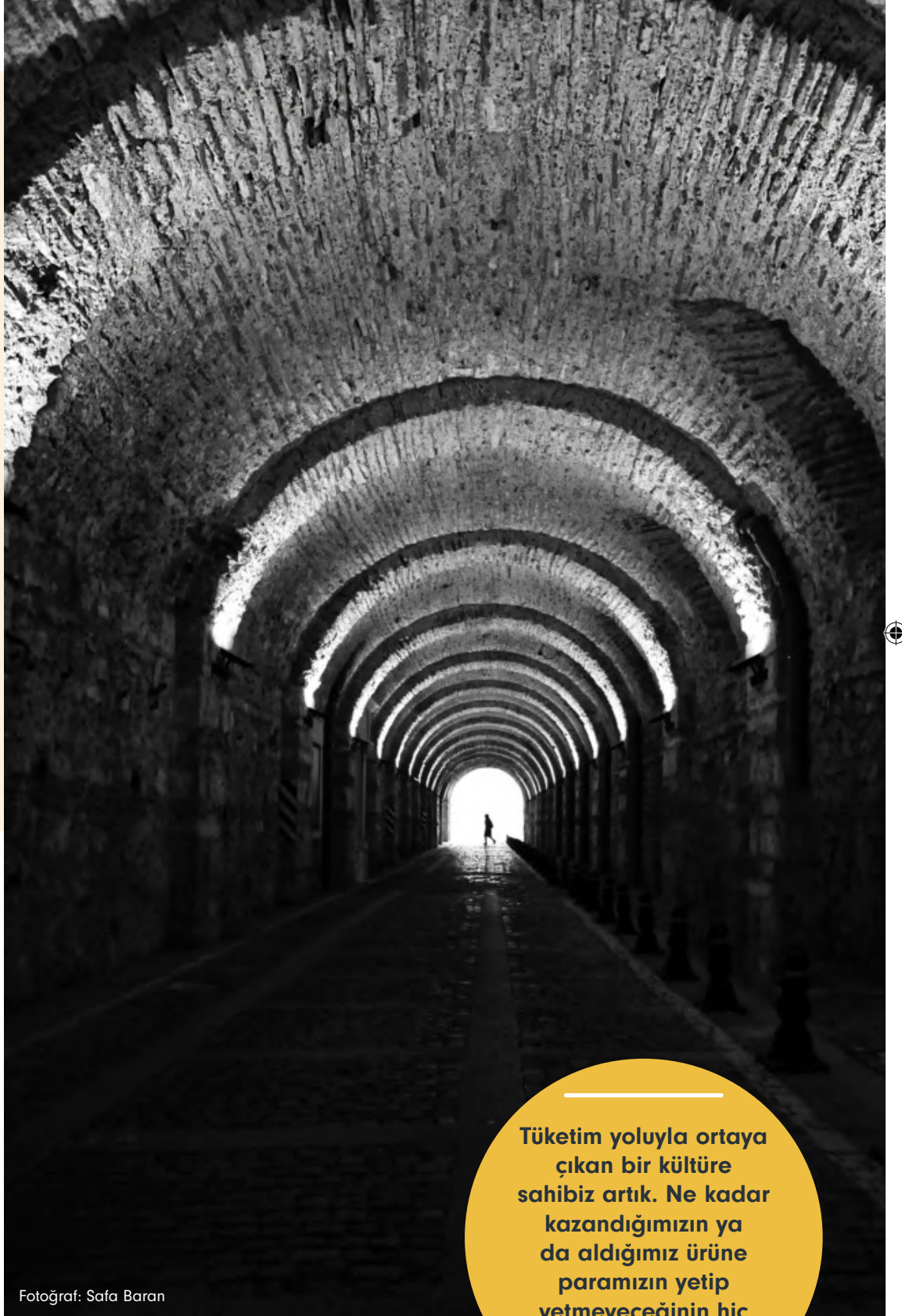
Bir demet reyhanı iyice yıkadıktan sonra üze-
rine 1.5 litre kaynar su ekleyip 2 limon suyu
ve damak zevkinize göre şekerle karıştırıp
tencerenin kapağını kapatıp en az 2 saat
demlenmeye bırakın. Demini aldıktan sonra
süzüp cam şişeye alıp soğuması için buzdol-
abına bıraktığınız Reyhan Şerbetiniz hazır.

Mutfağınızdan şerbetleri, masanızdan dergi-
mizi eksik etmemiz temennisiyle.

HERKES Mİ ALACAKLI?

EMİNE ERDEMSOY

Fotoğraf: Safa Baran

Tüketim yoluyla ortaya çıkan bir kültüre sahibiz artık. Ne kadar kazandığımızın ya da aldığımız ürüne paramızın yetip yetmeyeceğinin hiç önemi yok.

Fotograf: Münewer Ulusoy

Bugünlerde karşılaştığım herkes hayattan alacaklı...

Biri de benim bu hayata borcum var, şunu koydum ortaya demiyor, hepsi ama hepsi alacağından bahsediyor.

Alacaklı, şikâyetçi ve de memnuniyetsiz...

Belki de içinde yaşadığımız bu çağa özgü bir durumdur bu.

Hiç bitmeyen ihtiyaçlar ve bu ihtiyaçları doğuran kapitalist sistem.

Günümüzde herhangi bir şey, popüler kültüre malzeme olunca, tüketim nesnesi hâline gelmesi çok uzun zaman almıyor.

Tüketim yoluyla ortaya çıkan bir kültüre sahibiz artık. Ne kadar kazandığımızın, ya da aldığımız ürüne paramızın yetip yetmeyeceğinin hiç önemi yok. Tüketim kültürü, gösterdiğimiz ne varsa satın al, bu senin en doğal hakkın şeklinde pazarlıyor her şeyi. Alamadığımızda, gücümüz yetmediğinde, alacaklı gibi görüyoruz kendimizi, daha sonra şikâyet süreci başlıyor, hiçbir şey memnun etmiyor bizi ve memnuniyetsiz oluyoruz. Bir veba gibi salgın gibi sarıyor bu duygularımızı.

Küreselleşmeyle birlikte yaşanan teknolojik gelişmeler, artan sosyal medya kullanımı da bu bitmek bilmeyen pazarın büyümesini sağlıyor.

Daha önceleri ihtiyaç donesi oluşturulur ve ürün piyasaya sürülürken, şimdi ona bile gerek kalmıyor.

Medya bu işi muntazam bir şekilde yapıyor. İhtiyaç olsun ya da olmasın bize sunulan her şeyi gönüllü olarak, büyük bir şevkle hatta bazen banka kredisi ile bile alabiliyoruz. Üst tarafta bir sistem ve dönen bir çark var. Bunu alın diyor alıyoruz, bunu giyin diyor, giyiyoruz. Hatta rengine bile sistem karar veriyor.

Fransız yazar ve teorisyen Jean Baudrillard, yıllar önce bir teoriyle ortaya koymuş bunu ve "Tüketim Toplumu" demiş kuramına. Şu an tam içinde bulunduğumuz durum.

Tükettiğimiz yalnızca gıda, kıyafet ya da zamandan ibaret değil. Kahve tüketir gibi birbirimizi de tüketiyoruz. Kısa süren ilişkiler, dostluklar, evlilikler bunların birer sonucu.

Artık her şey, bir tüketim nesnesi konusunda. Buna insan bedeni de dâhil. Bütün bu tüketimin altında yatan duygularsa işin bir başka boyutu. Dolaplarımız, hatta kilerlerimiz bile tıka basa dolu ama yine de yok diyor, yok görüyoruz. Yarın kıtlık çıkacakmış stok yapmak, biriktirmek, kendimizi güven-

de hissetme ihtiyacının bir sonucu.

Bundan binlerce yıl önce avcı ve toplayıcı toplumlar yalnızca o akşamki yiyecekleri yemeği düşünürken, 5 saniye sonrasında garantisi olmadığını bilen bizler seneye yiyeceğimiz gıdaları stokluyoruz. Onların bulamadığından mı, bizim bol bulduğumuzdan mı yoksa kapitalizm bombardımanına son şiddetiyle maruz kaldığımızdan mıdır bu tartışılır.

Kesin ve net bir gerçek varsa bitmeyen istekler bitmeyen ihtiyaçları, o da bitmeyen şikâyetleri doğuruyor.

Bütün bu şikâyetler beraberinde, memnuniyetsiz yığınları getiriyor. Hayata verdiğinden, daha fazlasını isteyen, bekleyen bireyler zamanla kendini de tüketiyor. Bu bazen kazanılmayan paradan fazlasını harcamaya çalışmak da olabilir, verilmeyen emeğin meyvesine sahip olma isteği de. Hepsi zamanla tüketiyor insanı ve çevresini. Eskiden kırılan, bozulan şeyler tamir edilmiş, yenisine ulaşmak ne çok zormuş. Şimdilerde bırakın tamirini, yenisini, son çıkan modelini almak için fırsat kolluyor insan.

İhtiyaçlar hiç bitmiyor, hep var, olacak da.

Bize düşen, gerçek ihtiyaçlarla sahte ihtiyaçları birbirinden ayırabilmek.

Öyle ki, son nefesimizi verip fani dünyadan ayrıldığımızda bile bir ihtiyacımız olacak, imam soracak yakınlarımıza;

-Kefen aldınız mı, hazır mı? diye.

Neticeye gelirsek bu ihtiyaçlar biz var oldukça olacak, yalnız, kazanmadığın hayatın alacaklısı gibi davranmaya hiç gerek yok. Mensubu olduğumuz dinin de emrettiği gibi kulun nasibine ancak çalıştığı kadar düşer.

Fotograf: Erdiñç Şenyürek

ŞEHİR TURİZMİNDE MAGNET VE ÜRETİMİ

SEDA NUR ÇETİNKAYA

50 yaşındaki Ali Çetinkaya ve kızı iki yıldır Kahramanmaraş'ta hediyeelik eşya ve magnet tasarım üretimiyle uğraşmaktadır.

Bazı insanlar biriktirmeyi, hatıra oluşturmayı severler. Gittikleri şehirlere özgü lezzetleri tatmak, o bölgeye has hediyeleri almak çok yaygındır. Bu kimi zaman o şehre özgü bir hediye, süs eşyası, genellikle de magnet olmaktadır. Gezilip görülen yerlerin bir hatırası olarak alınan, rengarenk görseller içeren magnetler hemen her evde karşımıza çıkmaktadır. Kimileri magnet koleksiyonu yapmaktadır. Bazı magnet toplayıcılarının magnetlerini asacak yeri kalmadığı için ikinci buzdolabı alındığına şahit olunmuştur. Magnetler günümüzde şehirlerin, ülkelerin tanıtılmasında da kullanılmaktadır. Sayısız çeşitlere sahip şehir magnetleri, gezi dönüşlerinin vazgeçilmez hatırası olan hediyeeliklerdir.

Magnet, arka tarafında mıknatısın, ön tarafında herhangi bir nesnenin olduğu minimal ürünlere denmektedir. Magnet kelimesi İngilizce kökenlidir, mıknatıs anlamına gelmektedir. Yabancı dillerde mıknatıs ifade etmek için kullanılan magnet, sektörel anlamda da benzer bir kullanıma yol açmaktadır. Bu çerçevede magnet ile ifade edilen aslında mıknatısın ta kendisidir. Arkasında yer alan mıknatıs özelliği sayesinde, buzdolabı üzerine, metal dolap üzerine, ankastre gibi manyetik özellikli alanlara tutturularak kullanılmaktadır.

Mutfak süslemesi konusunda akla ilk gelen ürünlerdendir magnetler. Magnetlerin çok sayıda çeşidi bulunmaktadır. Şehir magnetleri; 7x5,5 cm ebatlarında ve yaklaşık 4 mm kalınlığında natürel taş ve polyester ürünlerdir. Taş tozu, seramik

tozu, polyester magnet yapımının ham maddesidir. Bu maddelerden herhangi biriyle elde edilen harç, silikon kalıplara dökülür ve kurumaya bırakılır. Kuruduktan sonra boyama hâline getirilmektedir. Boyama için genellikle akrilik boya tercih edilmektedir. Boyama işlemi tamamlandıktan sonra daha parlak ve canlı bir görüntü elde etmek için vernikleme işlemi gerçekleştirir. Vernikleme işlemi tamamlandıktan sonra bir gün kurumaya bırakılır. Son olarak silikon yardımıyla mıknatıslama işlemi gerçekleştirir.

Magnet üretimi bu şekildedir. Aziz şehrimiz Kahramanmaraş'ta da magnet üretimi kültür ve turizm açısından önemli bir yer tutmaktadır. 50 yaşındaki Ali Çetinkaya ve kızı iki yıldır Kahramanmaraş'ta hediyeelik eşya ve magnet tasarım üretimiyle uğraşmaktadır. Magnetler için bazı makineler de kullanılmaktadır. Ali Bey makinelerle birlikte çeşitli fırçalar kullanarak, ince işçilik üretim yapmaktadır. Ali Bey magnet üretiminin kendisi için bir kültür elçiliği olduğunu ifade etmektedir. Şehrin kültürel değerlerini magnetlere taşıdığını ve şehrin kültürel değerlerine katkıda bulunmaktan büyük bir hoşnutluk duyduğunu dile getirmektedir. Ali Bey ve kızının hobi olarak başladıkları bu iş, iki yıl içerisinde büyüyerek tüm şehre hizmet hâline gelmiştir. Kendi üretimleriyle birlikte ev hanımlarına da iş imkânı sağlayarak ev ekonomilerine katkı sağlamaktadırlar. Minimal boyuttaki magnetlere şehrin kültürel, sembolik değerlerini yansıtan sanatçı, şehri tanıtmakta önemli bir rol üstleniyor. Kahramanmaraş'ın yöreye özgü mimari yapılarını, lezzetlerini magnetlerle tanıtan usta, coğrafi işaret al-

Magnetler Maraş Dondurması, İstiklal Madalyası, bakır ürünleri, uğur böceği, Maraş Kalesi, Maraş Biberi gibi bölgeye özgü figürleriyle birleşmekte, daha da renklenmektedir.

mış Kahramanmaraş dondurması, acı biberi, tarhanası, tarihi kalesi, kapalı çarşısı ve Ulu Camii'sinin tanıtımına katkı sağlıyor. Magnetler arasında kendi ürettikleri özel tasarımlar da yer almaktadır. Başta şehir merkezi olmak üzere tüm ilçelere uzanan magnet üretimi yoğun ilgi görmüştür. Kahramanmaraş Bakırcılar Çarşısı'nın her dükkanında bu magnetlere rastlamak mümkündür. Şehrin kültürel değerleri, coğrafi işaretli ve etnolojik simgeleri magnetlerle uzak diyarlara taşınmaktadır. Magnetler Maraş Dondurması, İstiklal Madalyası, bakır ürünleri, uğur böceği, Maraş Kalesi, Maraş Biberi gibi bölgeye özgü figürleriyle birleşmekte, daha da renklenmektedir. En çok üretimler dondurma, madalya ve kale temalıdır. Madalya ve dondurma temalı magnetlerin çalışmaları şehrimize gelen yerli ve yabancı turistlerin ilgisini fazlasıyla çekmektedir. Üretim ve satışın en yoğun olduğu zamanlar ise yaz mevsimidir. Magnet satışı herkese hitap eden bir fiyattan yapılmaktadır. Gelen misafirler magnetlerle birlikte şehrimiz hakkında ön bilgiye de sahip olmaktadır.

12 ÜLKEDEN 34 GENÇ YAZAR

Kahramanmaraş genç yazar ve okuyucularının ilgi odağı olmaya devam ediyor. Ekim ayında bu tezimizi doğrulayan, kapsamlı bir etkinlik gerçekleştirildi: "II. Uluslararası Genç Yazarlar Akademisi". Etkinlik Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (YTB), Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi ve Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi işbirliğiyle düzenlendi. 12 ülkeden 34 genç yazarın katıldığı ve dört gün süren akademide Kahramanmaraş'ın usta kalemleriyle birlikte Türkiye'nin çeşitli şehirlerinden davet edilen şair, hikâyeci ve yazarlar, genç şairlerle buluşarak, yazmanın sebepleri, şiirin doğası, hikayenin incelikleri gibi konular tartışıldı. Cemal Şakar, Ahmet Sarı, Mustafa Köneçoğlu, Gökhan Özcan, Ömer Yalçınova, Selim Somuncu ve Güven Adıgüzel gibi yazarların "yazmak" konusu üzerine yaptıkları etkileyici konuşmalar, genç yazarların sorularıyla devam etti. Programlar arasında, en heyecan verici olanlardan birisiyse Büyükşehir Belediyesi'nin *Evelâhir* ve *Berdücesi*

dergilerinin yönetici ve yazarlarıyla YTB bünyesinde çıkan *Telve* ve *Bağ-lar* dergilerinin editör ve yazarlarının bir araya gelmesiydi. Farklı ülkelerden gelen genç yazarlar tek tek söz alarak önce Kahramanmaraş'a dair dizi, film ve kitaplardan edindikleri izlenimlerle, Kahramanmaraş'ı görünce nelerle karşılaştıklarını kıyaslayan kısa konuşmalar yaptılar. Genç yazarların hemen hepsi de, bir edebiyat şehri olarak Kahramanmaraş'ın sahip olduğu tarihi yapıların 6 Şubat Depremi dolayısıyla yıkılmış veya hasar görmüş olmasından duydukları üzüntüyü dile getirdiler. Sonrasında ise Azerbaycan Bulvarı ve Trabzon Caddesi'nden yürürken hissettikleri hüznün, acı, telaş, direnç, umut gibi birbiriyle çatışan duyguların yoğunluğunu belirttiler. Bu etkilerin ileride yazacakları şiir, hikâye, deneme gibi edebi türlerin tamamında nasıl görüleceğine dair fikir teatisinde bulundular. Program dergi editörleri ve genç yazarların, bir edebiyat dergisinin nasıl olması gerektiği üzerine yapılan soruşturmaya neticelendi.

İSLAMCI TÜRK ŞİİRİNDE ROMANTİZM

Gazi Taş'ın yüksek lisans tezinin ismi: "İslamcı Türk Şiirinde Romantizm". Konu bir yüksek lisans tezi için oldukça ağır ve kapsamlı. Fakat Gazi Taş, bu ağırlığın üstesinden gelmiş, oldukça ayrıntılı bir çalışma yapmış. Eylül ayında Büyükşehir Belediyesi ve Sütçü İmam Üniversitesi işbirliğiyle gerçekleştirilen "Edebiyat Ve..." panellerinin ikincisinde, Gazi Taş bu oldukça karışık, tartışmaya açık konuya dair yaptığı yüksek lisans tezinin sadece ana başlıklarını dinleyicilere anlattı. Panelin tartışmacıları arasında bulunan Mustafa Köneçoğlu ve Ömer Yalçınova, Gazi Taş'a çetin sorular yönelttiler. Bu arada kendi yorumlarını da getirdiler. "İslamcı şiir" olur mu, Türk romantizminden ne anlamalıyız, romantizm çeşitleri nelerdir, tezde neden sadece Mehmet Akif, İsmet

Özel, Sezai Karakoç ve Necip Fazıl Kısakürek işlenmiştir gibi bir dizi hem günümüz edebiyatını hem de edebiyat tarihini ilgilendiren soruların cevapları arandı ve tartışıldı. Oldukça verimli geçen panel boyunca Selim Somuncu verdiği bilgiler ve yaptığı yorumlarla tartışmayı yönlendirdi.

Bu şekilde panel, sempozyum ve konferanslar yoluyla akademik çalışmaların, ilgili herkese ulaştırılması, KSÜ ve Büyükşehir Belediyesinin kültür, edebiyat ve bilimin diğer alanlarında yaptıkları takdire şayan programlardandır. Bu tür programların sayısının artırılması hem üniversitede araştırma yapan bilim insanlarının hem de "alaylı" diye nitelendirilen bilim, edebiyat ve kültür meraklılarının çalışmaları açısından önemli ve verimlidir.

Fotoğraf: Haacı Mousavi

SEMERCİLİK

Semer; binek hayvanlarının sırtına bağlanan hayvan koşumlarına denir. Semerçiliğin geçmişi, ilk ne zaman yapıldığı tespit edilemeyecek kadar eskilere dayanır. Maraş Kapalı Çarşısı'nda semerçiliği yaşatan usta sayısı gün geçtikçe azalmaktadır.